

MILAN DEKLEVA

ZMAGOSLAVJE PODGÅN

Sample translation

design Studio Ünreč d.o.o.

MILAN DEKLEVA - ZMAGOSLAVJE PODGAN

Sample translation

Uredila / Edited by

Tanja Petrič, Katja Stergar

Založila in izdala Javna agencija za knjigo Republike Slovenije, Tržaška 2, 1000 Ljubljana
Zanjo Slavko Pregl, direktor

Issued and published by Slovenian Book Agency, Tržaška 2, 1000 Ljubljana
Slavko Pregl, Director

Grafično oblikovanje in prelom / Technical editing and layout
Studio U3nek d.o.o.

Tisk / Print

Tiskarna Medium d.o.o.

Naklada / Print run

300 izvodov / 300 copies

Darilna publikacija / Gift edition

© Nosiči avtorskih pravic so avtorji/prevajalci sami, če ni navedeno drugače.
© The authors/translators are the copyright holders of the text unless stated otherwise.

Ljubljana, 2011

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-312.6

DEKLEVA, Milan

Zmagoslavje podgan : sample translation / Milan Dekleva. -
Ljubljana : Javna agencija za knjigo Republike Slovenije = Slovenian Book Agency, 2011

ISBN 978-961-92821-3-7

257961472

TABLE OF CONTENTS

<i>Milan Dekleva: About the author and his work</i>	1
<i>Zmagoslavje podgan (excerpt in Slovenian)</i>	2
Translations	
Albanian (Translated by Nikollë Berishaj)	6
Czech (Translated by Libor Doležán and Petr Mainuš)	10
English (Translated by Michael Biggins)	16
German (Translated by Daniela Kocmut and Peter Scherber)	20
Hungarian (Translated by György Lukács)	28
Italian (Translated by Peter Senizza)	32
Lithuanian (Translated by Laima Masytė)	36
Macedonian (Translated by Lidija Arizankovska)	40
Polish (Translated by Marlena Gruda)	44
Romanian (Translated by Eva Georgeta Catrinescu)	48
Russian (Translated by Žana Perkovskaja)	52
Serbian (Translated by Zdravko Kecman)	56
Spanish (Translated by María Florencia Ferre)	60
List of translators	64
Co-financing publications of Slovenian authors in foreign languages	67

MILAN DEKLEVA

Milan Dekleva was born in 1946 in Ljubljana, Slovenia. He graduated in Comparative Literature and Literary Theory from the University of Ljubljana. He works as an editor at RTV Slovenia and has worked as a journalist at Radio Študent, the *Dnevnik* and *Tribuna* newspapers in the past, while also collaborating with numerous Slovenian cultural organizations. Dekleva is a man of many talents, though best known as a man of letters, particularly as a poet, playwright, author of children's stories, dramatist, and scriptwriter. He published 14 volumes of poetry; starting with *Mushi mushi* in 1971 and going on to *Sosledja* (Sequences, 2001), *Glej medenico cvetne čaše, kako se razpira* (Look At The Pelvis Of The Flower Goblet, Opening, 2001), and *V živi zob* (Into The Open Wound, 2003); three novels *Oko v zraku* (Eye in the Air, 1997), *Pimlico* (1998), and *Zmagoslavje podgan* (The Triumph of the Rats, 2005), for which he won the Kresnik Award (2006) for the best Slovene novel of the year; two collections of short stories, *Reševalc ptic* (The Bird Rescuer) and *Izkušnje z daljavo* (Experiences with Distance); and two collections of essays, *Gnezda in katedrale* (Nests and Cathedrals) – awarded with the Rožanc Award for best book of essays; and *O trnu in roži* (On the Thorn and the Flower). In addition to his literary achievements, Dekleva is also known as a rugby and water polo player (over 300 matches), a member of the Slovenian music band Salamander, and as a theatre music composer. His literary endeavours have won him numerous awards, among them the Jenko Award (1990), the Župančič Award (1995) and the Veronika Award (2008) for poetry, the Rožanc Award (1999) for the best book of essays, the Kresnik Award, the Prešeren Fund Award (1999), and the Prešeren Lifetime Achievement Award (2006).

Milan Dekleva: milan.dekleva@gmail.com

ZMAGOSLAVJE PODGAN (THE TRIUMPH OF THE RATS)

The Triumph of the Rats is a rudimentary novel about the twentieth century, when things began to unwind. The psychiatrist Slavko Grom is the central weft of the novel – it is not only his story of a doctor, artist, and dreamer that unfolds around him, but also the events and the plights of the first half of the twentieth century in the crumbling Austro-Hungarian Empire and in the Slovenian backwoods later on. A century of hasting and psychoses; as he denotes it himself; the mad times of assassinations and parties, the disintegration of norms and rules of any kind whatsoever, are to Grom also a period of erotic awakening, his division between the solid Greta in Vienna and the dreamy Josipina from Slovenia, with whom he lives through letters. The return to post-war Ljubljana and a new country does not free him from the grotesque dance. The mental plights are joined by professional distress, because he is devoid of opportunity to fulfil his mission since the state simply does not provide the means for it. All of this – intertwined with the dilemmas of the writer, who, in addition to a few sketches, is creating his magnum opus, a drama text parallel to the eternal dialogues with Josipina – turns into a grotesque dance, which is evermore controlled by alcohol and drugs.

Zmagoslavje podgan

Cankarjeva založba, Ljubljana 2006, str. 165-171.

Gogani

Odšel sem, prišel pa ne. Prišel sem nikamor. Prišel sem k Josipini, umišljenki moji. Dvignil sem kovček, v njem sta bili zloženi obleki in tri srajce, perilo, rokopisi začetih zgodb, tvoja pisma, dišeča po svežih rjuhah. Savi, glinastomastnem pozitivu ljubezni, stetoskop in komplet injekcijskih igel. Sedem let Dunaja, polprazen kovček, boleč želodec. Stopil sem proti širokemu hodniku, šel mimo čakalnic, se namenil k izhodu, čas je bil gost kakor sir, pogreb bo šele v torek, ne grem v Šmartno! Postrešček je slonel na cizi, nemarno žvečil zobotrebec med porumenelimi zobmi, dvignil kapo, se počehljal po prhlijajasti grivi, zazehal. Sedem let Dunaja je bilo v premajhnem kovčku, zato ga nisem zanimal. Kovček zaščebeta, sem pomotoma s seboj prinesel Selminega vrabčka, Aloisovo halucinacijo?

Nocoj ne grem nikamor, sem sklenil, Črta obiščem, v Unionsko klet se zavlečem, podprem slovensko vinarsko industrijo. *Bedni zajec, kaj pa Josipina in starši? Te ne pričakujejo?* Z očmi sem preletel napise nad vrati, nasel pravega, se napotil v postajenacelnikov urad. Pred vrati se je opotekal smrkav pijanček, popokane vene na licih so pričale, da je star znanec ljubljanskih vinotočev. Ustavl me je, grabil za rokav. Gospod so gospod, je bebljal, gospodje pomagajo nesrečnikom, gospodje sledijo krščanskemu klicu dobrote. Dal bi mu, ce me ne bi prijemal, rinil vame s postano sapo, tako pa sem se ga otresel in stopil v urad.

Za mizo – ob telefonskem aparatu in telegrafu, ki je šklepetaje bruhal iz sebe preluknjani šifirni trak – je sedel droben mož v brezhibni uniformi, sveže obrit, z lasmi, skrbno začesanimi čez teme. Prosim, je vljudno rekel. Zamencal sem, se na pol poti ustavl. Z Dunaja prihjam, sem mu pojasnil, *lažnivo zveni zajčevski glas, mi lahko pomagate?* Vstal je, nervozan. Moral bi v Šmartno, sem nadaljeval, starši in zaročenka me pričakujejo. Utihnil. In? je zategnili načelnik. Saj imate vlak za Litijo, čez štirideset minut odpelje. Pozno zvečer se drugega, čakajte, da pogledam ... se je obrnil k voznomu redu, ki mu je visel za hrbotom. Ne razumete, sem odmahnil z roko, v Ljubljani moram ostati. Neodložljiv opravek. Bi lahko od vas telefoniral? Pokimal je, mi z roko pokazal v desno. Tamle, gospod, je aparat za potnike. Preden pokličete, zavrtite indukcijsko ročico. *V mojem srcu se vrti sram,* vljudno sem se mu zahvalil, šel do mize ob oknu, nanjo položil kovček, preden sem ga odpril, sem se ozrl k načelniku. Pozabil je že bil name, deveta brig, sedel je za mizo in pisal. Odpril sem kovček, v levem spodnjem kotu je ležal notes s številkami, doma nismo imeli telefona, moral bom poklicati gospoda nadučitelja, Josipininega očeta.

Zavrtel sem ročico, številčnica je bila mrzla kot moja namera, dvignil sem slušalko in čakal na zvezo. Halo, tvoj glas, Majhnica. Klicali so me iz bolnišnice, Josipina, nujno moram sekundirati pri operaciji črevesja, šele jutri bom lahko prišel. V slušalki je bila tišina. Halo, halo, sem sapnil, a odgovora ni bilo, slišal sem le radijske valove in šume, ki so pripravovali iz vesolja in se ujeli v najino zvezo. In potem tvoje hladno vprašanje: Kje si? Na ljubljanski postaji, sem rekel. Spet molk, prasketanje elek-

rike. In kdaj so te poklicali v bolnišnico? Že včeraj, sem zahrkal, vse, česar ne povem po resnici, je kepa prsti v ustih, profesor Jauregg je brzovarno sporočil primariju Šerku, da prihajam. A tako, si rekla pred novo tišino. Klavrn in zadovoljen, Handkejeve ptičje vrste pa umirajo, živčna podganica, kdo me bo mahnil s kreplcem. Težko mi je, Spominčica. Meni je hujše, Slavko, v očeh imam koščke ledu, to je grozno. Molčal sem, pezde. Lahko sporočiš še mojim? sem vprašal, od napora mi je pot tekel za ovratnik, kje bom dobil mortif, res bom moral na kliniko, sicer se bom začel plaziti kot belouška, brez strupa sikitati, ja, mami in sestrama, sem izdavil, kako se drži mama? Dobro, si rekla z razočaranim glasom, močnejša je od tebe. Boš sporočila? Bom, sem zaslila, moram prekiniti.

Pretrgana linija. Pretrgana popkovina ljubezni, v katero sem se hotel na novo roditi, trgam, trgam rožice bele, zdaj bodo v sovraštvu in srdu venele, zmeraj lažje bom zapravljal naklonjenost, vedno težje bom priklical užitek. Pretrgana pamet! Dvignil sem kovček, se obrnil k postajenacelniku in se mu zahvalil. Koliko sem dolžan? sem ga vprašal. Lahko plačam v kronah? Prikima.

Pijanček pred uradom je omagal, naslonjen na zid je zasmrčal, slina mu je kapljala iz ust. Na trgu pred postajo je ob kočiji stal avtomobil z velikim napisom PREVOZ POTNIKOV PO MESTU IN DEŽELI, in, pod njim, z manjšimi črkami: Kdor nase kaj da, se z nami pelja. Glej, glej, Ljubljana se zgleduje po Dunaju, sem se nasmehnil, prečkal široki trg, počakal, da je mimo pripeljal tramvaj in potem ob Mikličevem hotelu zakoračil v Kolodvorsko ulico. Za Kristanovo izseljensko pisarno in ateljejem fotografskega mojstra Davorina Rovška je stal kinematograf Ljubljanski dvor, pred njim sem se za hip ustavil. V vitrini je bil obešen velik plakat, ki je vabil na predstavo Štirje jezdce apokalipse. Film za milijon dolarjev, je bilo napisano z mastnimi črkami, v vlogi objestnega dediča, razuzdanega gavča, slikarja ženskih aktov, zapeljivca, nepotešljivega ljubimca in borca za domovino nastopa Rodolfo Valentino, mlado ženo starega moža, ki zaide na kriva pota, strastno ljubimko in usmiljeno sestro igra Alice Terry.

Film za milijon dolarjev, mama pa je morala, kljub moji štipendiji, vzeti posojilo, da je lahko uredila spodoben pogreb in naročila pevce, blagor Valentinu, tudi jaz bi lahko odigral objestnega dediča, razuzdanega gavča, zapeljivca in nepotešljivega ljubimca, pri slikanju ženskih aktov bi mi moral pomagati Črt, le kot borec za domovino bi odpovedal, kar je preveč, je preveč. Še dobro, da bom služil v saniteti, še tega se bo treba čim prej rešiti. Porodničar, ja, ljudi spravljeni na svet, ne pa vojak! Za menoj se je ustavila gospa z mlado hčerko pod roko, mami, kaj je to, razuzdani gavč, je vprašalo dekle, mami je postal nerodno, skušala jo je utišati, pšššt!, jo je vlekla proč.

Za palačo železniške uprave sem zavil na desno, proti Miklošičevi, ta cesta mi je bila od nekdaj ljuba, in tudi tokrat me je, najbrž zaradi secesijske pompoznosti, za hip potolažila in odgnala vtiš potolčenega mesta. Ko sem se približal Grand hotelu Union in Kmečki vzajemni posojilnici, je iz Khamove delikatese stopil Črt. V naročje mi je padel!

Ne! je vzkliknil, ne! Izgini, privid dihurasti, šč! Moral sem se smejati, Črt je ostal svojeglavi posebnež. Ti bom že dal privid, sem v tako katastrofalnem stanju? Skodlar se je za korak odmaknil, nagnil glavo, me opazoval, kot bi bil režiser. No ja, diagnoza je takšna: dvesto petinsedemdeset noči brez spanja, od tega tri četrtnine v bordelih in sedem četrtnin v pajzljih. Ne glej me kot kakšna kanja, mi ne bi naklonil prijaznega objema? Objela sva se. Slišal sem za očeta, je rekel, greš domov z večernim vlakom? Odkimal sem, na zvoniku frančiškanske cerkve je namesto križa žarela oranžna krogla, ni bilo sonce, sonce je zašlo, krogla se je zakotalila, se na strehi odbila penk, penk, v loku odfrčala proti

nama, odrinil sem Skodlarja, da ga ne bi zadela, zato pa je priletela vame, na mizi v strojlnici leži oče, kosmata koža, žalostna siva glava z redkimi lasmi, ne bojo me odrli, Slavko, jaz sem najboljši usnjari v kraljevini, kmalu bom lastnik velike tovame. Hej, kaj je s tabo me je zaskrbljeno gledal Črt, odmahnil sem z roko. Dvesto petinsedemdeset noči prihaja za mano. Veš kaj so rekli stari Slovani, se je zasmejal Skodlar? Klin se s klinom zbjia. Alo, greva do Krapeža, tam se kameradi pripravljajo na pohod v dramsko gledališče. Pohod? zazijam, Črt pa se zahihita. Si se ponemškutil, srajca zasavska, tam bo osrednja proslava ob petdesetletnici Cankarjevega rojstva. Boš lahko šel? Smrti, smrti, smrti so me obkolile, prikimam.

Pred kavarno Prešeren so bile postavljene mize, čeprav je bilo poletje še daleč in se je iz Ljubljance dvigal kiselkast barjanski hlad. Nekaj pogumnih pivcev je v suknjah sedelo ob vrčkih piva, reka gre k tebi, in če si vodna vila, boš priplavala k meni in me odrešila. Gole noge na Hribarjevem nabrežju, okrog mokrih stopinj ležijo same kratke besede, ne, niso besede, ampak zlogi, sto zla je let, medtem ko me je Črt tečno cukal za rokav, naj pohitim, sem mrzlično sestavljal drobtine jezika v smislu, stoletje zla!

Še nekaj korakov in bila sva pri dvorani Glasbene matice in pri Narodni kavarni na Dvornem trgu. Secesijsko pohištvo in svetilke so me spomnile na Dunaj, takoj za vrti je druščina študentov metalala karte, na drugi strani dvorane je nekaj mladeničev v marengo telovnikih zbijalo biljard. Tu hrupno beljanje, doma tiho žalovanje, Črt je z energično, poskakajočo hojo prišel že do sredine lokala in mi je mahal, sedal je za mizo, zbrana družba ga je navdušeno pozdravljala, očitno je šlo za štamiš, stalno omizje umetnikov, ki jih, vsaj na daleč, nisem poznal. Na Dunaju so me zmerjali s tujcem, tukaj so tuji obrazi, ki srepajo vame, obstal sem, za trenutek pomislil, da bi zapustil lokal in se vrnil na postajo, še bi ujel zadnji vlak, a kaj, ujel sem se v lastno laž, ne bom dežural pri operaciji, ampak pri seciranju svoje neodgovornosti.

Pri mizi sem stal kot voščena prikazen, Skodlar mi je ponudil prazen stol, penatski kompanjoni so mi kimall, a je človeku nerodno? Ne, ne, se je med smehom davil Črt, Slavko je svetovljan, z Dunaja prihaja, študij je končal, kako naj bo svetovljanu nerodno med plebejci? Družba je zahrumela: Kaj ti spet pikaš in norce briješ, stenica črtasta, a bi rad dobil kakšno po skodli?! Mogoče smo plebejci, ampak smo plemeniti plebejci! Naliti, ne plemeniti, je hitro pokomentiral Skodlar. Kot bi se smejali iz zrcala, steklene obraze imajo in ob robovih razmazan obstret.

Ko sem se usedel, mi je mladenič vis-a-vis ponudil roko, smetanasto, s presojno kožo, dolgimi nežnimi prsti, hrepeneče roke, te roke ne sodijo sem, ampak na Flamsko! Presenečen sem dvignil glavo, oči kakor ruj vročične, kakor zasneženo polje spokojne. Janez Navpotič, sem zaslila in planil vanj: Gospod, ste slikar? Sem, vi pa ste jasnovidec, se je nasmehnil mladi mož, okrog ust so se mu zarisale tenke gubice. Ogledalo je močnejše od smrti, je presežek bivanja, ogledalo ne loči plesalcev od kadavrov, dojenčkov od spiritističnih duhov, oder v možganih, v divjih barvah, same skrivenčene, morfinizirane, hiše, ki se pretakajo med šklepetavimi stanovalci, to je Goga, mi smo gogasti meščani, Gogani, gobasti pogani. Medtem, ko smo nazdravljali in trkali z vinskimi kozarci, da je šlo toplo do želodca, se je podoba igre, v kateri se dogodki kar naprej vračajo in se torej splohl ne morejo uresničiti, so nedogodki, stanja, zgostila v boleče preprost obroč vseh misli, vseh čutov – čas je samo vzdušje, samo to in nič drugega, nič, nič, nič. Prava drama, votla drama, jasno, ubogi Alois, prava drama je kantata votlih kosti. Gospod, vi niste Ljubljancan, je rekel slikar, od kod

prihajate? Iz Goge, sem izstrelil, žvenketanje kozarcev je za hip utihnilo, potem pa so penatje planili v prešeren smeh. Ja no, ali nismo vsi prišli izza Karpatov? je kriknil Črt. Plink plink zvenčijo kozarci, klo klo klokota vino v grla, *Gogani so sence. ki si še vedno delajo hudo, pokvarjeno seme rojevajo, se na zemljane obešajo, živce vozlajo, srca parajo, zaljubljence v vratne žile grizejo, z rumenimi podočniki.* Pil sem, hlap hlap, *Goga je pritlikavo mesto. ki se nikjer ne neha, v sovraštvu in jezi se replicira, vrši skozi črni mrak v vesolja, resi se, ljubezen moja, hlap hlap, klo klo, žvenk žvenk.* In potem omama, odrešitev. Robovi miz, gvorice, trkanje biljardnih krogel, koraki, podoba očetovega mrzlega belega obraza, erotično hrepenenje po tebi, ljubica, vse se je zmehčalo. Ni moglo zarezati boleče. V mojo skutasto sesirjeno dušico. Možgani blokirani, naj me krvavi, dež ujame, vulkan pobruha, čutil ne bom. Ta svet je vata.

Triumfi i minjve të gjirit

Translated by Nikollë Berishaj

Contact of the translator: nikolle.berishaj@gmail.com

Goganët

Shkova, por nuk u ktheva. U ktheva askund. Erdha te Josipina, te mendjemadhja ime. E ngrita çantën, në të ishin të palosura kostumi dhe tri këmisha, ndërresat, dorëshkrimet e tregimeve të fil-luara, letrat tua, që kishin aromën e çarçafëve të freskët, aromën e Savës, pozitivit deltinor-nyndyror të dashurisë, stetoskopi dhe një komplet i gjilpërave për injeksione. *Shtat vjet Vjenë, lukthi gjysmë i zbrazët, lukthi dhëmbës.* U nisa drejt korridorit të gjerë, kalova pranë sallave të pristes, u drejtova kah dalja, koha ishte e dendur si djathi, varrimi do të jetë vetëm të martën, nuk do të shkoj në Shmartno! Shërbëtori u mbështet në karrocë, përtyste pakujdeshëm rrëmojësen me dhëmbë të zverdhur, e ngriti kapelën, i kroi flokët plot zbokth. Shtatë vjet Vjenë ishin në çantën e vogël, e për këtë nuk e interesoj. *Çanta cicëroi, a e kisha sjellë gabimisht me vete trumcakun e Selmës, halucinacionin e Aloisit?*

Sonte nuk do të shkoj askund, vendosa, do ta vizitoj Çërtin, do të futem në *Unionska Klet* ta mbështes industrinë sllovene të verës. *Lepur i shëmtuar, e Josipina dhe prindërit? Ata nuk presin?* Me sy i përshkova mbishkrimet mbi dyer, e gjeta të duhurin dhe u drejtova në zyrën e kryeshefit të stacionit. Para dyerve shëtiste një pijanec i përqurur, këtë e dëshmonin venat e varrosura në fytyrë, se ishte njohës i vjetër i verëshëtësve të Lublanës. Më ndaloi. Më kapi për mëngë. Zotërinjtë janë zotërinj, belbëzoi, zotërinjtë i ndihmojnë fatzinxjë, zotërinjtë e pranojnë thirrjen e krishterë për të mirën. Do t'i jepja, sikur të mos me tërhiqte për mëngë, sikur të mos mu fuste në fytyrë me një aromë të uthullit, e kështu e shtyra dhe u futa në zyrë.

Pas tryze - pranë aparatit telefonik dhe telegrafit që e villte nga vetja me të kërcitur shiritin e shpuar e të shifruar – rrinte një burrë i vogël me uniformë të praruar, i rruar freskët, me flokë të krehura përpjetë me kujdes. Urdhëroni, më tha njerëzishëm. U ngrira, ndalova në gjysmë të rrugës. Vi nga Vjena, i shpjegova, sa *rejshëm tingëllon zeri i lepurit*, a mund të më ndihmoni? U ngrit me ner-vozizëm. Do të më duhej të shkoj në Shmartno, vazhdova, prindërit dhe e fejuara më presin. Heshtje. Dhe? zgjati kryeshefi. E keni trenin për Liti, niset pas dyzet minutash. Në mbrëmje vonë e keni edhe një tjetër, pritni, të shikoj... u kthyte kah orari i vozitjes, që e kishte të varur pas shpine. Nuk e kuptioni, qita me dorë, më duhet të rri në Lublanë. Një punë e pashmangshme. A mund të telefonoj nga zyra juaj? Pohoi me kokë, me dorë tregoi në të djathtë. Atje, zotëri, atje është aparati për udhëtarët. Para se të thirrni, silleni dorezën induktuese. *Në zemrën time sillet turpi*, njerëzisht e falënderova, shkova deri te tryesa pranë dritäres, e vura çantën mbi të, para se e hapa ia qita një një shikim kryeshefit. Më kishte harruar, bira e fundit e kavallit, rrinte pas tryzezës dhe shkruante. E hapa çantën, në qoshen e majtë të poshtme ishte notesi me numra, në shtëpi nuk kishim telefon, do të më duhet ta thërras zotin drejtore të shkollës, të atin e Josipinës.

E sjella dorezën, numëratori ishte i ftohtë siç ishte i ftohtë edhe qëllimi im, e ngrita dëgjuesen dhe prita lidhjen. Alo, zëri yt Vogëlushe. Më thirrën nga spitali, Josipina, urgjentisht më duhet të asistoj në operacionin e zorrëve, vetëm nesër do të mund të vi. Në dëgjuese heshtje. Alo, alo, pëshpërita, por përgjigje nuk kishte, dëgjoja vetëm valët e radios dhe zhurmën, që vinin diku nga gjithësia dhe futeshin në lidhjen tonë. Pastaj, pyetja jote e ftohtë: Ku je? Në stacionin e Lublanës, thash. Përsëri heshtje, pëlcitja e elektrikut. Dhe kur të thirrën në spital? Qysh dje, gërhita, *gjithmonë kur nuk e flas të vërtetët më bëhet një grusht dheu në gojë*, profesori Jauregg e lajmëroi me telegram primariusin Sherk, se jam duke ardhur. Ashtu, the para heshtjes së re. *Fatkeq dhe i kënaqur, ndërsa llojet e zogjive të Handkes janë në zhdukje, miu nevrik i gjirit, kush do të gjuaj me kthetra.* E kam vështirë, Kujtime. Unë e kam më vështirë, Sllavko, në sy i kam copat e akullit, kjo është e tmerrshme. Heshta, burreci. A mund t'i lajmërosh edhe familjarët e mi? pyeta, ndërsa nga mundrimi djersët më dolën në qafetë, *ku do ta fitoj morfiumin, vërtetë do të më duhet në klinikë, përndryshe do të filloj ta qes gjuhën si bullari, të fishkëllej pa helm*, nënës dhe motrave belbëzova, si është nëna? Mirë, the me zë të zhgënjer, është më e fuqishme se ti. A do tu lajmërosh? Po, dëgjova, më duhet ta ndërpres.

Linja e shkëputur. Kërrhiza e shkëputur e dashurisë, me të cilën dëshirova të lindsha përsëri, *lulet e bardha i këpusim, i këpusim ne, në armiqësi dhe inat veniten e bien përdhe, gjithnjë e më lehtë besimin do ta humbas, gjithnjë më vështirë kënaqësisë i gjej shkas.* Mendja e shkëputur! E ngrita çantën, u ktheva kah kyreshefi i stacionit dhe e falënderova. Sa kam borxh? E pyeta. A mund të paguaj në kruna? Pohoi me kokë.

Pijaneci para dyerve ishte lodhur dhe i mbështetur për mur gërhiste, jargët i rridhnin nga goja. Në sheshin para stacionit, pranë karrocës qëndronte automobili me mbishkrim TRANSPORTI I UDHËTARËVE NEPËR VEND DHE KRAHINË, dhe nën te me shkronja më të vogla: kush dëshiron veten ta respekto, me ne do të udhëtojë. Shih, shih, Lublana po e imituaka Vjenën, qesha, e kalova sheshin e gjerë, prita që të kalojë tramvaji para meje, e pastaj pranë Hotelit të Mikliçit arrita në rrugën Kollodvorska. Pas zyrës së mërgimtarëve të Kristanit dhe ateliesë së mjeshtrit të fotografisë Davorin Rovshekut ishte kinematografi Lublanski Dvor, ndala një çast para tij. Në vitrinë ishte i varur pllakati i madh, që thërriste në shfaqjen Katër kalorësit e apokalipsit. Një film një milion dollarësh, shkruante me shkronja të zeza, në rolin e trashëgimtarit i pacipë, sharlatanit të shkrehur, piktorit të akteve të femrave, vardisësit, dashnorit të paepur dhe luftëtarit për atdhe paraqitet Rodolfo Valentino, gruan e re të bashkëshortit të vjetër, që shhangë në rrugë të gabuar, dashnoren e pasionuar dhe motrën e vetmuar e luan Alice Terry.

Një film për një milion dollarë, ndërsa nëna është dashur, edhe përkundër bursës sime, të marrë kredi për ta organizuar një varrosje si duhet dhe i kishte porositur këngëtarët, lum si ti Valentino, edhe unë do të mund ta luaja rolin e trashëgimtarit të pacipë, sharlatanit të shkrehur, vardisësit dhe dashnorit të paepur, për piktorin e akteve të femrave do të mund të më ndihmonte Çerti, vetëm si luftëtar për atdhe do të zhgënjeja, ç'është tepër është tepër. Mirë është që do të shërbej në shërbimin sanitari, edhe prej kësaj duhet shpëtuar sa më parë. *Akusher, po, t'i sjelli njerëzit në botë, por jo ushtar!* Pas meje ndaloj zonja me vajzen e re për dore, mami, çka është sharlatani i shkrehur, pyeti vajza, e nëna u turpërua, provoi ta heshtë, pshsht!, e tërhoqi anash.

Pas ndërtëses së drejtorisë së hekurudhës u ktheva në të djathtë, në drejtim të Miklloshiçevës,

ajo rrugë më pëlgente gjithherë, sigurisht për shkak të pompozitetit secesiv, në moment e zbuti dhe e evito përshtypjen e qytetit të shtypur. Kur iu afrova Grand Hotelit Union dhe Kreditores së Ndërsjellët Fshatara, nga delikatesa e Khamit doli Çerti, më ra në përqafim.

Jo! klithi, jo! Ik, vizion i qelbësirës, shc! Mu desh të qeshesha, Çerti kishte mbetur një kokëtrashë i papërmirësueshëm. Po ta jap unë ty vizionin, a jam në gjendje aq katastrofike? Skodlari bëri një hap mbrapa, e uli kokën, më shikoi, sikur të ishte regjisori. Pra, de, diagnoza është e tillë: dyqind e shtatëdhjetepesë net pa gjumë, prej tyre tri të katërtat nëpër bordele, dhe shtatë të katërtat nëpër kafene. Mos më shiko sikur farë torollaku, a nuk do të ma falësh një përqafim të këndshëm? U përqafuan. Dëgjova për babën, tha, a do të shkosh në shtëpi me trenin e mbrëmjes? Mohoi me kokë *në kambanarin e kishës franceskane* në vend të *kryqit ndriçonte një sferë e portokallët, nuk ishte dielli, dielli kishte perënduar, sféra u rrokullis, kérceu nga kulmi pork, ponk, dhe në hark u rrotullua kah ne, e shtyra Skodlarin që të mos i bjerë, por më qëlloi mua, mbi tryezë, në sallën e makinerisë është i shtrirë baba, me lëkurë të leshtë, koka fatkeqe e zbardhur me flokë të rrallë, nuk do të më rjepin, Slavko, unë jam lëkuraxhiu më i mirë në mbretëri, së shpejti do të jam pronar i një fabrike të madhe.* Hej, ç'është me ty, më shikoi i shqetësuar Çerti, e unë qita me dorë. Dyqind e shtatëdhjetepesë net po më vijnë pas. A di çka kanë thënë sllavët e vjetër, qeshi Skodlari? Pyka me pykë nxirret. Ej, të shkojmë deri te Krapezhi, atje kameradët janë duke u përgatitur sulm në teatrin e dramës. Sulm? hapa me gojë, ndërsa Çerti qeshi. Je gjermanizua, këmishë ti e Zasavjes, atje do të jetë festimi qendor me rastin e pesëdhjetëvjetorit të lindjes së Cankarit. A mund të shkosh? *Vdekjet, vdekjet, vdekjet më kanë rrethuar*, pohova me kokë.

Para kafesë Presheren ishin të vendosura tryezat, ndonëse vera ishte ende larg dhe nga Lublanica ngríhej një acar acidor i kënetës. Disa pirës guximtarë rrin në skaj me bokall të birrës para vetes, *lumi rrjedh kah ti, dhe nëse je zanë e ujtit, do të notosh kah unë dhe do të më shpëtosh.* Këmbët lakuriq në bregun e Hribarit, rreth shkallëve të lagura shtrihen vetëm fjalë të shkurtra, jo, nuk janë fjalë, janë rrokje njëqind të këqija të vtitit, ndërkohë që Çerti më tërhiqet në mënyrë monotone përmënge, që të shpejtoj, unë kombinoja në ankth dromcat gjuhësore, njëqind vjetësh i t'ë keqes!

Edhe pak hapa dhe erdhëm pranë sallës së Amëzës Muzikore dhe pranë Kafesë Popullore në Dvorni Tërg. Mobilet dhe llambat secesive përkujtonin Vjenën, fill pas derës një shoqëri studentësh luanin letra, në anën tjetër të sallës disa djem me kostume marengo luanin bilardo. *Këtu tingëllim i zëshëm, në shtëpi qarje e qetë.* Çerti me ecje energjike, kërcyese arriti deri në mes të lokalit dhe më bëri me dorë, u ul pranë tryezës, shoqëria e zgjedhur e përshëndeti përzemërsisht, ishte e qartë se bëhej fjalë për tryezën e përherëshme të artistëve, që, së paku nga larg, nuk i njihja. Në Vjenë më shanin i huaj, këtu janë fytyrat e huaja, që më shikojnë me kërshtëri, ndala, për një çast mendova ta braktis lokalin dhe të kthehem në stacion, u zura në rrenën vetjake, nuk do të jam kujdestar në operacion, por në autopsinë e papërgjegjësisë sime.

Pranë tryezës qëndrova si figurë dylli, Skodlari ma ofroi karrigen e lirë, kampanjonët e pijes më përshëndetën me kokë, por njeriu ndihet keq. Jo, jo, u mbyt në të qeshur Çerti, Sllavkoja është njeri i botës, vjen nga Vjena, i ka përfunduar studimet, si të ndihet keq njeriu i botës ndërmjet plebejve? Shoqëria shpërtheu: ç'janë këta kunja dhe këto shaka, greth me vija, a do të dëshiroje ta fitosh një në turinj?! Vërtetë jemi plebe, por jemi plebe të ndritur! Të dehur, jo të ndritur, e komentoj shpejt Skodlari.

Si tē qesheshin nga pasqyra, i kanē fytyrat e qelqta dhe nē skaje e kanē oreolin e pērlyer.

Kur u ula, djaloshi vis-a-vis ma shtrui dorën, tē butē si mazē, me lēkurē tē tejdukshme, me gishterinj tē butē, duar lakkuese, kēto duar nuk bējnē pjesē kētu, por nē Flamani! I befasuar e ngrita kokēn, me sy sikur valanidh nē ethe, tē qetē si fusha nēn borē. Janez Navpotič, e dēgjova dhe iu drejtova: Zotēri, jeni piktor? Po, e ju jeni magjistar, qeshi burri i ri, rreth buzēve iu vizatuan rrudhat e holla. *Pasqyra ēshtē mē e fuqishme se vdekja, ēshtē tepricē e ekzistencēs, pasqyra nuk i dallon vallēzuesit nga cofētinat, foshnjat nga shpirrat spiritist, skenat nē tru, me ngjyra tē egra, plotēsish tē shēmtuara, shtēpitē e morfizuara, qē derdhen ndērmjet banorëve shkatarraqē, kjo ēshtē Goga, ne jemi qytetarē goganē. Goganē, filiqanē shpuzorē. Ndērkohē qē ngrinim dollitē dhe i cakērronim gotat e verēs, sa qē ngohtësia na shkonte deri nē lukth, vizioni i lojēs, ku ngjarjet kthehen pandērprerē dhe qē nuk mund tē realizohen hiç, janē jongjarje, gjendje, u dendësua nē njē rreth thjesht tē sēmūrē rreth tē gjitha mendimeve, tē gjitha ndjenjave – koha ēshtē vetēm atmosferē, veç kaq dhe asgjē tjetēr, asgjē, asgjē, asgjē. Dramē e vērtetē, dramē e shpuar, qartē, i shkretil Alois, drama e vērtetē ēshtē kantatē e eshitrave tē shpuara.* Zotēri, ju nuk jeni Lublanas, tha piktori, prej kah jeni? Nga Goga, shpērtheva, kērcitja e gotave u ndēpre pēr njē čast, pastaj shoqëria pjetare shpērtheu nē njē gaz marramendës. Pra, de, a nuk kemi ardhur tē gjithë prej pērtej Karpatesh? klithi Çerti. Tring tring, kērcitēn gotat, klio klio, klokkati vera nēpēr fyte, *goganët janē hije, qē ende bējnē gjëra tē këqia, lindin farë tē poshtēr, varen pēr tokësorët, i lidhin nyjë nervat, i shqyejnē zemrat, tē dashuruarit i kafshojnē nē venat e qafës me njolla tē verdha nēn sy.* Piva, klok, klok. *Goga ēshtē vend xhuxh, qē nuk pērfundon askund, replikohet nē hidhërim dhe nē armiqësi, korret nēpēr terrin e zi tē gjithësisë, shpëto, dashuria ime, klok, klok, tring, tring. E pastaj dehja, shpëtimi. Skajet e tryezave, thashethemet, ndeshja e kokrrave tē bilardos, hapat, vizioni i fytyrés sē bardhë tē ngrirë tē babës, epshi erotik pēr ty, e dashur, gjithëka ēshtë zbutur. Nuk mundi tē ngulitej dhimbshëm. Nē shpirtin tim tē koaguluar nē formë gjize. Truri i bllokuar, le tē mē zënë shiu i përgjakshëm, vullkani vjell, nuk do tē ndej. Kjo botë ēshtë vatë.*

Triumf potkanů

Translated by Libor Doležán

Contact of the translator: libordolezan@volny.cz

Gogané

Odjel jsem, ale nepřijel. Přijel jsem nikam. Přijel jsem k Josefíně, mé vymyšlence. Zvedl jsem kufr, byly v něm složené dva obleky a tři košile, prádlo, rukopisy započatých povídek, tvé dopisy vonící čistými prostěradly, Sávou, hlinité mastným pozitivem lásky, stetoskop a sada injekčních jehel. Sedm let Vídňě, poloprázdný kufr, bolavý žaludek. Vykořil jsem k široké chodbě, šel jsem kolem čekáren, vydal se k východu, čas by se dal krájet jako sýr, pohřeb bude až v úterý, do Šmartna nepojedu! Nosič se opíral o vozík, zažlutlými zuby ledabyle žvýkal párátko, nadzvedl čepici, podobil se v hřívě plné lupů, zívnul. Sedm let Vídňě bylo v příliš malém kufru, proto jsem ho nezajímal. Kufr zaštěbetá, přinesl jsem s sebou omylem Selmina vrabečka, Aloisovu halucinaci?

V noci nikam nejedu, rozhodl jsem se, navštívím Črta, zapadnu do sklepa v Unionu, zruinuj slovinský vinařský průmysl. *Ubohý zajíc, co Josefína a rodice? Nečekají na tebe?* Očima jsem přelétl nápisu nadé dvermi, našel jsem ten pravý a vydal se do kanceláře přednosti stanice. Přede dvermi se potácel usolený opileček, popraskané žilky ve tvářích svědčily o tom, že je starým znalcem lublaňských vináren. Zastavil mě, chytil za rukáv. Pán je pán, blábolil, páni pomáhají neštastníkům, páni následují volání křesťanské dobroty. Dal bych mu, kdyby se mě nechytal, nenaléhal na mě zatuchlým dechem, takhle jsem jej setřásl a vstoupil do kanceláře.

Z stolem – u telefonního aparátu a telegrafu, který ze sebe s cvakáním dával dírkovaný šifrovací pásek – seděl drobný muž v bezchybné uniformě, čerstvě oholený, s vlasy pečlivě sčesanými přes temeno. Prosím, řekl zdvořile. Zaváhal jsem, zastavil se v půli cesty. Přijíždím z Vídňě, vysvětlil jsem mu, *prolhaně zní zaječí hlas*, mohl byste mi pomoci? Vstal, nervózní. Měl bych jet do Šmartna, pokračoval jsem, rodice a snoubenka mě čekají. Ztichl. Á? natáhl hlásku předhosta. Vždyť máte vlak do Litije, odjíždí za čtyřicet minut. Pozdě večer ještě jeden, počkejte, podívám se … otočil se k jízdnímu rádu, který mu visel za zády. Nerozumíte, mávl jsem rukou, musím zůstat v Lublani. Nutná záležitost. Mohl bych si od vás zatelefonovat? Přikývl, ukázal mi rukou upravo. Támhle, pane, je aparát pro cestující. Než budete volat, zatočte kličkou induktoru. *V mé srdci se točí stud*, zdvořile jsem mu poděkoval, šel jsem ke stolu u okna, položil na něj kufr, než jsem ho otevřel, ohlédl jsem se k přednostovi. Už na mě zapomněl, úplný nezájem, seděl za stolem a psal. Otevřel jsem kufr, v levém dolním rohu ležel notes s čísly, doma jsme neměli telefon, budu muset zavolat panu nadučiteli, Josefíninu otci.

Zatočil jsem kličkou, číselník byl chladný jako můj záměr, zvedl jsem sluchátko a čekal na spojení. Haló, tvůj hlas, Malenko. Volali mi z nemocnice, Josefíno, musím nutně sekundovat u operace střeva, budu moci přijet až zítra. Ve sluchátku bylo ticho. Haló, haló, hlesl jsem, ale odpovědi jsem se nedočkal, slyšel jsem jen rádiové vlny a ruchy, jež přicházely z vesmíru a zachytily se v našem spojení. A potom tvá chladná otázka: *Kde jsi?* Na lublaňském nádraží, řekl jsem. Opět mlčení, praskot elektřiny. A kdy tě povolali do nemocnice? Už včera, zachrhlal jsem, vše, *co neřeknu poprvadě, je hrst hliny v ústech*, profesor Jauregg telegraficky oznámil primáři Šerkovi, že přijíždím. A tak, řekla jsi před dalším tichem. Zádumčivý

a spokojený a Handkeho ptačí druhy umírají, nervózní krysička, kdo mě praší hnátkem. Je mi těžko, Pomněnko. Mně je hůř, Slavko, v očích mám kousky ledu, je to hrozné. Mlčel jsem, hnida. Můžeš dát vědět taky našim? zeptal jsem se, z námahy mi pot stékal za límec, kde seženu morfium, opravdu budu muset na kliniku, jinak se začnu plazit jako užovka, bez jedu syčet, ano, mámě a sestrám, dostal jsem ze sebe, jak se má máma? Dobrě, řekla jsi zklamaným hlasem, je silnější než ty. Dás vědět? Dám, zaslechl jsem, musím končit.

Přerušená linka. Přetržená pupeční šnůra lásky, do níž jsem se chtěl znova narodit, trháme, trháme kvítky bělavé, teď budou v zášti a zlobě uvadlé, stále snáz budu utrácti přízeň, stále tížeji volati slast. Přetržený rozum! Zvedl jsem kufr, otočil se k přednostovi stanice a poděkoval mu. Kolik jsem dlužen? zeptal jsem se ho. Mohu zaplatit v korunách? Příkyně.

Opileček před kanceláří zmalatněl, zachrápal opřený o zed', z úst mu kapala slina. Na náměstí před nádražím stál vedle kočáru automobil s velkým nápisem PŘEPRAVA CESTUJÍCÍCH PO MĚSTĚ A VENKOVĚ, a pod ním menšími písmeny: Kdo si sebe váží, ten se s námi převáží. Hle, hle, Lublaň si bere příklad z Vídni, usmál jsem se, přešel jsem široké náměstí, počkal, až kolem projede tramvaj a potom kolem Miklošičova hotelu prošel do Nádražní ulice. Za Kristanovou vystěhovaleckou kanceláří a ateliérem mistra fotografa Davorina Rovška stál kinematograf Lublaňský dvůr, před ním jsem se na okamžik zastavil. Ve vitríně byl vyvěšený velký plakát, který zval na představení Čtyři příšerní jezdci z apokalypy. Film za milion dolarů, bylo tam napsáno tučným písmem, v roli nezvedeného dědice, prostopášného gauča, malíře ženských aktů, svědníka, nenasytného milence a bojovníka za vlast vystupuje Rodolfo Valentino, mladou ženu starého muže, která se dostane na scénu, vásnívou milenku a milosrdnou sestru hraje Alice Terry.

Film za milion dolarů a máma si, přes moje stipendium, musela vzít půjčku, aby mohla zařídit slušný pohreb a objednat zpěváky, Valentinovi blahopřejí, já bych také mohl hrát nezvedeného dědice, prostopášného gauča, svědníka a nenasytného milence, při malování ženských aktů by mi musel pomáhat Črt, jenom jako bojovník za vlast bych selhal, co je moc, to je moc. Ještě budu sloužit u sanity, z toho se ještě budu muset zachránit. *Porodník, ano, přivádět lidí na svět, ale ne voják!* Za mnou se zastavila paní s malou dcerkou, kterou vedla za ruku, mami, co je to prostopášný gauč, ptala se dívence, matka byla v rozpacích, pokoušela se ji utišit, psssst!, táhla ji pryč.

Z palácem železničního ředitelství jsem odbočil vpravo, směrem k Miklošičově, tahle ulice se mi odědávna líbila, a také tentokrát, nejspíše díky secesní pompéznosti, na okamžik zmírnila a odehnala dojem otlučeného města. Když jsem se přiblížil Grand hotelu Union a Selské vzájemné záložně, z Khamova lahůdkářství vyšel Črt, padl mi do náruče!

Ne! zvolal, ne! Zmiz, přelude smrdutý, kšá! Musel jsem se smát, Črt byl stále svérázný podivín. Já ti ukážu přelud, to jsem v tak katastrofálním stavu? Skodlar o krok pooodstoupil, naklonil hlavu a pozoroval mě, jako by byl režisér. No jo, diagnóza je takováto: dvě stě sedmdesát pět nocí bez spánku, z toho tři čtvrtiny v bordelech a sedm čtvrtin v pajzlech. Nedívej se na mě jak nějaké káně, nevěnuješ mi vlídné objetí? Objali jsme se. Slyšel jsem o otci, řekl, jedeš domů večerním vlakem? Zavrčel jsem hlavou, na věži františkánského kostela namísto kříže zářila oranžová koule, nebylo to slunce, slunce zašlo, koule se skutálela, odrazila se na střeše penk, penk, obloukem odřícela směrem k nám, odstrčil jsem Skodlara, aby jej nezasáhl a proto vletěla do mě, na stole v koželužně leží otec, porostlá kůže, smutná šedá hlava s řídkými vlasy, ze mě kůži nestáhnou, Slavko, já jsem nejlepší koželuha v království, brzy budu majitelem velké továrny. Hej, co je s tebou, podíval se na mě Črt ustaraně, mávl jsem rukou. Dvě stě sedmdesát pět nocí přichází ke mně. Víš, co říkali starí Slované, zasmál se Skodlar? Klín se klínem vyráží. Alou, jdeme

ke Kapežovi, kamarádi se tam připravují na pochod k budově činohry. Pochod? vyvalil jsem oči, Črt se ale uchechtí. Poněmčil jsi se, rakušáku jeden, bude tam hlavní oslava padesáti letového výročí Cankarova narození. Budeš mocit jít? Smrti, smrti, smrti mě obklíčily, příkynu.

Před kavárnou Prešeren byly postaveny stoly, přestože léto bylo ještě daleko a z Lublanice se zvedal nakyslý močálovitý chlad. Několik statečných pijáků v kabátech sedělo u sklenic piva, řeka jede k tobě a jsi-li vodní vila, připluješ ke mně a spasíš mě. Nahé nohy na Hribořevě nábřeží, kolem mokrých schodů leží samá krátká slova, ne, to nejsou slova, ale slabiky, sto zla letí, zatímco mě Črt doterně tahal za rukáv, ať si pospiším, horečnatě jsem skládal drobky jazyka do významu, stoléti zla!

Ještě pár kroků a byli jsme u sálu Hudební maticy a u Národní kavárny na Dvorním náměstí. Secesní nábytek a svítidla mi připomněly Vídeň, hned za dveřmi společnost studentů mastila karty, na druhé straně několik mladíků v marengu vestách štouchovalo biliár. Tady hlučné mumláni, doma tiché smutnění, Črt již energickou, poskočnou chůzí došel doprostřed lokálu a mával na mě, sedal si ke stolu, přitomná společnost jej nadšeně zdravila, zjevně šlo o štamtiš, stálou společnost umělců, které jsem, alespoň zdálky, neznal. Ve Vídni mi nadávali do cizinců, tady jsou cizí tváře, jež na mě třesí oči, zůstal jsem stát, na chvíli mě napadlo, že bych opustil lokál a vrátil se na nádraží, ještě bych chytí poslední vlak, ale co, chytí jsem se do vlastní lži, nebudu asistovat u operace, ale u pitvy své nezodpovědnosti.

Stál jsem u stolu jako voskový přízrak, Skodlar mi nabídl volnou židlí, penáští kumpáni na mě kývali, ten člověk se ostýchá? Ne, ne, říkal přerývavě mezi smíchem Črt, Slavko je světák, přijel z Vídni, dokončil studium, jak by se světák mohl ostýchat mezi plebejci? Ve společnosti to zabourilo: Co ty zase popichuješ a děláš si blázny, štěnice črtovatá, chceš dostat jednu do dýně?! Možná jsme plebejci, ale jsme ušlechtilí plebejci! Nalití, ne ušlechtilí, poznamenal hned Skodlar. Jako by se smáli ze zrcadla, skleněné tváře mají a na okrajích rozmaranou zář.

Když jsem usedl, mladík vis-à-vis mi podal ruku, smetanovou, s průsvitnou kůží, dlouhými něžnými prsty, toužící ruce, tyhle ruce nepatří sem, ale do Flander! S překvapením jsem zdvihl hlavu, oči jako ruj horečnaté, jako zasněžené pole poklidné. Janez Navpotič, zaslechl jsem a výhrknul na něj: Jste malíř, pane? Jsem, a vy jste jasnovidec, usmál se mladý muž, kolem úst se mu vykreslily tenké vrásky. Zrcadlo je mocnější než smrt, je přesahem bytí, zrcadlo nerozlišuje tanečníky a mrtvoly, kojence a spiritistické duchy, jeviště v mozku, v divokých barvách, samé pokroucené, morfinizované domy, které se přelévají mezi jektavými obyvateli, to je Goga, my jsme gogovatí měšťané, Gogané, houbovití pohané. Mezitím, co jsme si připjeli a tukali skleničkami s vínom, aby šlo za tepla do žaludku, obraz hry, v níž se události stále znova vracejí a tedy se vůbec nemohou uskutečnit, jsou to neudálosti, stavy, se zhustil v bolestně jednoduchou obrůk kolem všech myšlenek, všech smyslů – čas je jenom ovzduší, jen to a nic jiného, nic, nic, nic. Pravé drama, duté drama, jasně, ubohý Aloisi, pravé drama je kantáta dutých kostí. Pane, vy nejste z Lublaně, řekl malíř, odkud pocházíte? Z Gogy, výhrkl jsem, cinkot sklenic na okamžik utichl a pak penáti vybuchli v nevázaný smích. No ano, copak nepocházíme všichni z Karpat? vykřikl Črt. Cink, cink, cinkají sklenice, glo, glo, kloktá víno do hrdel, Gogané jsou stíny, které si pořád ještě dělají zle, zkažené sémě plodů, na pozemšťany se věší, nervy uzlují, srdce párou, zamílované do krčních tepen koušou žlutými testikly. Pil jsem, hlt hlt, Goga je zakrslé město, které nepomíjí, ve zlosti a nenávisti se replikuje, uskutečňuje se skrz černou temnotu vesmíru, zachraň se, lásko moje, hlt hlt, glo glo, cink cink. A potom omámení, spásu. Hrany stolů, řeči, nárazy biliárových koulí, kroky, obraz otcova chladně bílého obličeje, erotická touha po tobě, má milá, všechno zméklo. Nemohlo ríznout bolestně. Do mé ztvarohovatělé dušičky. Zablokovaný mozek, ať mě krvavý děšť zachvátí, vulkán pozvrací, neucítím to. Tento svět je vata.

Obyvatelé městečka Goga

Odjel jsem, ale nepřijel. Nepřijel jsem nikam. Přijel jsem k Josefíně, mé fiktivní bytosti. Zdvihl jsem kufr, v něm byly složené dva obleky a tři košile, prádlo, rukopisy rozepsaných povídek, tvé dopisy s vůní čerstvě vypraného povlečení, Sávy, mazlavého pozitivu lásky, stetoskop a sadu injekčních jehel. Sedm let Vídňě, poloprázdný kufr, bolavý žaludek. Vykročil jsem k široké chodbě, šel kolem čekáren, dal se k východu, čas byl hustý jako sýr, pohreb bude teprve ve čtvrtku, do Šmartna nejedu! Poslíček byl opřený o kárku, mezi zažloutlými zuby žvýkal ledabyle párátko, nadzvedl čepici, pročebral si hřívou plnou lupů, zívl. Sedm let Vídňě bylo v malém kufříku, proto jsem ho nezajímal. Kufřík zaštěbetá, přivezl jsem sebou omylem Selmina vrabečka, Aloisovu halucinaci?

Dnes v noci nikam nejdou, rozhodl jsem se, navštívím Črtu, zavleču ho do sklípku Unionu, podpořím slovenský vinařský průmysl. Bídáku, a co Josefína a rodice? Neocékávají tě? Očima jsem přelétl nápisu na dveřmi, našel ten správný, a vydal se na úřad přednosti stanice. Před dveřmi se potácel usmrkaný opilec, popraskané žilky ve tvářích svědčily, že je to starý známý lublaňských vino-ték. Zastavil mě, chytal za rukáv. Jste pán, pane, blabolil, pánové pomáhají nešťastníkům, pánové se řídí křesťanskou výzvou laskavosti. Dal bych mu, kdyby na mne nesahal, strkal do mne se vyčpělým dechem, takže jsem ho setřásl a vešel do úřadu.

Za stolem – u telefonního aparátu a telegrafu, který ze sebe klapavě chril perforovanou šifrovanou pásku – seděl drobný muž v perfektní uniformě, čerstvě oholený, s vlasy pečlivě načesanými přes temeno. Prosím, řekl zdvořile. Trhl jsem nohama, v půli cestě se zastavil. Přijíždí z Vídňě, vysvětlil jsem mu, zní lživě zaječí hlas, můžete mi pomoci? Vstal, nervózní. Měl bych se dostat do Šmartna, pokračoval jsem, rodice a snoubenka mě očekávají. Ztichnul. A? protáhl dlouze přednostu. Vždyť máte vlak do Litije, odjede za čtyřicet minut, Pozdě večer ještě jeden, počkejte, podívám se... otočil se k jízdnímu rádu, který mu visel za zády. Nechápete, mávl jsem rukou, musím zůstat v Lublani. Neodkladná záležitost. Mohl bych si od vás zavolat? Pokýval hlavou, rukou ukázal doprava. Tamhle, pane, je aparát pro cestující. Než zavoláte, zatočíte indukční kličkou. V mé srdci se točí stud, vlídně jsem mu poděkoval, šel ke stolu u okna, položil na něj kufřík, než jsem ho otevřel, ohlédl jsem se k přednostovi. Už na mě zapomněl, hodil to za hlavu, seděl u stolu a psal. Otevřel jsem kufřík, v levém spodním rohu ležel notes s čísly, doma jsme telefon neměli, budu muset zavolat panu řídícímu, Josefíninu otci.

Zatočil jsem kličkou, číselník byl chladný jako můj zámér, zvedl jsem sluchátko a čekal na spojení. Haló, tvůj hlas, Maličká. Volali mi z nemocnice, Josefíno, musím nutně sekundovat u operace střeva, budu moci přijet až zítra. Ve sluchátku bylo ticho. Haló, haló, hlesl jsem, ale odpověď nepříšla, slyšel jsem jen rádiové vlny a šum, který přecestoval z vesmíru a chytl se do našeho spojení. A pak tvoji studenou otázku: Kde jsi? Na lublaňském nádraží, řekl jsem. Opět mlčení, praskání elektřiny. A kdy tě povolali do nemocnice? Už včera, zahrčel jsem, všechno, co neřeknu po pravdě, je hrouda hlín v ústech, profesor Jauregg telegraficky informoval primáře Šerka, že přijíždí. A tak, řekla jsi před novým tichem. Ubohý a spokojený, a Handkeho ptačí druhy umírají, nervózní kryso, kdo mě sundá puškou. Je mi těžko, Pomněnko. Mně je hůř, Slavko, v očích mám kousky ledu, to je hrozné. Mlčel jsem, srab. Můžeš to vyřídit i rodičům? zeptal jsem se, vypětím mi tekl pot za límec, kde seženu

mortíum, doopravdy budu muset na kliniku, jinak se začnu plazit jako užovka, syčet bez jedu, ano, máti a sestrám, vysoukal jsem, jak se drží máma? Dobре, řekla rozčarovaným hlasem, silnější než ty. Výřídíš to? Výřídím, zaslechl jsem, musím přerušit.

Přerušené spojení. Přetržená pupeční šnůra lásky, do které jsem se chtěl znovu narodit, trháme, trháme květinky bílé, nyní budou v nenávisti a hněvu vadnout, nestále lehčejí budu marnit náklonnost, vždy tíž přivolám pozitek. Zkrat! Zvedl jsem kufřík, otočil se k přednostovi stanice a poděkoval mu. Kolik jsem dlužen? zeptal jsem se ho. Můžu platit v korunách? Přikývne.

Ožrala před úřadem to vzdal, opřený o zeď chrápal, od úst mu kapala slina. Na náměstí před nádražím stál vedle kočáru automobil s velkým nápisem DOPRAVA CESTUJÍCÍCH PO MĚSTĚ A ZEMI, a pod ním, menšími písmeny: Kdo na sebe dá, jezdí s námi. Podívej, podívej, Lublaň si bere vzor z Vídňě, usmál jsem se, přešel široké náměstí, počkal, až kolem projela tramvaj a pak u Mikličevoho hotelu nakráčel do Kolodvorské ulice. Za Kristanova vystěhovaleckou kanceláří a ateliérem fotografického mistra Davorina Rovška stál kinematograf Lublaňský dvůr, před ním jsem se na chvíli zastavil. Ve vitríně byl vyvěšený velký plakát, který lákal na představení Čtyři jezdci apokalypy. Film za milion dolarů, bylo napsáno tučným písmem, v roli zpupného dědice, prostopášného gauča, malíře ženských aktů, svědníka, neukojitelného milence a bojovníka za vlast vystupuje Rodolfo Valentino, mladou ženu starého muže, která se jede na špatnou cestu, vášnivou milenku a milosrdnou sestru hráje Alice Terry.

Film za milion dolarů, máma si musela kvůli mému studiu vzít půjčku, aby mohla zařídit slušný pohreb a objednat zpěváky, blaze Valentinovi, i já bych mohl zahrát zpupného dědice, prostopášného gauča, svědníka a neukojitelného milence, s malováním ženských aktů by mi musel pomoci Črt, jen jako bojovník za vlast bych odřekl, co je moc, to je moc. Ještě dobře, že budu sloužit u sanity, i toho se bude třeba co nejdřív zbavit. *Porodník, jo, přivádět lidi na svět, a ne voják!* Za mnou se zastavila paní s mladou dcerkou za ruku, mami, co je to prostopášný gaučo, zeptala se dívence, matce to nebylo příjemné, pokoušela se ji utišit, psššš! Táhla jí prý.

Za palácem železniční správy jsem zahnul vpravo, k Miklošičově, tu ulici jsem měl odedávna rád, a také tentokrát mě, nejspíš díky secesní pompéznosti na okamžik utěšila a zahnala dojem otloučeného města. Když jsem se přiblížil ke Grand hotelu Union a Zemědělské vzájemné záložně, vyšel z Khamova lahůdkářství Črt, padl mi do náručí!

Ne! Zakříčel, ne! Zmiz, smrade, kuš! Musel jsem se smát, Črt zůstal svéhlavý podivín. Já ti dám přelud, jsem v tak katastrofálním stavu? Skodlar o krok poodstoupil, nahnul hlavu, pozoroval mě, jako kdyby byl režisér. No jo, diagnóza je taková: dvě stě sedmdesát pět nocí beze spánku, z toho tři čtvrtiny v botelech a sedm čtvrtin v pajzlech. Nedívej se na mě jako nějaké káně, nevěnoval bys mi přátelské oběti? Objali jsme se. Slyšel jsem o otci, řekl, jedeš domů večerním vlakem? Pokýval jsem, na věži františkánského kostela zářila místo kříže oranžová koule, nebylo to slunce, slunce zašlo, koule se rozkutálela, odrazila se na střeše pink, pink, obloukem odfrčela k nám, odstrčil jsem Skodlara, aby ho nezasáhla, proto přiletěla na mě, na stole v koželužně leží otec, chlupatá kůže, smutně šedá hlava s řídkými vlasy, neoderou mě, Slavko, já jsem nejlepší koželuha v království, brzy budu majitelem velké továrny. Hej, co je s tebou, díval se na mě ustaraně Črt, mávnul jsem rukou. Dvě stě sedmdesát pět nocí ke mně chodí. Víš, co říkali staří Slované? zasmál se Skodlar. Klín se vybjí klínem. No tak, jdeme do Kapeče, tam se připravují kamarádi na pochod do dramatického divadla. Pochod? zazívám, Črt se ušklíbne. Poněmčil jsi se, chlape zasávká, tam bude ústřední oslava u

příležitosti padělání narozenin Ivana Cankara. Budeš moci jít? *Smrti, smrti, smrti mne obklíčily, příkynu.*

Před kavárnou Prešeren byly vyskládané stolky, přestože bylo léto ještě daleko a z Lublanice se zvedal nakyslý chlad z blat. Pár odvážných pijáků sedělo v kabátech u džbánků s pivem, *řeka jede k tobě, připlaveš ke mně a spasíš mě. Holé nohy na Hribořevě nábřeží, kolem mokrých stop leží samá krátká slova, ne, nejsou to slova, ale slabiky, sto let je zla, zatím co mě Črt tahal nervózně za rukách, abych si pospíšil, jsem horečnatě skládal drobky jazyka, aby dávaly smysl, století zla!*

Ještě pár kroků a byli jsme u sálu Hudební matice a u Národní kavárny na Dvorním náměstí. Secesní nábytek a světla mi připomněly Vídeň, hned za dveřmi mastila společnost studentů karty, na druhé straně sálu několik mladíků štouchovalo v marengo vestách biliár. *Zde hlasité žvanění, doma tichý žal*, Črt už přišel energickou a poskakující chůzí doprostřed sálu a mával na mě, usedal ke stolu, shromážděná společnost ho nadšeně zdravila, evidentně šlo o štamtiš, stálou partičku umělců, které jsem, alespoň z dálky, neznal. Ve Vídni mi nadávali do cizinců, tady jsou cizí tváře, které na mě civí, zastavil jsem se, na okamžík se rozmyšlel, že bych lokál opustil a vrátil se na stanici, ještě bych chytil poslední vlak, ale co, chytil jsem se do vlastní láži, nebudu mít službu u operace, ale u preparace své nezdopovědnosti.

U stolu jsem stál jako voskový přízrak, Skodlar mi nabídl prázdnou židlí, kumpáni mi přikyvovali, tomu člověku je to nepříjemné? Ne, ne, dával se smíchem Črt, Slavko je světák, přijíždí z Vídne, ukončil studium, proč by mělo být nepříjemně světákovi mezi plebejci? Společnost zahrímalá: Co zase popichuješ a utahuješ si, štěnice, chtěl bys jednu chytit?! Možná jsme plebejci, ale jsme urození plebejci! Nalití, ne urození, okomentoval to rychle Skodlar. *Jako kdyby se smáli ze zrcadla, mají skleněné obličeje a na okraji rozmanou svatozár.*

Když jsem se posadil, podal mi mladík vis-a-vis ruku, smetanovou, s průhlednou kůží, dlouhými něžnými prsty, toužebné ruce, ty ruce nepatří sem, ale do Flander! Překvapeně jsem zvedl hlavu, oči jako uhlíky žhnoucí, jako zasněžené pole klidné. Janez Navpotič, zaslechl jsem a vrhl se na něj: Pane, jste malíř? Jsem, a vy jste jasnovidec, usmál se mladý muž, kolem úst mu vystoupily tenké vrásky. Zrcadlo je silnější než smrt, je nadbytek bytí, zrcadlo nerozlišuje tanečníky od mrtvol, kojence od spiritistických duchů, jevíště v mozku, v divokých barvách, samé pokrivené, mořinované domy, které se řinou mezi tlachajícími obyvateli, to je Goga, my jsme goga měštané, Gogané, pohané. Zatím co jsme připojili a cinkali vinnými poháry, aby to šlo teple do žaludku, podoba hry, ve které se události neustále vrací a vůbec se tedy nemohou uskutečnit, jsou neudálosti, stavy, zhoustla do bolestivě jednoduchého kruhu kolem všech myšlenek, všech smyslů – čas je pouze rozpoložení, pouze to a nic jiného, nic, nic, nic. Skutečné drama, duté drama, jasně, ubohý Alois, skutečné drama je kantáta dutých kostí. Pane, vy nejste Lublaňčan, řekl malíř, odkud pocházíte? Z Gogy, vystřelil jsem, cinkot pohárů na okamžík ztichl, pak spustili penáti bakchantský smích. No, ano, nepřišli jsme snad všichni zpoza Karpat? vykřikl Črt. Cink cink, cinkají poháry, klo klo, klokotá víno do hrdel, Goga je trpasličí město, které se nikdy nedá, v nenávisti a zlobě se replikuje, uskutečňuje se skrze černou temnotu vesmíru, zachraň se, lásko moje, chlemt chlemt, klo klo, cink cink. A pak opojení, spásá. Hrany stolů, fámy, nárazy biliárových koulí, kroky, obraz otcova studeného bílého obličeje, erotická touha po tobě, miláčku, vše povolilo. Nemohlo říznout bolestivě. Do mé tvarohové ztuhlé dušičky. Mozek zablokován, ať mě krvavý déšť uchvatí, sopka zalije, nepocítím to. Ten svět je vata.

The Triumph of the Rats

Translated by Michael Biggins

Contact of the translator: mbiggins@uw.edu

The Goganians

I'd left, but I hadn't arrived. I'd arrived no place, come to visit Josipina, my figmentary intended. I picked up my suitcase containing two folded suits, three shirts, underwear, the manuscripts of stories I'd started, your letters smelling of fresh bedsheets, of the Sava, a sticky, gooey positive print of love, a stethoscope and a set of hypodermic needles. Seven years' worth of Vienna, a half-empty suitcase, an ailing stomach. I went toward the broad passageway, walked past the waiting rooms, headed toward the exit. Time was as thick as cheese. The funeral wouldn't be until Tuesday. Why go to Šmartna! A porter was leaning on his handcart, indifferently chewing on a toothpick with his yellowed teeth. He lifted his cap, scratched at his scurvy mane and yawned. Seven years' worth of Vienna in too small a suitcase posed no interest to him. The suitcase twitters – did I mistakenly pack Selma's sparrow? Alois's hallucinations?

Tonight I'm not going anywhere, I decided. I'll visit Črt, I'll pay my dues at the Union Brewery cellar, support the Slovenian spirit industry. Stupid rabbit, what about Josipina and her parents? Aren't they waiting for you? I glanced over the signs on all the doors, found the right one and headed into the station master's office. A sniveling little drunk was staggering around at the door. The burst veins on his cheeks certified him as an old habitué of Ljubljana's taverns. He stopped me, grabbed me by the sleeve. The gentleman is a gentleman, he babbled, gentlemen help the unfortunate, gentlemen heed the call of Christian kindness. I would have given him something if he hadn't latched on and breathed his rancid breath all over me. As it was I shook him off and entered the office.

At a desk with a telephone and a chattering telegraph that was spewing a ribbon of punch-coded paper sat a tiny, clean shaven man in an immaculate uniform, his hair carefully combed over the crown of his head. Yes, he said politely. I hesitated, stopped halfway. I'm coming from Vienna, I explained – your little rabbit voice sounds false – could you help me? He stood up nervously. I need to get to Šmartna, I continued, my fiancée and her parents are waiting for me. I had finished. "And?" the station master's voice drew out. There's the train to Litija, which leaves in forty minutes. And another one late tonight, just a moment, let me check ... and he turned to face the train schedule hanging on the wall behind him. You don't understand, I waved him off, I have to stay in Ljubljana. I have an errand that can't wait. May I use your telephone? He nodded and pointed to the right. There is a phone for travelers over there, sir. Before you call, be sure to give it a good crank. Shame is cranking in my heart, I thanked him politely, went to a table by the window and set my suitcase on it. Before opening it, I looked back toward the station master. He had already forgotten me, the last thing on his mind, and was sitting at his desk and writing. I opened the suitcase. In its lower left corner there was a notebook with numbers. We didn't have a telephone at home, and I would have to call the school principal, Josipina's father.

I turned the crank. The dial was as cold as my intention. I lifted the receiver and waited to be connected. Hello, is that you, little one? I've been called to the hospital, Josipina, I have to be back-up on an abdominal operation, I can't come until tomorrow. The receiver was silent. Hello, hello, I gasped, but there was no answer. All I heard was radio waves and noises from outer space that got tangled in our connection. And then your emotionless question, Where are you? At the Ljubljana station, I said. Again silence, the crackling of electricity. And when did they call you to the hospital? Yesterday, I croaked – everything I don't say truthfully is like a lump of dirt in my mouth – Professor Jauregg telegraphed the lead surgeon, Šerk, that I'd be coming. I see, you said before another silence. Pathetic and self-satisfied, while Handke's bird species die out, nervous little rat, who's going to whack me with a stick. I feel bad about this, forget-me-not. I feel worse, Slavko, I have pieces of ice in my eyes, this is horrible. I said nothing, snot face. Can you let my folks know? I asked, the sweat pouring down my collar from the strain – where am I going to get morphine, I really do have to get to the clinic, before I start crawling like a grass snake, hissing with no venom – that's right, my mother and sisters, I managed to force out, how's my mother doing? Fine, you said with disappointment in your voice, she's stronger than you are. Will you let them know? Sure, I heard, I've got to go.

The line went dead. A dead umbilical cord of love, in which I was hoping to be reborn – we pluck them, we pluck them, the white little flowers, and now watch them fade amid hatred and glowers, the easier it gets to waste your devotion, the harder it is to find satisfaction. Dead line, dead mind.. I picked up the suitcase, turned toward the station master and thanked him. What do I owe? I asked him. May I pay in crowns? He nods.

The little drunk outside the office had passed out. His head leaned up against the wall, he drools and periodically snores. Next to a coach on the square outside the station stood an automobile with a large sign that read IN-TOWN AND RURAL TOURIST TRANSPORTATION, and in smaller letters below that: "For the discerning traveler." Look at that, Ljubljana is fashioning itself on Vienna, I laughed, crossed the wide square, waited for a streetcar to go by, and then headed down Station Street past the Miklič Hotel. Past Kristan's Emigration Office and the Davorin Rovšek photo studio stood the Ljubljana Court cinema. I stopped in front of it for a moment. Its display case had a big poster advertising the Four Horsemen of the Apocalypse. The million-dollar movie, it said in fat letters, with Rudolf Valentino in the role of prodigal heir, libertine gaucho, painter of female nudes, seducer, disconsolate lover and patriot freedom fighter, and Alice Terry playing the old man's young wife who goes astray, the passionate lover and sister of charity.

A million-dollar movie, and in spite of my fellowship, mother had to take out a loan to provide a decent funeral and pay for the singers. Good for Valentino, I could play a prodigal heir, a libertine gaucho, a seducer and a disconsolate lover, and Črt could help me paint the female nudes, but I'd have to draw the line at patriotic freedom fighter. Too much is too much. A good thing I'll be working in public health, I'll have to get rid of this thing as soon as possible. An obstetrician, sure, bringing people into the world – but not a soldier! A lady with a young daughter in tow stopped behind me, mommy, what's that, what's a libertine gaucho, the girl asked, mommy got embarrassed and tried to shut her up, ssshhh!, then dragged her away.

Past the palazzo of the Railway Authority I turned right, toward Miklošič Street. I've always liked that street, and this time, probably thanks to its art nouveau pomposity, it comforted me and drove off

the sense of a battered city. As I approached the Grand Hotel Union and the Farmers' Mutual Credit Union, Črt came out of Kham's delicatessen and practically fell into my lap!

No! he shouted, no! Scat, you polecat ghost! Hsss! I had to laugh. Črt was still his eccentric self. I'll show you a ghost, am I in such a shambles of a state? Skodlar stepped back, inclined his head to one side and looked at me like a theater director. Pretty much, here's my diagnosis: two hundred seventy-five days without sleep, three fourths of them spent in whorehouses and seven fourths spent in dives. Don't look at me like some buzzard, can't you give a buddy a hug? We hugged. I heard about your father, he said, are you taking the evening train home? I shook my head – on top of the bell tower of the Franciscan Church there was an orange ball glowing instead of a cross, it wasn't the sun, the sun had gone down, the ball started rolling, it went plink, plink down the roof, and bounced off in an arc toward us, I pushed Skodlar away so it wouldn't hit him, but put myself in its way instead, my father is lying on a table in the machine room, the hairy skin, the pathetic gray head with its sparse hair, they're not going to cheat me, Slavko, I'm the best leather tanner in the kingdom, soon I'll be the owner of a big factory. Hey, what's wrong with you? Črt looked at me, worried. I waved it off. I've brought those two hundred and seventy-five days with me here. You know what the old Slavs used to say, Skodlar laughed. You need a wedge to drive out a wedge. Let's go to the Krapež, a bunch of the fellows are getting ready there for a field trip to the theater. A field trip? I gape. But Črt just chortles. Have you gone completely Hun on us, you old Carniolan cowherd? It's the big celebration of the fiftieth anniversary of Cankar's birth. Can you come? I am surrounded by deaths, deaths, deaths, I nod.

Some tables had been set up outside the Café Prešeren, although summer was still a long way off and gusts of clammy swampy air wafted up from the Ljubljanica River. A few intrepid drinkers in overcoats sat alongside mugs of beer – the river is coming to you, and if you're a water sprite, you'll swim here and save me. Bare legs on the Hribar Embankment, nothing but short words strewn around the wet footprints, no, not words, syllables, cent evur of ily — while Črt tugged annoyingly at my sleeve to hurry up, I feverishly composed the bits of language so they made sense: century of evil!

A few more steps and we had reached the auditorium of the Conservatory of Music and the National Café on Court Square. The art nouveau furnishings and the lamps reminded me of Vienna, just inside the door a group of students was playing cards, and on the far side of the hall young men wearing marengo vests were shooting billiards. Noisy babbling here, quiet mourning at home – walking energetically, almost at a bounce, Črt advanced to the middle of the premises and waved to me, and as he sat down at a table, the assembled company welcomed him enthusiastically, apparently this was the Stammtisch, the table for the artists who were regulars here, none of whom I recognized, at least not from a distance. In Vienna they cursed me as a stranger, and here I have strange faces glaring at me – I froze, and for a moment I thought I might leave the place and go back to the station, there was still time to catch the last train, but no use, I was trapped in my own lie – I might not be present for the operation, but I would be for the dissection of my utter lack of responsibility.

I stood at the table like a waxen apparition. Skodlar offered me a free chair, his Parnassian friends nodded to me, is the fellow shy? No, no, Črt choked out amid laughter, Slavko's a cosmopolitan, he comes from Vienna, he's graduated from the university, why should a cosmopolitan like him be shy among us plebeians? The company roared: What are you jabbing and making fools of us for, you chortlehead, would you like to get one right in the kisser? Maybe we're plebeians, but we're aristocrat-

ic plebeians. Smack it, don't aristocrat-ic, Skodlar commented briskly. As though they were laughing out of a mirror, they have glassy faces surrounded by smudgy glorioles.

When I sat down, the young man across from me offered his hand, the color of cream, the skin translucent, with long, delicate fingers, languishing hands, hands that don't belong here, but somewhere in Flanders! I lifted my head in surprise, and his eyes were as feverish as a maple in autumn, and yet calm as a simple snow-covered field. Janez Navpotič, I heard him say. Sir, are you a painter? I am, and you're telepathic, the young man smiled, fine lines forming around his mouth. The mirror is more powerful than death, it's the transcendence of existence, the mirror doesn't distinguish dancers from cadavers, infants from spirits at a séance, a performance stage in the brain, with wild colors, nothing but distorted, anesthetized houses decanting among their chattering residents, this is Goga, we're good Goganian burgers, grogged-up splurgers. Meanwhile, as we toasted and clinked our wine glasses and warmed up our stomachs, the image of the game – in which events keep returning over and over and thus are never fulfilled, are non-events, states – consolidated into a painfully tight ring around all thoughts, all senses – time is just atmosphere, just that and nothing else, nothing, nothing, nothing else. The real drama, the hollow drama, obviously, my poor Alois, the real drama is the cantata of hollow bones. Sir, you're not from Ljubljana, the painter said, where are you from? From Goga, I shot back. The clinking of glasses stopped instantly, and then the Parnassians burst into boisterous laughter. Well, of course, didn't all of us come from beyond the Carpathians? Črt cried out. Clink clink go the glasses, glug glug glug goes the wine down the throats – Goganians are shades that keep harming themselves, they spawn bad seed, latch onto mortals, knot up their veins, slice through hearts, bite into the jugulars of lovers with their yellow, sunken cheekbones. I drank, gulp, gulp, Goga is a dwarf town that has no city limit, it replicates itself in hatred and anger, it realizes itself through the black darkness of space, save yourself, my love – gulp gulp, glug glug, clink clink. And then narcosis, salvation. The edges of the tables, the talking, the clicking of billiard balls, footsteps, the image of my father's cold white face, my erotic longing for you, my love, all of it softened. Nothing could cut and hurt. Into my cream cheese, into my coagulated little soul. My brain is blocked – no matter if I'm caught in bloody rain, belching lava, I won't feel it. This world is mush.

Triumph der Ratten

Translated by Daniela Kocmut

Contact of the translator: daniela_kocmut@hotmail.com

Die Goganer

Ich war gegangen, aber nicht gekommen. Ich war nirgendwohin gekommen. Ich kam zu Josipina, meiner Erdachten. Ich hob den Koffer auf, darin befanden sich zwei zusammengelegte Anzüge und drei Hemden, Wäsche, Manuskripte begonnener Geschichten, deine Briefe, nach frischen Laken duftend, nach der Save, nach dem tonigfettigen Positiv der Liebe, ein Stethoskop und eine Reihe von Injektionssnadeln. Sieben Jahre Wien, ein halbleerer Koffer, ein schmerzender Magen. Ich trat auf den breiten Gang zu, ging an den Wartesälen vorbei, machte mich auf den Weg zum Ausgang, die Zeit war dicht wie Käse, das Begräbnis würde erst am Dienstag stattfinden, ich werde nicht nach Šmartno fahren! Der Gepäckträger lehnte an einem Karren, kaute zwischen seinen gelben Zähnen nachlässig einen Zahnschäfer, hob die Mütze auf, kraulte seine schuppige Mähne, gähnte. Sieben Jahre Wien steckten in einem zu kleinen Koffer, deswegen interessierte ich ihn nicht. *Der Koffer tschilpt los, hatte ich aus Versehen Selmas Spatzen mitgebracht, Alois' Halluzination?*

Heute Nacht gehe ich nirgendwohin, beschloss ich, ich besuche Črt, ich verkrieche mich im Union-Keller, unterstützte die slowenische Weinbauindustrie. *Elender Hasenfuß, und was ist mit Josipina und den Eltern? Erwarten sie dich nicht?* Ich überflog die Aufschriften über den Türen, fand die richtige, machte mich auf den Weg zum Bahnhofsvorsteherbüro. Vor der Tür schwankte ein rotziger Trunkenbold, die geplatzten Venen an seinen Wangen zeugten davon, dass er ein alter Bekannter der Laibacher Ausschanke war. Er hielt mich auf, griff nach meinem Ärmel. Der Herr sind ein Herr, babbelt er, die Herren helfen den Pechvögeln, die Herren folgen dem christlichen Ruf der Güte. Ich hätte ihm etwas gegeben, wenn er mich nicht angefasst und mit seinem abgestandenen Atem in mich gedrängt hätte, so aber schüttelte ich ihn ab und betrat das Büro.

Am Tisch – neben dem Telefonapparat und dem Telegraf, der klappernd das löchrige Chiffrierband ausspuckte – saß ein schmächtiger Mann in tadeloser Uniform, frisch rasiert, mit Haaren, sorgfältig über den Scheitel gekämmt. Bitte, sagte er höflich. Ich drückste herum, blieb auf halbem Wege stehen. Ich komme aus Wien, erklärte ich ihm, verlogen klingt die Hasenstimme, können Sie mir helfen? Er stand auf, nervös. Ich müsste nach Šmartno, fuhr ich fort, die Eltern und meine Verlobte erwarten mich. Verstummte. Und? zog der Vorsteher das Wort in die Länge. Sie haben ja einen Zug nach Litija, er fährt in vierzig Minuten ab. Spät am Abend noch einen anderen, warten Sie, ich sehe nach... er wandte sich zum Fahrplan, der hinter seinem Rücken hing. Sie verstehen nicht, winkte ich mit der Hand ab, ich muss in Laibach bleiben. Eine unaufschiebbare Erledigung. Könnte ich von hier aus telefonieren? Er nickte, zeigte mit der Hand nach rechts. Dort drüber, mein Herr, ist der Apparat für Reisende. Bevor Sie anrufen, drehen Sie die Induktionsspule. *In meinem Herzen dreht sich Scham*, ich bedankte mich höflich bei ihm, ging zum Tisch am Fenster, legte meinen Koffer darauf, ehe ich ihn aufmachte, blickte ich zum Vorsteher zurück. Er hatte mich schon vergessen, ich war seine geringste Sorge, er saß am Tisch und

schrieb. Ich öffnete den Koffer, in der linken unteren Ecke lag ein Notizbuch mit Nummern, wir hatten kein Telefon zu Hause, ich würde den Herrn Oberlehrer anrufen müssen, Josipinas Vater.

Ich drehte die Spule, das Zifferblatt war kalt wie meine Absicht, ich hob den Hörer und wartete auf die Verbindung. Hallo, deine Stimme, Kleines. Man hat mich aus dem Krankenhaus angerufen, Josipina, ich muss dringend bei einer Darmoperation sekundieren, ich kann erst morgen kommen. Im Hörer herrschte Stille. Hallo, hallo, hauchte ich, aber es kam keine Antwort, ich hörte lediglich Radiowellen und Geräusche, die aus dem All angereist kamen und sich in unserer Verbindung verfangen hatten. Und dann deine kühle Frage: Wo bist du? Am Bahnhof in Laibach, sagte ich. Wieder Schweigen, Elektrizitätsgeknister. Und wann haben sie dich ins Krankenhaus gerufen? Schon gestern, röchelte ich, *alles, was ich nicht wahrheitsgemäß sage, ist ein Erdklumpen im Mund*, Professor Jauregg hat Primarius Šerk telegraft, dass ich komme. Ach so, sagtest du ehe ein neuerliches Schweigen kam. *Jämmerlich und zufrieden, während Handkes Vogelarten aussterben, nervöse kleine Ratte, wer wird mich mit dem Prügel hauen*. Mir ist schwer ums Herz, mein Vergissmeinnicht. Mir noch mehr, Slavko, ich habe Eisstückchen in meinen Augen, das ist schrecklich. Ich schwieg, Feigling. Kannst du auch den Meinen Bescheid geben? fragte ich, vor Anstrengung rann mir Schweiß den Kragen hinunter, *wo kriege ich Morphium her, ich werde wirklich auf die Klinik müssen, sonst beginne ich wie eine Ringelnatter zu kriechen, ohne Gift zu zischen*, ja, Mutter und den Schwestern, stammelte ich hervor, wie geht es Mutter? Gut, sagtest du mit enttäuschter Stimme, sie ist stärker als du. Wirst du Bescheid geben? Werde ich, hörte ich, ich muss aufhören.

Unterbrochene Linie. Unterbrochene Nabelschnur der Liebe, in die ich neu hinein geboren werden wollte, *wir pflücken, wir pflücken die Blümchen, die weißen, nun werden in Feindschaft und Zorn sie verblühend zerreißen, immer leichter werde ich die Zuneigung vergeuden, immer schwerer werde ich den Genuss herbeirufen*. Unterbrochener Verstand! Ich hob den Koffer auf, wandte mich zum Bahnhofsvorsteher um und bedankte mich. Wie viel bin ich schuldig? fragte ich ihn. Kann ich mit Kronen zahlen? Er nickte.

Der Schluckbruder vor dem Büro hatte aufgegeben, an die Wand gelehnt schnarchte er, Speichel tropfelte aus seinem Mund. Am Bahnhofsvorplatz stand neben einer Kutsche ein Automobil mit der Aufschrift PERSONENBEFÖRDERUNG DURCH STADT UND LAND, und, darunter, mit kleineren Buchstaben: Wer was auf sich gibt, der fährt mit uns mit. Schau, schau, Laibach nimmt sich Wien zum Vorbild, lächelte ich, überquerte den breiten Platz, wartete, bis die Straßenbahn vorbeifuhr und bog dann beim Milkičev Hotel in die Kolodvorska ulica ein. Hinter Kristans Auswandererbüro und dem Atelier des Fotografenmeisters Davorin Rovšek stand das Lichtspielhaus Ljubljanski dvor, davor blieb ich einen Augenblick stehen. In der Vitrine hing ein großes Plakat, das zur Vorstellung Die vier Reiter der Apokalypse lud. Ein Film für eine Million Dollar, stand in fetten Lettern geschrieben, in der Rolle des übermütigen Erbes, des lasterhaften Gauchos, Malers von Frauenakten, des Verführers, des unstillbaren Liebhabers und Kämpfers für die Heimat, Rudolph Valentino, die junge Frau des alten Mannes, der auf Abwege gerät, die leidenschaftliche Geliebte und barmherzige Schwester wurde von Alice Terry gespielt.

Ein Film für eine Million Dollar und Mutter musste, trotz meines Stipendiums, ein Darlehen aufnehmen, damit sie ein ordentliches Begräbnis bezahlen konnte und Sänger bestellen, wohl dem Valentino, auch ich hätte den übermütigen Erben spielen können, den lasterhaften Gaudo, den Verführer und den unstillbaren Liebhaber, beim Malen von Frauenakten hätte mir Črt helfen müssen, ich hätte lediglich

als Heimatkämpfer versagt, was zu viel ist, ist zu viel. Ich habe noch Glück, dass ich im Sanitätswesen dienen werde, auch das muss so schnell wie möglich erledigt werden. *Geburtshelfer, ja, Menschen zur Welt bringen, Soldat dagegen, nein!* Hinter mir blieb eine Dame mit einer kleinen Tochter am Arm stehen, Mammi, was ist das, ein lasterhafter Gaucho, fragte das Mädchen, der Mutter war es peinlich, sie versuchte sie zum Schweigen zu bringen, mit einem pschschsch! zog sie sie fort.

Hinter dem Palast der Bahnhofsverwaltung bog ich nach rechts, in Richtung Miklošičeva, diese Straße war mir seit jeher teuer, und auch diesmal hatte sie mich, wohl wegen des Jugendstil-Pomps, für einen Augenblick getrostet und den Eindruck der niedergeschlagenen Stadt vertrieben. Als ich mich dem Grand Hotel Union und der Landwirtschaftlichen Wechselseitigen Darlehenskasse näherte, trat Črt aus Khams Delikatessenladen, er fiel mir wie vom Himmel in die Arme!

Nein! rief er aus, nein! Verschwinde, du Trugbild eines Stinkmarders du, kusch! Ich musste lachen, Črt war ein eigensinniger Sonderling geblieben. Dir werd ich schon dein Trugbild geben, bin ich denn in einem so katastrophalen Zustand? Skodlar trat einen Schritt zur Seite, neigte den Kopf, beobachtete mich, als wäre er ein Regisseur. Na ja, die Diagnose lautet folgendermaßen: zweihundertfünfundsiebzig schlaflose Nächte, davon drei Viertel in Bordellen und sieben Viertel in Spelunken verbracht. Schau mich nicht an wie ein Bussard, willst du mir keine freundliche Umarmung schenken? Wir umarmten uns. Ich habe von deinem Vater gehört, sagte er, fährst du mit dem Abendzug nach Hause? Ich schüttelte den Kopf, am Kirchturm der Franziskanerkirche leuchtete statt eines Kreuzes eine orangefarbene Kugel, es war nicht die Sonne, die Sonne war untergegangen, die Kugel begann zu rollen, prallte vom Dach ab peng, peng, flog im hohen Bogen auf uns zu, ich schob Skodlar weg, damit sie ihn nicht traf, dafür prallte sie auf mich, am Tisch in der Gerberei liegt Vater, haarige Haut, der traurige graue Kopf mit schütterem Haar, sie werden mich nicht abziehen, Slavko, ich bin der beste Gerber im Königreich, bald bin ich Eigentümer einer großen Fabrik. He, was ist mit dir, sah mich Črt besorgt an, ich winkte ab. Die zweihundertfünfundsiebzig Nächte sind hinter mir her. Weißt du, wie die alten Slawen sagten, lachte Skodlar los? Ein Keil treibt den andern. Also, lass uns zu Kapež gehen, dort bereiten sich die Kameraden auf einen Marsch zum Schauspielhaus vor. Einen Marsch? riss ich die Augen auf, während Črt loskicherte. Bist du jetzt ein Deutschtümmer, du alte Zasavje-Haut, dort finden die Hauptfeierlichkeiten zum fünfzigjährigen Jubiläum von Cankars Geburtstag statt. Kannst du kommen? Knochenmänner, Knochenmänner, Knochenmänner haben mich umzingelt, ich nickte.

Vor dem Kaffeehaus Prešeren waren Tische aufgestellt, obwohl der Sommer noch in weiter Ferne lag und eine säuerliche moorige Kühle aus der Ljubljanica stieg. Einige mutige Trinker saßen in ihren Röcken bei einigen Krügerln Bier, der Fluss geht zu dir, und wenn du eine Nixe bist, schwimmst du zu mir und rettest mich hier. Nackte Beine am Hribar Kai, um meine nassen Spuren liegen lauter kurze Worte, nein, keine Worte, sondern Silben, hun dert des un heils jahr, während Črt lästig an meinem Ärmel zupfte, ich solle mich beeilen, setzte ich fiebend die Sprachbrocken zu einem Sinn zusammen, Jahrhundert des Unheils!

Ein paar Schritte weiter und wir erreichten den Saal des Musikvereins und das Kaffeehaus Narodna kavarna am Dvorni trg. Die Jugendstilmöbel und die Lampen erinnerten mich an Wien, gleich hinter der Tür spielte eine Gruppe von Studenten Karten, auf der anderen Seite des Saales schoben ein paar Jünglinge in Marengo-Gilets Billardkugeln. Hier lärmendes Treiben, daheim schweigendes Trauern, Črt war mit energischem, hüpfendem Gang schon in die Mitte des Lokals gelangt und winkte mir, setzte

sich an einen Tisch, die versammelte Gesellschaft begrüßte ihn begeistert, offenbar handelte es sich um einen Stammtisch, eine Runde von Künstlern, die ich, zumindest von weitem, nicht kannte. *In Wien hat man mich als Fremder beschimpft, hier sind fremde Gesichter, die mich anstieren*, ich blieb stehen, zauderte einen Augenblick, ob ich das Lokal verlassen und zum Bahnhof zurückkehren sollte, ich würde den letzten Zug noch erwischen, ach was, ich verflig mich in meiner eigenen Lüge, *ich werde nicht bei der Operation Dienst haben, sondern beim Sezieren meiner eigenen Verantwortungslosigkeit.*

Ich stand neben dem Tisch wie ein Wachsgespenst, Skodlar bot mir einen leeren Stuhl an, die Penatenkompagnons nickten mir zu, ist es dem Kerl etwa unangenehm? Nein, nein, würgte Črt lachend hervor, Slavko ist ein Mann von Welt, er kommt aus Wien, er hat sein Studium beendet, wie soll es denn einem Weltbürger zwischen Plebejern unangenehm sein? Die Gesellschaft begann zu tosen: Was stichst du wieder und reißt Possen, du lausige Wanze, willst du eins auf den Deckel?! Wir mögen Plebejer sein, aber wir sind edle Plebejer! Eher elendig voll als edel, kommentierte Skodlar schnell. *Als lachten sie aus einem Spiegel, glasige Gesichter haben sie und an den Rändern eine verschmierte Gloriole.*

Als ich mich hinsetzte, reichte mir der Jüngling vis-à-vis die Hand, eine sahnige, mit durchsichtiger Haut, langen zarten Fingern, sehnuchtsvollen Händen, diese Hände gehören nicht hierher, sondern nach Flandern! Überrascht hob ich den Kopf, die Augen wie ein fiebernder Perückenstrauch, wie ein verschneites Feld der Ruhe. Janez Navpotič, hörte ich und fiel über ihn her: Mein Herr, sind Sie Maler? Bin ich, und Sie sind ein Hellseher, lächelte der junge Mann, um seinen Mund zeichneten sich dünne Fältchen ab. *Der Spiegel ist stärker als der Tod, ist die Überwindung des Daseins, der Spiegel unterscheidet keine Tänzer und Kadaver, Säuglinge und spiritistische Geister, eine Bahre im Gehirn, in wilden Farben, lauter schiefe, morphinisierte Häuser, die sich zwischen klappigen Bewohnern ergießen, das ist Goga, wir sind keine Goga-Bürger, Goganen, aussätzige Heiden.* Während wir anstießen und die Weingläser erklingen ließen, dass es bis zum Magen hinunter warm wurde, hatte sich das Bild des Spiels, *in dem die Ereignisse immer wieder zurückkehrten und sich so gar nicht verwirklichen konnten, hatten sich die Unereignisse, Zustände, zu einem schmerhaft einfachen Ring um alle Gedanken verdichtet, alle Sinne – die Zeit ist nur eine Stimmung, nur das und nichts Anderes, nichts, nichts, nichts. Ein richtiges Drama, ein hohles Drama, klar, der arme Alois, ein richtiges Drama ist eine Kantate aus hohlen Knochen.* Mein Herr, Sie sind kein Laibacher, sagte der Maler, woher kommen Sie? Aus Goga, schoss es aus mir, das Geklirre der Gläser verstummte einen Moment, dann brachen die Penaten in lebhaftes Gelächter aus. Na ja, sind wir nicht alle hinter den Karpaten hervorgekommen? schrie Črt auf. Klirr klirr klimperten die Gläser, gluck gluck gluckste der Wein in die Kehlen, *die Goganen sind Schatten, die sich noch immer hart zusetzen, sie gebären verdorbenen Samen, hängen sich an Erdenbewohner, verknoten Nerven, zerfetzten Herzen, beißen Verliebte mit gelben Eckzähnen in Halsadern.* Ich trank, gluck gluck, *Goga ist eine zwerghafte Stadt, die nirgendwo aufhört, sich in Hass und Zorn repliziert, durch die schwarze Dämmerung des Weltalls gipfelt, rette dich, meine Liebe, hlapp hlapp, gluck gluck, klirr klirr.* Und dann der Rausch, die Erlösung. Die Tischränder, das Reden, das Klacken der Billardkugeln, die Schritte, das Bild des kalten weißen Vatergesichtes, die erotische Sehnsucht nach dir, Liebste, alles hat sich erweicht. Es konnte nicht schmerhaft einschneiden. In mein kleines milchiges stockendes Seelchen. Das Gehirn blockiert, soll mich der blutige Regen fangen, der Vulkan anspeien, ich werde es nicht fühlen. Diese Welt ist aus Watte.

*Translated by Peter Scherber
Contact of the translator: pscherb@gwdg.de*

Die Leute von Goga

Ich ging weg, kam aber nicht an. Ich bin nirgends angekommen. Ich bin zu Josipina gekommen, die ich mir erdacht habe. Ich nahm den Koffer hoch, darin waren ordentlich zusammengelegte Kleidung und drei Hemden, Wäsche, Manuskripte begonnener Geschichten, deine Briefe, die nach frischen Betttüchern duften, und nach der Sava, das töner-fette Positiv der Liebe, ein Stethoskop und ein Satz Injektionsnadeln. Sieben Jahre Wien, ein halbleerer Koffer, ein schmerzender Magen. Ich trat auf den breiten Gang, ging an den Wartesälen vorbei, wollte zum Ausgang, die Zeit war dicht wie Käse, das Begräbnis wird erst Dienstag sein, ich fahre nicht nach Šmartno! Ein Gepäckträger lehnt an seinem Karren, nachlässig kaut er auf einem Zahnstocher zwischen seinen vergilbten Zähnen, lüftet seine Mütze, kratzt sich an seiner schuppigen Mähne, gähnt. Sieben Jahre Wien waren in dem zu klein geratenen Koffer, deshalb habe ich ihn nicht interessiert. *Der Koffer beginnt zu zwitschern. Habe ich aus Versehen Selmas Sperling mitgenommen, Aloisens Halluzination?*

Heute Abend gehe ich nirgendwo hin, beschloss ich, ich besuche den Črt, verziehe mich in den Keller des Hotels Union, unterstütze die slowenische Weinindustrie. *Armer Hase, was ist mit Josipina und den Eltern? Warten sie nicht auf dich?* Mit den Augen überflog ich die Überschriften über den Türen, fand die richtige, trat in das Büro des Bahnhofsvorsteigers. Vor der Tür taumelte ein rotzna-siger Suffkopf herum, die geplatzten Venen im Gesicht zeugten davon, dass er ein alter Bekannter bei den Weinschenken Ljubljanas war. Er hielt mich an, packte mich am Ärmel. Der Herr ist ein Herr, brabbelte er, die feinen Herren helfen den Unglücklichen, die feinen Herren folgen dem christlichen Ruf nach Barmherzigkeit. Ich gäbe ihm ja etwas, wenn er mich nicht anfassen würde, er drang auf mich ein mit seinem abgestandenen Atem, so schüttelte ich ihn ab und trat in das Büro.

Hinter dem Tisch - neben dem Telefonapparat und einem Telegrafen, aus dem ratternd ein chiffriertes Lochband hervorbrach - saß ein kleiner Mann in tadeloser Uniform, frisch rasiert, mit sorgfältig zu einem Scheitel gekämmten Haaren. Bitte, sprach er höflich. Ich trat etwas vor, blieb auf halbem Weg stehen. Ich komme aus Wien, erklärte ich ihm, *verlogen klingt die Hasenstimme,* können Sie mir weiterhelfen? Er stand auf, nervös. Ich müsste nach Šmartno, fuhr ich fort, meine Eltern und meine Verlobte erwarten mich. Ich verstummte. Und? kam es lang gezogen vom Vorsteher. Sie haben ja einen Zug nach Litija, er geht in vierzig Minuten. Spät am Abend noch einen, warten Sie, ich schaue nach... er drehte sich zum Fahrplan um, der hinter seinem Rücken hing. Nein, verstehen Sie, winkte ich ab, ich muss in Ljubljana bleiben. Eine unaufschiebbare Angelegenheit. Könnte ich von Ihnen aus telefonieren? Er nickte, zeigte mit der Hand nach rechts. Dort, mein Herr, da ist der Apparat für Reisende. Bevor sie anrufen, drehen sie die Induktionskurbel. In meinem Herzen dreht sich die Scham, ich dankte ihm höflich, ging zum Tisch am Fenster, legte den Koffer darauf und bevor ich ihn öffnete, wandte ich mich zum Vorsteher. Er hatte mich schon vergessen, hatte kein Interesse, saß hinter seinem Schreibtisch und schrieb. Ich öffnete den Koffer, links unten in der Ecke lag mein Notizbuch mit den Nummern, zuhause hatten sie kein Telefon, ich musste den Herrn Oberlehrer anrufen, Josipinas Vater.

Ich drehte die Kurbel, die Wählscheibe war kalt wie meine Absicht, ich hob den Hörer auf und wartete auf die Verbindung. Hallo, deine Stimme, Kleines. Sie haben mich aus der Klinik angerufen,

Josipina, ich muss unbedingt bei einer Darmoperation sekundieren, werde erst morgen kommen können. Im Hörer war es still. Hallo, Hallo, rief ich, da war aber keine Antwort. Ich hörte Radiowellen und Geräusche, die aus dem Äther kamen und sich in unsere Verbindung drängten. Und dann deine kalte Frage: Wo bist du? Am Bahnhof in Ljubljana, sagte ich. Wieder Schweigen und das Knistern der Elektrik. Und wann haben sie dich in die Klinik gerufen? Schon gestern sagte ich räuspernd, *alles was ich nicht wahrheitsgemäß sage, ist ein Erdklumpen im Mund*, Professor Jauregg hat dem Primarius Šerkov telegrafiert, dass ich komme. Ach so, sagte sie vor einer erneuten Stille. *Traurig und zufrieden, Handkes Vogelarten sterben, die nervöse Ratte, wer wird mir mit dem Prügel winken*. Es ist schwer für mich, Vergissmeinnicht. Für mich ist es schlimmer, Slavko, ich habe Eisstücke in den Augen, das ist grauenhaft. Ich habe geschwiegen, Angsthase. Kannst du bei uns Bescheid sagen? fragte ich, von der Anstrengung läuft mir Schweiß in den Kragen, *wo kann ich Morphium kriegen, ich muss wirklich in die Klinik, sonst fange ich an, auf dem Boden zu kriechen wie eine Ringelnatter, und ohne Gift zu zischen*, ja, der Mutter und den beiden Schwestern, würgte ich heraus, wie geht's der Mutter? Gut, hast du gesagt, mit erstaunter Stimme, sie ist stärker als du. Berichtest du mir? Ja, hörte ich, ich muss Schluss machen.

Unterbrochen die Verbindung. Unterbrochen die Nabelschnur der Liebe, in der ich noch einmal auf die Welt kommen wollte, *wir pflücken, wir pflücken die weißen Blümchen, jetzt werden sie in Hass und Zorn verwelken, immer leichter verspiele ich die Zuneigung, immer schwerer wird es, den Genuss zu erlangen*. Unterbrochen der Verstand! Ich hob den Koffer an, drehte mich um zu dem Bahnhofsvorsteher und winkte ihm zu. Was bin ich schuldig? fragte ich ihn. Kann ich in Kronen zahlen? Er nickte.

Der Säufer vor dem Büro hatte aufgegeben, an die Wand gelehnt schnarchte er, der Speichel floss ihm aus dem Mund. Auf dem Bahnhofsvorplatz stand ein Automobil mit der großen Aufschrift PERSONENTRANSPORT IN STADT UND LAND, und, darunter mit kleineren Buchstaben: Wer etwas auf sich hält, der fährt mit uns. Schau, schau. Ljubljana orientiert sich an Wien, schmunzelte ich, ging über den weiten Platz, ließ noch eine Straßenbahn vorbei und ging dann, vorbei an Mikličs Hotel hin-in in die Bahnhofstraße. Hinter Kristans Auswandererbüro und dem Atelier des Fotografenmeisters Davorin Rovšek lag das Kino Ljubljanski dvor, vor dem ich einen Moment stehen blieb. In der Vitrine hing ein großes Plakat, das zur Aufführung der Sieben apokalyptischen Reiter einlud. Ein Film für eine Million Dollar, stand da mit fetten Lettern geschrieben, in der Rolle des übermütigen Erben, des zügellosen Gauchos, des Aktmalers, des Verführers, des unstillbaren Liebhabers und des Kämpfers für die Heimat tritt Rudolf Valentino auf, die junge Frau des alten Mannes, die auf die schiefe Bahn gerät, die leidenschaftliche Liebhaberin und die barmherzige Schwester spielt Alice Terry.

Ein Film für eine Million Dollar, Mutter musste aber, trotz meines Stipendiums, einen Kredit aufnehmen, um ein anständiges Begräbnis zu organisieren und Sänger bestellen zu können, glücklicher Valentino, auch ich würde gerne den übermütigen Erben, den zügellosen Gaucho, den Verführer und unstillbaren Liebhaber spielen, beim Malen der weiblichen Akte müsste mir Črt helfen, nur den Kämpfer für die Heimat würde ich absagen, was zu viel ist, ist zu viel. Gut ist da noch, dass ich bei der Sanität arbeite, das muß noch vorher erledigt werden. Geburtshelfer, ja, Menschen auf die Welt bringen, aber nicht Soldat! Hinter mich stellte sich eine Frau mit ihrer jungen Tochter an der Hand, Mami, was ist das, ein zügeloser Gaucho, fragte das Mädchen, der Mama wurde das unangenehm, sie wollte, dass es still blieb, psssst!, dann zog sie es mit sich weg.

Hinter dem Palast der Eisenbahnverwaltung bog ich rechts ein in Richtung Miklošičstraße, diese

Straße hatte ich schon immer gern, und auch diesmal hat sie mich, wohl wegen ihrer Jugendstil-Pracht sofort getröstet und den Eindruck einer kaputten Stadt vertrieben. Als ich mich dem Grand Hotel Union näherte und der Vereinigten bäuerlichen Kreditbank, da trat Črt gerade aus dem Khamischen Delikatessengeschäft, er fiel mir sozusagen in den Schoß!

Nein! rief er, nein! Verschwinde, du stinkendes Gespenst! Ich musste lachen, Črt war der Ei-genbrötler, der er war, geblieben. Von wegen Gespenst, bin ich denn in so einem katastrophalen Zustand? Skodlar trat einen Schritt zur Seite, neigte seinen Kopf, beobachtete mich, als sei er ein Regisseur. Na ja, die Diagnose war die folgende: zweihundertfünfundsiebzig Nächte ohne Schlaf, davon drei Viertel in Bordellen und sieben Viertel in den Kneipen. Schau mich nicht an wie ein Bus-sard, steht mir nicht eine freundliche Umarmung zu? Wir umarmten uns. Ich habe von Deinem Vater gehört, sagte er, gehst du nachhause zum Abendzug? Ich verneinte, am Turm der Franziskanerkirche leuchtete anstatt des Kreuzes eine orangene Kugel, es war nicht die Sonne, die Sonne war schon untergegangen, die Kugel begann zu rollen, sie schlug auf dem Dach auf, peng, peng, im Bogen flog sie uns entgegen, ich schob Skodlar zur Seite, damit er nicht getroffen wurde, deshalb flog sie auf mich zu, auf dem Tisch im Maschinenraum lag der Vater, behaarte Haut, sein trauriges graues Haupt mit den wenigen Haaren, sie werden mir das Fell nicht über die Ohren ziehen, Slavko, ich bin der beste Gerber im Königreich, bald bin ich der Eigentümer der Fabrik. Hej, was ist mit dir, Črt schaut mich besorgt an, ich winke ab. Zweihundertfünfundsiebzig Nächte läuft er hinter mir her. Weißt du, was die alten Slawen gesagt haben, sagte lachend Skodlar? Ein Keil treibt den anderen. Auf, gehen wir zu Kapež, dort bereiten sich die Kameraden auf den Marsch zum Theater vor. Marsch? ich starre ihn an, Črt aber kichert. Du bist völlig verdeutscht worden, altes Haus, da ist die zentrale Feier zum fünfzigsten Geburtstag von Cankar. Kommst du auch? Tode, Tode, Tode rings um mich, ich stimme zu.

Vor dem Cafe Prešeren waren Tische aufgestellt, obwohl der Sommer noch weit war und aus der Ljubljanica eine säuerliche, vom Barjemoor her kommende Kühle aufstieg. Einige mutige Biertrinker saßen da in dicken Jacken vor Bierkrügen, der Fluss geht zu dir, und wenn du eine Wasserfee bist, wirst du zu mir schwimmen und mich erretten. Nackte Füße am Hribarkai, um die nassen Stufen legen sie kurze Worte, nein, es sind keine Worte, sondern Silben, Jahr ein böses Hundert, während mich Črt laufend am Ärmel zupft, ich soll mich beeilen, setzte ich fieberhaft die Sprachbrocken zu einem Sinn zusammen, Jahrhundert des Bösen!

Noch ein paar Schritte und wir waren beim Konzertsaal der Matica und am Nationalcafe und am Hofplatz. Die Jugendstilmöblierung und die Lampen erinnerten mich an Wien, gleich bei der Tür spielten Studenten Karten, auf der anderen Saalseite spielten einige Jugendliche in Marengowesten Billard. Hier lautes Stimmengewirr, dort stille Trauer. Črt war schon mit hüpfendem Schritt in der Mitte des Lokals angekommen und winkte mir, setzte sich dann an einen Tisch, wo ihn die dort versammelte Gesellschaft begeistert begrüßte, offensichtlich war es ein Stammtisch, wo sich immer Künstler trafen, die ich, wenigstens von weitem besehen, nicht kannte. In Wien haben sie mich als Fremden beschimpft, hier sind fremde Gesichter, die mich anstieren, ich blieb stehen, überlegte einen Augenblick, ob ich das Lokal verlassen und zum Bahnhof zurückkehren sollte, noch könnte ich den letzten Zug erreichen, ach was, ich habe mich ja in der eigenen Lüge gefangen, ich habe ja keinen Dienst bei der Operation, sondern beim Sezieren meiner fehlenden Verantwortung.

Ich stand am Tisch, wie ein wächsernes Gespenst, Skodlar bot mir einen leeren Stuhl an, die Penatenfreunde nickten mir zu, ist es dem Menschen unangenehm? Nein, nein, meinte Črt lachend,

Slavko ist Weltbürger, er kommt aus Wien, ist fertig mit dem Studium, wie könnte es einem Weltbürger unangenehm sein unter lauter Plebejern? Die Gesellschaft brummelte: was stichelst du immer und spinnst da rum, du gestreifte Wanze, du willst wohl was auf die Schnauze kriegen?! Vielleicht sind wir ja Plebejer, aber wir sind edle Plebejer. Angeschuckert, nicht edel, kommentierte schnell Skodlar. *Als lachten sie aus dem Spiegel heraus, sie haben gläserne Gesichter und an den Rändern eine schmutzige Gloriole.*

Als ich mich hinsetzte, streckte mir der junge Mann gegenüber die Hand entgegen, weich wie Sahne, mit durchscheinender Haut, langen zarten Fingern, sehnuchtsvolle Hände, diese Hände gehören nicht hierher, sondern nach Flandern! Erstaunt hob ich den Kopf, die Augen fiebrig wie der Perückenstrauch, ruhig wie ein verschneites Feld. Janez Navpotič hörte ich ihn sagen und ich fragte ihn: Sind sie Maler? Ja, das bin ich und Sie sind wohl Hellseher, lächelte der junge Mann, um seinen Mund zeichneten sich schmale Falten ab. Der Spiegel ist stärker als der Tod, er reicht über das Diesseits hinaus, *der Spiegel unterscheidet nicht Tänzer und Kadaver und Säuglinge nicht von spiritistischen Geistern, die Bühne im Hirn, in wilden Farben, lauter schiefe, morphingetränkte Häuser, die da fließen unter den zähneklappernden Bewohnern, das ist Goga, wir sind Gogabürger, Goganer, pilzige Heiden.* Währenddessen, als wir uns mit den Weingläsern zuprosten und anstoßen, so dass es warm in den Magen kam, da verdichtete sich das Bild des Spiels, *in dem die Ereignisse immer wiederkehren und sich also überhaupt nicht in die Wirklichkeit überführen lassen und Nichtereignisse sind, Zustände, in einen schmerhaft einfachen Ring um alle Gedanken, alle Gefühle - die Zeit ist nur eine Stimmung, nur das und nichts anderes, nichts, nichts, nichts. Ein richtiges Drama, ein hohles Drama, klar, armer Alois, ein richtiges Drama ist eine Kantate hohler Gebeine.* Mein Herr, Sie sind nicht aus Ljubljana, sagte der Maler, woher kommen Sie? Aus Goga schoss es aus mir heraus, das Klirren der Gläser verstummte einen Moment, aber dann brachen die Penaten in ein fröhliches Gelächter aus. Na ja, sind wir nicht alle von irgendwo hinter den Karpaten hergekommen? schrie Črt. Kling, kling, klirren die Gläser, gluck, gluck, gurgelt der Wein in der Kehle. *Die Leute von Goga sind Schatten, die sich noch immer Böses antun, verdorbenen Samen erzeugen, sich an Erdenbewohner heften, die Nerven verknüpfen, die Herzen aufreißen, mit gelben Eckzähnen die Verliebten in die Halsschlagader beißen.* Ich habe getrunken, schluck, schluck, *Goga ist ein Ort der Zwerge, der nirgendwo aufhört, sich in Hass und Zorn repliziert, sich durch das schwarze Dunkel des Alls erfüllt, rette dich, meine Liebe,* schluck, schluck, gluck, gluck, kling, kling. Und dann der Rausch, die Rettung. Die Ränder der Tische, Stimmen, das Klacken der Billardkugeln, Schritte, das Bild von Vaters kaltem, weißem Antlitz, die erotische Begierde nach dir, Geliebte, alles ist weicher geworden. Konnte in das Schmerzhafte nicht schneiden. In meine quarkige, verkäste Seele. Das Hirn blockiert, soll mich doch blutiger Regen erwischen, ein Vulkan mich bekotzen, ich spüre es nicht. Diese Welt ist Watte.

A patkányok diadalünnepe

Translated by György Lukács

Contact of the translator: lukacs.gyorgy@ymail.com

A gogaiak

Útra keltem, de nem érkeztem meg. Sehova sem érkeztem meg. Josepinához, kitalált hölgyemhez érkeztem meg. Felemeltem a bőröndömöt, melyben két ruha, három ing, fehérnemű, elkezdett történetek kéziratai, friss ágyneműd, a Száva agyagosan zsíros illatát árasztó leveleid, egy sztetoszkóp és egy készletnyi injekciós tú volt. Hét bécsi évem, félíg üres bőrönd, gyomorfájdalom. A széles folyosó felé indultam, a várók mellett haladtam el, a kijárat felé tartottam, az idő sűrű volt, mint a sajt, a temetés csak kedden lesz, nem megyek Šmartnóba! A hordár a kocsijára támaszkodva sárgás fogával hanyagul fogpiszkálót rágcsált, megemelte a sapkáját, végigsimította korpás sörényét, ásított. Kis bőröndömben volt hét bécsi évem, ezért nem érdekeltem. A bőrönd felcsipog, tán tévedésből Selmina verébjét, Alois hallucinációját hoztam magammal?

Ma este nem megyek sehol, határoztam el, meglátogatom Črtot, benézek az Union pincébe, támogatom a szlovén bortermelőket. Jóember, és mi lesz Josipinával meg a szüleivel? Nem várnak? Átfutottam az ajtó fölötti feliratokat, megtaláltam a megfelelőt, utamat az állomásparancsnok hivatala felé vettem. Az ajtó előtt egy részeges fiatal támolygott, arcának pattogott hajszálerei arról tanúsítottak, hogy a ljublianai borozók régi vendége. Megállított és elkapta a kabátom szárát. Aki úr, az úr, dadogta, egy úr segít a szerencsétleneken, egy igazi úr követi a kereszteny tanítást. Adtam volna neki, ha nem ért volna hozzá és nem tolakodott volna állott kipárolgásával, így viszont leráztam magamról és beléptem a hivatalba.

Az asztal mögött – egy telefonkészülék és egy magából hangosan szalagot okádó telegráf mellett – egy apró férfi ült makulátlan egyenruhában, frissen borotválva, gondosan fésült hajjal. Kérem, mondta udvariasan. Megtörpantam, felúton megálltam. Bécsből érkeztem, magyaráztam, a gyáva hang hazugságot sejtet, segítet? Idegesen felállt. Šmartnóba kellene mennem, folytattam, szüleim és menyasszonyom már várnak. Csönd. És? kérdezte elnyújtott hangon az állomásparancsnok. Hiszen Litijaig van vonat, negyven perc múlva indul. Késő este van még egy, várjon, megnézem... tekintetét a háta mögött lévő menetrend felé fordította. Nem ért engem, legyintettem, Ljublianában kell maradnom. Halasztthatlan teendő. Telefonálhatnák öntől? Bólintott, kezével jobbra mutatott. Ott van uram, az utastelefon. Mielőtt telefonálna, tekerje meg az indukciós kart. Szíverben szégyen motoszkál, udvariasan megköszöntem a segítséget, az ablak melletti asztalhoz sétáltam, ráfektettem a bőröndömöt, mielőtt kinyitottam volna, az állomásparancsnok felé fordultam. Már megfeledkezett rólam, az asztalánál ült és írt. Kinyitottam a bőröndöt, bal alsó sarkában notesz volt számokkal, otthon nem volt telefonunk, az igazgató urat, Josipina édesapját kell felhívnom.

Megtekertem a kart, a számlap szándékomhoz hasonlóan hideg volt, felemeltem a kagylót és várta, hogy kapcsoljanak. Halló, a te hangod az, Kicsikém. Hívtak a kórházból, Josipina, segédekezni kell egy békalmútétnél, csak holnap tudok menni. A kagyló néma volt. Halló, halló sőhajtottam,

de nem érkezett válasz, csak rádióhullámokat és az űrből érkező hangokat hallottam. Aztán pedig rideg kérdésed: Hol vagy? A ljublianai állomáson, mondtam. Megint csönd, az áram zöreje. És mikor hívtak a kórházból? Már tegnap, hörögtem, minden, amit nem az igazságnak megfelelően mondok el, valóságos földgombóc a számban, Juareg professzor táviratban közölte Šerk doktorral, hogy jövök. Á, vagy úgy, mondadt egy újabb szünetet követően. *Búskomor és elégedett, Handke madárfajai meg kihalóban vannak, ideges patkányka, ki fog megsuhintani egy vesszővel.* Nehéz nekem, Nefelejcsem. Nekem nehezebb, Slavko, szembenben jágdarab van, ez szörnyű. Elhallgattam, bizonytalanul. Meg tudod mondani az enyémnek? kérdeztem, az erőködéstől az izzadság a gallérom mögé folyt, hol fogok morfiumot szerezni, tényleg a klinikára kel mennem, különben mászní kezdek, mint a sikló, méreg nélkül sziszegék majd, igen, anyámnak és a húgaimnak, nyögtem végül ki, anyám hogy van? Jól, mondadt csalódott hanggal, erősebb nálad. Megüzened? Igen, hallottam, meg kell szakítanom.

Megszakadt a vonal. Megszakadt a szerelem köldökzsínórja, melyben újra akartam születni, szakítjuk, szakítjuk a fehér virágokat, most az ellenségeségben és méregben ki fognak száradni, egyre könnyebben fogom eltékozolni a jóindulatomat, egyre nehezebben előhívni az élvezetet. Elboruló elme! Felelemtem a bőröndöt, az állomásparancsnok felé fordultam és köszönetet mondtam. Menyivel tartozom? kérdeztem. Fizethetek koronával? Bólint.

A hivatal előtti részeg kidölt, a falhoz támaszkodva horkolt, folyt a nyála. A vasútállomás előtti téren a kocsi mellett egy autó állt nagy felirattal VÁROSI ÉS VIDÉKI SZEMÉLYSZÁLLÍTÁS, és alatta, kisebb betűkkel: Aki magára egy kicsit is ad, velünk fuvaroztat. Nini, Ljubljana Bécset utánozza, felnevettem, átvágtam a széles téren, megváltam, amíg elhalad a villamos és a Mikličev Hotel után befordultam a Kolodvorska utcába. Kristan emigráns irodája és Davorin Rovšek fotóművész műterme mögött állt a Ljublianai Kinematográfiai Udvar, ami előtt egy pillanatra megálltam. A kirakatában nagy plakát volt, mely Az apokalipszis négy lovosa című előadást reklámozta. Egymillió dolláros film, szerepelt kövér betűkkel, az öntelt örököös, a szívtípró gaucho, a női aktok festője, a szélhámos, a rettenthetetlen szerető és a hazájáért bátran küzdő férfi szerepében Rodolfo Valentino, az öreg férfi fiatal feleségét, a rossz útra tévedő, szenvedélyes szeretőt és irgalmas nővérét Alice Terry játszsa.

Egymillió dolláros film, anyámnak meg, bár nekem ösztöndíjam van, kölcsönt kellett felvennie, hogy méltó temetést rendezhessen énekkarral, jó Valentinónak, én is eljátszhatnám az öntelt örököst, a szívtípró gauchót, a szélhámost, a női aktok festésében Črt segítségére szorulnék, csak a hazáért való bátor küzdelemről mondanék le, ami sok, az sok. Még jó, hogy a szanitáceknél fogok szolgálni, ettől is minél előbb meg kell szabadulni. Szülész, igen, embereket a világra hozni, nem pedig katona! Mögöttem egy asszony állt meg egy kislánnal, mami, mi ez, mi az, hogy szívtípró gauchó, kérdezte a kislány, az anyukának kellemetlen volt, el akarta hallgattatni, psssssst!, elráncigálta.

A vasúti hivatal épülete után jobbra fordultam, a Miklošičeva irányába, ezt az utat régóta szerettem, és ezúttal is, valószínűleg szecessziós pompájával, egy pillanatra megvigasztalt és megváltoztatta a véleményemet az ütött-kopott városról. Amikor a Grand Hotel Unionhoz és a Vidéki Hitelin-tézethez közeledtem, a Kham csemegeboltból Črt lépett elő, az ölembé hullott!

Ne! kiáltotta, ne! Tűnj el, mocskos ábrándkép, sicc! Nevetnem kellett, Črt megmaradt önfeljű különöknek. Adok én neked ábrándképet, ilyen katasztrófális állapotban lennék? A zsindelyező egy lépést hátra lépett, előrehajtotta a fejét, figyelt, mintha filmrendező lenne. Na igen, a diagnózis a következő: kettőszázhetvenöt nap alvás nélkül, ennek háromnegyede bordélyokban, hétnegyede lebujokban. Ne

nézz már úgy, mint valami kánya, nem öleinél már meg? Összeöllelkeztünk. Hallottam az apádról, az esti vonattal mész haza? Megráztam a fejemet, a ferences templom harangtornyán kereszt helyett narancsszínű golyó égett, nem a nap volt, az már lement, a golyó legurult, visszapattant a tetőről, ding, ding, aztán felénk pattant, ellőktem Zsindelykészítőt, nehogy eltalálja, ezért engem talált el, a bőrműves asztalán fekszik apám, szörös, szomorú szürke fej ritkás hajjal, nem fognak lenyűlni, Slavko, én vagyok a királyság legjobb bőrművese, nemsokára egy nagy gyár tulajdonosa leszek. Hej, mi van veled, nézett rám aggódva Črt, legyintettem. Kétszázhétvenöt éjszakám kísér. Tudod, mit mondta a régi szlávok, kérdezi nevetve Zsindelyező? Szeget szeggel. Na gyere, megüünk Krapežhoz, a haverok ott készülődnek a színházba menetelre. Menet? Kiáltok fel, Črt pedig felnevet. Elnémetesedtél, szávántúli ing, ott ünnepség lesz Cankar születésének ötvenedik évfordulójára. El tudsz menni? A halálok, halálok, halálok körbevettek, megrázom a fejemet.

A Prešeren-kávézó elé asztalokat állítottak, pedig a nyár még messze volt, a Ljubljаницa savanykás, mocsaras hideget ontott. Néhány bátor söröző kabátban, egy-egy korsóval kintült, a folyó felé folyik, és ha vízitündér vagy, felém úszol majd és megmentesz. Meztelen lábak a Hribar-parton, a nedves lábnyomok körül csupa rövid szó fekszik, nem, nem is szavak, hanem szótágak, a repülés ezer rossz, közben Črt idegesítően a kabátujjamat húzogatta, hogy siessek, én dideregve próbáltam a nyelv morzsáit értelmes egéssé gyúrni, a gonoszság évszázada!

Még néhány lépés és a Zeneintézetnél és a Dvor téri Nemzeti Kávéháznál voltunk. A szecessziós bútorok és a lámpák Bécsre emlékeztettek. Rögtön az ajtó mellett fiatalok csoportja kártyázott, a terem másik felében marengo mellényes fiatalok billiardoztak. Itt hangos röhögés, otthon halk siratás, Črt energikus, szökdélő járásával már a lokál közepén járt és nekem integetett, leült az asztalhoz, a társaság lelkesen üdvözölte, szemmel láthatóan törzsasztalról volt szó, művészük törzsasztaláról, akiket legalábbis messziről, nem ismertem. Bécsben idegenként kezeltek, itt idegen arcok bámulnak rám, megtorpantam, egy pillanatra elgondolkodtam azon, hogy elhagyom a lokált és visszamegyek az állomásra, még elérném az utolsó vonatot, de beleestem a saját hazugságom csapdájába, nem operációnál fogok ügyelni, hanem a saját felelőtlenségem boncolásánál.

Az asztalnál úgy álltam, mint egy viaszkísértet, Zsindelyező hellylel kínált, a barátok fejbiccentéssel üdvözöltek, zavarban van az ember? Nem, nem, mondta zavarban mosolyogva Črt, Slavko világfi, Bécsből jött, hogy lenne zavarban egy világfi a plebejusok között? A társaság felfmorajlott: Mit szorakozol te itt megint, akarsz egyet a zsindelyedre?! Lehet, hogy plebejusok vagyunk, de nemes plebejusok! Szeszesek, nem nemesek, kommentált gyorsan Zsindelyező. Mintha egy tükörből nevetnének, üvegarcaik vannak, körvonalai elmosódottak.

Amikor leültem, egy átellenben ülő ifjú kezét nyújtott, keze tejszínszerű volt, átlátszó bőrrel, hosszú finom ujjakkal, vágyakozó kezek, ezek a kezek nem ide valóak, hanem Flandriába! Csodálkozva felelemtem a fejemet, szemei akár az izző szömörce, mint a nyugalom behavazott mezeje. Janez Navpotič, mondta, én meg közelebb hajoltam: Uram, ön festő? Így van, ön pedig egy látnok, mondta mosolyogva az ifjú férfi, szája körül vékony ránkok jelentek meg. A tükör erősebb a halánál, a tartózkodás többlete, a tükör nem különbözteti meg a táncosokat a hulláktól, a csecsemőt és a szellemlényt, színpad az agyban, vad színek, csupa ferde, morfinizált ház, melyek ide-oda folydogálnak a vacogó lakók között, ez Goga, mi Goga lakosai vagyunk, gogaiak, gombászerű pogányok. Miközben köszöntőket mondunk és a borospoharakkal koccintgattunk, hogy a gyomrunkig hatolt, a játék,

melyben az események egyre csak megismétlődnek, ezért nem is valósulhatnak meg, valójában nem események, állapotok, minden gondolat, minden érzés körüli fájdalmasan egyszerű karika sűritményei – az idő csak hangulat, semmi más, semmi, semmi, semmi. Igazi dráma, üres dráma, világos, szegény Alois, az igazi dráma az üres csontok kantátája. Uram, ön nem ljubljanai, mondta a festő, honnan érkezett? Gogából, vágtam rá, a pohárcsilingelés egy pillanatra elhallgatott, aztán a barátok vidám nevetésben törtek ki. Hát igen, de hiszen mindannyian a Kárpátok mögül érkeztünk, vagy nem? kiáltotta Črt. Csilingelnek a poharak, glu glu nyelik a bort, a *gogaiak árnyékok*, akik még mindig gonosznak tettek magukat, romlott magot szülnek, a földiekre akaszkodnak, idegeiket borzolják, szíveket hasítanak ketté, szerelmeseket harapnak nyakon sárga szemfogaikkal. Ittam, hlápp hlápp, Goga apró hely, mely végtelen, ellenségességen és haragban replikázik, az úr fekete ködjén keresztül suhan, mentsd magad, én szerelmem, hlápp hlápp, klo klo, zsvenk, zsvenk. Aztán a mámor, felszabadulás. Az asztalok rabjai, szóbeszédek, billiórdgolyók csattanása, lépések, apám hideg fehér arcának körvonalai, az irántad való erotikus vágyakozás, szerelmem, minden felpuhult. Nem tudott fájdalmasan belevágni. Túroszerűen összefutott lelkembe. Az agy blokkolva, érjen véres eső, hárnyon vulkán, érezni nem fogom. Vatta ez a világ.

A fátyolos, alkoholos fonálak mögül a retorikai bravúrok, hangátvetelek, melyeket a drámaszínházban hallgattam, gyakorlatnak tüntek nekem. Amit Cankar sejtett, mi már tudjuk jelleggel. Semmit sem tudunk, Izidor úr, semmirekellő alak, Finzgar úr, felfuvalkodott nihil, Brecht úr. Nekem unheimlich az idegeimre megy, az anyag szétmállása kabaré az európai szellem rothadásához képest. Milyen nevetséges volt. Hát még a díszlet milyen nevetséges volt! Valamiféle steril szalon, tele poros benzáminokkal és fikuszokkal, fölöttek pedig az író nagy halotti maszkja. A szavalat közepén felálltam, és annak ellenére, hogy Črt megpróbált visszahúzní, elindultam kifelé, úgyhogy a ljubljanai kosztümös polgárhölgyek és elhízott férjeik csúnyán néztek. Még egy kicsit, még egy kicsit, a *gogaiak háttal ülnének a színpadnak és az omega pontra merednének, a szélsőséges undor pontjára*, szédelegevé támolyogtam el a ruhatár mellett az ajtó felé, ki a friss levegőre, a Kongresni tér felől tánczenét haladtam, a lábaim maguktól vették fel a ritmust. A nép úgy fog táncolni, ahogyan mi húzzuk, ahol zene van, ott van ital is. Mi van veled, szólalt meg mögöttem mérgesen Črt, megfordultam és elnevettem magam. Benézünk a Kazinába még egy körre? Szóval neked ilyen a viszonyod a szlovén klasszikusokhoz, mondta felemelt mutatóujjal Zsindelyező. Ennek a könyvtári csacsogásnak semmi köze sincs Cankarhoz, barátom, olvasni kell, az erős szavaknál jággé kell fagyni, hallgatni, ahogy a fájdalmas kísérők és vérszívók fogai vacognak, a művészeti csak a szörnyűség nyilvánvalósága, mely ugyan meghaladja az emberi érzés határait. Črt csapcodni kezdett a kezeivel. Te megőrültél, Slavko, elment az eszed. Mivel nekem már régebben elment, tapasztalabb őrültként elmondhatom, hogy igazad van. Also: ami sosem műlik el, az a vörösség nyilvánvalósága. Útra fel!

Il trionfo dei ratti

Translated by Peter Senizza

Contact of the translator: info@petersenizza.eu

Gente di Goga

Me ne sono andato, sì, ma non sono arrivato. Non sono arrivato da nessuna parte. Sono arrivato da Josipina, la mia bramata. Sollevai da terra la valigia nella quale avevo stipato due vestiti e tre camicie, la biancheria intima, i manoscritti dei racconti che avevo iniziato, le tue lettere che profumavano di lenzuola fresche, della Sava, del positivo argilloso dell'amore, lo stetoscopio e una confezione di aghi per iniezioni. Sette anni di Vienna, una valigia mezza vuota, lo stomaco dolorante. Mi avviai lungo un ampio corridoio, passai davanti alle sale d'aspetto per dirigermi verso l'uscita, il tempo scorreva denso come melassa, il funerale si terrà appena martedì, non andrò a Šmartno! Il facchino era appoggiato al carretto, tra i denti ingialliti masticava svogliatamente uno stuzzicadenti, poi si tolse il cappello sfregandosi la zazzera piena di forfora e sbadigliò. Sette anni di Vienna erano stipati in una valigia troppo piccola, perciò non ero di suo interesse. La valigia si mette a ciangottare, ho forse portato con me anche il passerotto di Selma, l'allucinazione di Alois?

Stasera non andrò da nessuna parte, decisi, farò visita a Črt, mi trascinerò fino alla Cantina Union e sosterrò l'industria vinicola slovena. *Pavido coniglio disgraziato, e Josipina e i tuoi genitori? Non ti stanno forse aspettando?* Con gli occhi scorsi le scritte sulle porte fino a trovare quella giusta e mi avviai verso l'ufficio del capostazione. Davanti alla porta barcollava un ubriacone moccoioso, le venuzze screpolate sulle guance indicavano che si trattava di una vecchia conoscenza dei mescitori di vino di Lubiana. Mi fermò, afferrandomi la manica. Un signore resta pur sempre un signore, biascicò, i signori aiutano i disgraziati, i signori rispondono al richiamo cristiano della bontà. Gli avrei anche dato qualcosa, se non mi avesse afferrato, se non si fosse spinto continuamente verso di me con il suo alito puzzolente, e invece me lo scrollai di dosso ed entrai nell'ufficio.

Ad un tavolo, accanto al telefono e al telegrafo che vomitava tintinnante il nastro cifrato perforato, stava seduto un omino minuto con una divisa impeccabile, sbarbato di fresco, con i capelli accuratamente pettinati sulla sommità del capo. Desiderate, mi disse gentilmente. Eshitai, a metà strada mi fermai. Vengo da Vienna, spiegai, *falsa risuona la voce del coniglio*, mi potreste aiutare? Si alzò, nervoso. Dovrei andare a Šmartno, continuai, i miei genitori e la mia fidanzata mi stanno aspettando. Tacqui. E allora? incalzò il capostazione. C'è il treno per Litija, parte tra quaranta minuti. E a tarda sera ce ne un altro, attendete che verifico... disse volgendosi verso l'orario appeso alle sue spalle. Voi non capite, dissi agitando la mano, devo rimanere a Lubiana. Ho una faccenda improrogabile. Potrei fare una telefonata? Annui, con la mano mi indicò di andare a destra. Lì, signore, c'è l'apparecchio per i passeggeri. Prima di chiamare girate la manovella d'avviamento. *Nel mio cuore gira la manovella della vergogna*, lo ringraziai educatamente, raggiunsi il tavolo accanto alla finestra, sul quale appoggiai la mia valigia e, prima di aprirla, mi volsi verso il capostazione. Si era già dimenticato di me, infischiadossene, era seduto al tavolo e scriveva. Aprì la valigia, nell'angolo inferiore sinistro c'era un

taccuino con dei numeri, a casa non avevamo il telefono, dovevo chiamare il signor maestro direttore, il padre di Josipina.

Girai la manovella, il disco con i numeri era gelido come le mie intenzioni, alzai la cornetta e attesi la linea. Pronto, la tua voce, Piccolina. Mi hanno chiamato dall'ospedale, Josipina, devo assolutamente secondare un intervento all'intestino, arriverò appena domani. La cornetta tacque. Pronto, pronto, ma non ci fu nessuna risposta, sentii soltanto le onde radio e i fruscii provenienti dallo spazio che si erano intrappolati nella nostra linea. E poi la tua gelida domanda: Dove sei? Alla stazione di Lubiana, dissi. Di nuovo silenzio, il brusio dell'energia elettrica. E quando ti hanno riferito di recarti all'ospedale? Già ieri, rantolai, quando mento mi sembra di avere dei grumi di terra in bocca, il professore Jauregg ha telegrafato al primario Šerk che sarei arrivato. Ah, è così, dicesti prima di un nuovo silenzio. Misero e contento, mentre le specie di uccelli di Handke stanno morendo, nervoso piccolo ratto, chi mi colpirà con un randello. È difficile, Fiorellino. Per me lo è ancora di più, Slavko, negli occhi ho delle schegge di ghiaccio, è terribile. Rimasi in silenzio, vigliacco. Potresti avvisare anche i miei? chiesi, dallo sforzo il sudore mi scorreva nel colletto, dove troverò della morfina, dovrò proprio andare in clinica, altrimenti comincerò a strisciare come una bescia, sibilerò senza veleno, sì, la mamma e le sorelle, sbottai, come sta la mamma? Bene, dicesti con voce delusa, è più forte di te. Li avviserai? Lo farò, sentii, devo lasciarti.

Linea interrotta. Cordone ombelicale dell'amore interrotto, l'amore nel quale desideravo rinascere, strappiam', strappiam' i candidi fiorellini che ora avizziranno nell'odio e nella collera, con sempre maggior facilità dissiperò la benevolenza, con sempre maggiore difficoltà evocherò il piacere. Senno interrotto! Alzai la valigia, mi voltai verso il capostazione e lo ringraziai. Quanto vi devo? Gli chiesi. Posso pagare in corone? Annuisce.

L'ubriacone davanti all'ufficio aveva ceduto e stava russando appoggiato al muro, la saliva gli gocciolava dalla bocca. Accanto ad una carrozza nel mercato vicino la stazione c'era un'automobile con una grande scritta: TRASPORTO PASSEGGIERI IN CITTÀ E IN REGIONE e sotto, in caratteri più piccoli: La gente che conta viaggia con noi. Ma guarda, Lubiana imita Vienna, sorrisi, poi attraversai la grande piazza, attesi l'arrivo del tram e poi mi avviai, all'altezza dell'Hotel Miklič, lungo la Kolodvorska. Dietro l'ufficio di Kristan e l'atelier del maestro fotografo Davorin Rovšek si trovava il cinematografo Ljubljanski dvor, davanti al quale mi soffermai per un istante. In vetrina era appeso un grande manifesto che invitava a vedere lo spettacolo I Quattro Cavalieri dell'Apocalisse. Un film da un milione di dollari, c'era scritto in grassetto, nel ruolo dell'erede lascivo, gaudo dissoluto, pittore di nudi femminili, seduttore, amante inconsolabile ed eroe della patria recita Rodolfo Valentino, mentre il ruolo della giovane moglie di un anziano uomo che intraprende la via del peccato, amante passionale e sorella compassionevole è interpretato da Alice Terry.

Un film da un milione di dollari, e pensare che nonostante la mia borsa di studio mia madre è stata costretta a richiedere un prestito per poter predisporre un funerale decente e ingaggiare dei cantori, beato te, Valentino, anch'io avrei potuto interpretare l'erede lascivo, il gaudo dissoluto, il seduttore e l'amante inconsolabile, mentre per dipingere i nudi femminili avrei avuto bisogno dell'aiuto di Črt, solo l'eroe della patria non sarei riuscito a fare, quando è troppo, è troppo. Per fortuna potrò guadagnare in campo sanitario, anche di questo dovrò liberarmi al più presto. *Ostetrico, sì, mettere la gente al mondo, e non fare invece il soldato!* Alle mie spalle si fermò una signora che teneva per mano la

giovane figlia, mamma, cos'è questo gaudo dissoluto, chiese la ragazza, la mamma imbarazzata cercò di zittirla, pssst!, tirandola via.

Dietro il palazzo dell'amministrazione ferroviaria svoltai a destra, verso la Miklošičeva, questa strada mi era sempre stata a cuore e anche questa volta, probabilmente a causa della sua pomposità in stile Secessione, mi confortò per un istante e scacciò l'impressione di una città abbattuta. Mentre mi avvicinavo al Grand Hotel Union e il Banco del Mutuo Prestito Agricolo, dalla bottega di alimentari Kham uscì Črt, come un angelo dal cielo!

No! esclamò, no! Vattene, spettro maledetto, sciò! Dovetti ridere, Črt era rimasto il personaggio bizzarro di sempre. Te l'ho detto io lo spettro, ti sembro così mal messo? Skodlar si spostò di poco, piegò la testa per osservarmi, come un regista. Ebbene sì, ecco la diagnosi: duecentosettantacinque notti senza dormire, di cui tre quarti in bordelli e sette quarti in bettolle. Non guardarmi come un falco, non mi dedicheresti un amichevole abbraccio? Ci abbracciammo. Ho sentito di tuo padre, mi disse, te ne ritorni a casa con il treno della sera? Scossi la testa, sul campanile della chiesa francescana, al posto della croce, splendeva una palla arancione incandescente, non era il sole, il sole era già tramontato, la palla rotolò, rimbalzò sul tetto, sdeng, sdeng, inarcandosi verso di noi, spostai Skodlar affinché non lo colpisce, e così colpì me, sul tavolo della conceria è disteso mio padre, la sua pelle irsuta, la sua triste testa grigia con i suoi pochi capelli, non mi scuoieranno, Slavko, io sono il migliore conciatore del regno, tra poco sarò proprietario di una grande fabbrica. Ehi, cosa c'è, mi guardò Črt preoccupato, feci un cenno con la mano. Sono duecentosettantacinque notti che mi perseguita. Sai cosa dicevano gli antichi slavi, rise Skodlar? Chiodo scaccia chiodo. Dai, andiamo da Krapež, i compagni si stanno preparando per il corteo al Teatro Drammatico. Un corteo? sgranai gli occhi mentre Črt ridacchiava. Ti sei germanizzato, vecchia ruga carniolana, lì si terrà la celebrazione principale in occasione del cinquantesimo anniversario della nascita di Cankar. Vieni? Ce la fai a venire? *Le morti, le morti, le morti mi hanno accerchiato*, annuii.

Davanti al Caffè Prešeren avevano posizionato dei tavoli, sebbene l'estate fosse ancora lontana e dalla Ljubljanica si alzasse un acido freddo paludoso. Alcuni coraggiosi bevitori in giacca erano seduti davanti ai loro boccali di birra, il fiume sta venendo verso di te e se sei una fata delle acque nuoterai verso di me e mi salverai. Piedi nudi sul lungofiume Hribar, attorno alle impronte bagnate si estendono solo parole brevi, no, non sono parole, bensì sillabe, se le ma del co lo, mentre Črt mi tirava fastidiosamente per la manica, poiché dovevo sbrigarmi, ricomponevo tutto febbricitante le briciole di questa lingua per darle un senso compiuto, il secolo del male!

Con pochi passi raggiungemmo la sala della Società Filarmonica e il Caffè Nazionale in Piazza Dvor. I mobili e le lampade in stile Secessione mi fecero venire in mente Vienna, subito dietro alla porta una compagnia di studenti tirava di carte, all'altro capo della sala dei giovani in senzamaniche giocavano a biliardo. Qui un rumoroso blatericcio, a casa un silenzioso lutto. Con la sua camminata energica, saltellante, Črt aveva già raggiunto il centro del locale e mi faceva segno con la mano, si sedette al tavolo, la compagnia lo salutò con entusiasmo, evidentemente si trattava della tavolata dei soliti, una cerchia permanente di artisti che almeno da lontano non conoscevo. A Vienna mi offendevano chiamandomi straniero, qui ci sono delle facce estranee che mi fissano insistenti, rimasi immobile, per un attimo pensai di lasciare il locale e di tornare alla stazione, avrei ancora potuto prendere l'ultimo treno, ma invece rimasi intrappolato nella mia stessa menzogna, non assisterò all'intervento,

bensì alla dissezione della mia irresponsabilità.

Rimasi in piedi accanto al tavolo come un fantasma di cera, Skodlar mi offrì una sedia libera, il gruppetto di penati annui, ma è imbarazzato il tipo? No, no, si stava strozzando dal ridere Črt, Slavko è un uomo di mondo, arriva da Vienna, ha terminato gli studi, come potrebbe sentirsi imbarazzato tra dei plebei? La compagnia tuonò: che cosa punzecchi di nuovo e ti prendi gioco di noi, zanzara fastidiosa, vorresti forse un pugno sulla capoccia?! Saremo anche plebei, ma plebei altolocati! Alticci, non altolocati, commentò immediatamente Skodlar. *Come se stessero ridendo da uno specchio, hanno le facce in vetro e agli angoli un'aureola spalmata.*

Non appena mi fui seduto, il giovane che mi stava di fronte mi offrì la mano, cremosa, con la pelle trasparente, lunghe dita delicate, mani bramose, queste mani non sono fatte per questo posto, ma per le Fiandre! Sollevai stupito la testa, gli occhi febbri come rovi infuocati, come campi innevati. Janez Navpotič, sentii e mi avventai contro di lui: Signore, siete forse un pittore? Lo sono, e voi siete un chiaroveggente, sorrise il giovane, attorno alla bocca gli si formarono delle pieghette sottili. *Lo specchio è più forte della morte, è l'eccesso dell'esistenza, lo specchio non distingue i ballerini dai cadaveri, i neonati dai fantasmi spiritistici, un palco nel cervello, in colori vivaci, solo case distorte, morfinizzate, che scorrono tra inquilini tintinnanti, questa è Goga, noi siamo cittadini goghesi, i gogani, fungosi pagani.* Mentre brindavamo e sbattevamo i bicchieri di vino che arrivava caldo allo stomaco, l'immagine del gioco *in cui gli eventi ritornano continuamente e quindi non possono realizzarsi, i non-eventi, le situazioni, si raddensò in un cerchio dolorosamente semplice attorno ai pensieri, ai sensi - il tempo è soltanto atmosfera, soltanto questo e nient'altro, niente, niente, niente. Un autentico dramma, un dramma vuoto*, è chiaro, povero Alois, un dramma vero è una cantata di ossa vuote. Signore, voi non siete lubianese, disse il pittore, da dove venite? Da Goga, proclamai, il tintinnio dei bicchieri s'interruppe per un istante, poi i penati scoppiarono in una fragorosa risata. Beh, sì, non proveniamo forse tutti dalle terre al di là dei Carpazi? gridò Črt. Tin tin tintinnano i bicchieri, glu glu gorgoglia il vino in gola, *i gogani sono simulacri che continuano a fare del male, danno vita a un seme rovinato, mordono le vene del collo degli innamorati con i loro canini ingialliti.* Continuavo a bere, slap, slap, *Goga è una città nana che non finisce mai, si riproduce nell'odio e nell'ira, sgorga dal buio nero dello spazio, salvati, amore mio, slap slap, glu glu, tin tin.* E poi il torpore, la salvezza. Gli angoli dei tavoli, i discorsi, i colpi delle palle da biliardo, i passi, l'immagine del freddo viso bianco di mio padre, il desiderio erotico di te, tesoro, tutto è ormai molle. Non avrebbe potuto incidere più dolorosamente. Nella mia piccola anima rappresa e cagliata. Il cervello bloccato, anche se mi coglie una pioggia di sangue, anche se mi vomita addosso un vulcano, non proverò nulla. Questo mondo è fatto di bambagia.

Žiurkių triumfas

Translated by Laima Masytė

Contact of the translator: masytel@yahoo.com

Gogiečiai

Išėjau, bet neatėjau. Atėjau j niekur. Atėjau pas Josipiną, pas savo išgalvotąją. Paėmiau lagaminą, jame sukrauti du kostiumai ir trys marškiniai, baltiniai, pradėtų rašyti apsakymų rankraščiai, tavo laiškai, kvepiantys šviežia patalyne, Savos vandeniu, molingai riebiu meilės pozityvu, stetoskopas ir švirkštų rinkinys. Septyneri metai Vienoje, pustuštis lagaminas, maudžiantis skrandis. Žengiau link plataus koridoriaus, pro laukimo sales, pasukau prie išėjimo, laikas buvo tirštas lyg košė, laidotuvės įvyks tik antradienį, nevažiuosiu į Šmartną! Nešikas stovėjo atsirémęs stumiamų ratukų, tarp išgelbtisių dantų atsainiai krimsonojo krapštuką, pakelé kepurę, pasiremžė pleiskanotus karčius, nusižiovavo. Septyneri metai Vienos utilipo į mažiuką lagaminėlį, todėl jo nedominau. Lagaminas sučiauškėjo, gal per klaidą su savimi parsežėja Selmos žvirbliuką, Aloyzo haliucinaciją?

Švvakar niekur neisiu, nutariau, aplankysiu Kipšą, igrūsiu į „Union“ rūsj, paremsiu slovénų vyno pramonę. *Vargšas zuikis, o ką Josipina ir tévai? Jie nelaukia tavęs?* Akimis permečiau užrašus virš durų, radau reikiama, pasukau į stoties viršininko kabinetą. Prie durų svyravo apsisnargliauves girtuoklėlis, išspruginėjusios kraujagyslės ant skruostų bylojo, kad jis senas Liublianos vyninių lankytujas. Sustabdė mane, stvérė už rankovės. Pone, tamstele – vebleno žmogėnas, – ponai padeda nelaimėliams, ponai laikosi krikščioniško gerumo principų. Sušelpčiau jį, jei nebūtų manęs stvarstęs, nepūstų šleikštaus tvaiko, bet dabar jo atskračiau ir jėjau į kabinetą.

Prie stalo, šalia telefono aparato ir telegrafo, kuris tarškėdamas spjaudė iš savęs skylėtą juostelę su šifrais, sédėjo smulkus vyras nepriekaištinga uniforma, šviežiai nusiskutęs, jo plaukai rūpestingai sušukuoti ant pliko pakaušio. Prašom, – mandagiai pasakė vyras. Kažką sumurmėjau, pusiaukelėj sustojau. Aš atvykau iš Vienos, – paaiškinau jam, *melagingai suskamba zuikiškas balsas* – ar galite man padėti? Vyros atsistojo, buvo susinervinės. Man reikia patekti į Šmartną, – kalbėjau toliau, – manęs laukia tévai ir sužadėtinė. Nutilau. Ir? – nutęsė viršininkas. – Juk yra traukinys į Litiją, po keturiadesimties minučių išvyksta. Vėlai vakare dar vienas, luktelkit, tuoju pažiūrésiu... – jis pasižiūrėjo į traukinių tvarkaraštį, kabantį jam už nugaros. Jūs nesuprantate, – mostelėjau ranka, – turiu likti Liublianoje. Neatidėliotinas reikalas. Ar galiu iš jūsų paskambinti? Viršininkas papurtė galvą, parodė į dešinę pusę. Ten, pone, telefonas, skirtas keleiviams. Prieš surinkdamas numerį, pasukite rankenėlę. *Mano širdyje įsišaučia géda,* mandagiai jam padékojau, nuėjau prie stalo šalia lango, padėjau ant jo lagaminą, prieš atidarydamas pažvelgiau į viršininką. Jis jau buvo apie mane pamiršęs, nusišvilpt jam į manę – sédėjo sau prie stalo ir kažką rašė. Atidariau lagaminą, kairiajame apatiniajame kampe gulėjo užrašų knygutę su numeriais, namie neturėjome telefono, reikės skambinti ponui mokyklos direktoriui, Josipinos tévui.

Pasukau rankenėlę, diskas buvo toks pat šaltas kaip ir mano ketinimas, pakeliau ragelį ir laukiau sujungimo. Alio, – tavo balsas, Mažule. Man paskambino iš ligoninės, Josipina, būtinai turiai budėti

per vidaus organų operaciją, atvažiuoti galésiu tik rytoj. Ragelyje tyla. Alio, alio, – šnipštélėjau, bet atsakymo nesulaukiau, girdéjau tik radio bangas ir triukšmą, atklydusį iš visatos ir jšiterpusį į mūsų pokalbj. Pagaliau tavo šaltas klausimas: Kur esi? Liublianos stotyje, – atsakiau. Véi tyla, elektros spragčiojimas. Kada tave iškvietė į ligoninę? Jau vakar, – atsikrenkščiau, – visas šis melas žemės grumstu stringa gerklėje, profesorius Jaureggas telegrama pranešé vedėjui Šerkui, kad atvažiuoju. Šit kaip, – tarei, jisvyravo tyla. Aikštingas ir patenkintas, o Handkés paukščių rūšys išmiršta, sudirgusi žiurkelė, kas mane pavarys šakele. Man sunku, Neužmirštuole. Man sunkiau, Slavkai, akyse spindi ledo gabaliukai, tai įvaro kraupą. Aš tyléjau, išskydėlis. Ar gali pranešti ir maniškiams? – paklausiau, nuo įtampos prakaitas man tekėjo už apykaklės, kur man gauti morfijaus, tikrai kad gausiu nueiti į kliniką, nes tuo pradēsiu šliaužti kaip žaltys, nenuodingai šnypšti, – na taip, mamai ir seséms, – išspaudžiau, – kaip laikosi mama? Gerai, – tarei nusivylusiu balsu, – ji stipresnė už tave. Tai praneši joms? Taip, – nugirdau, – nebegaliu kalbėti.

Nutrauktas rýsys. Nutraukta bambagyslė meilės, į kurią norėjau iš naujo gimti, rauname, rauname gýeles baltas, dabar jos vys nuo prieškumo ir níršlio, kiekvieną kartą vis lengviau nutrauksiu prisirišimą, vis sunkiau prisikviesiu malonumą. Išrauta sąmonė! Paémiau lagaminą, pasiskuau į stoties viršininką ir padékojau jam. Kiek aš skolingas? – paklausiau. – Galiu mokéti kromis? Jis linktelį.

Girtuoklėlis priešais viršininko kabinetą suglebo, atsirémės sienos užknarkė, seilės týo jam iš burnos. Aikštėje prieš stotį šalia vežimo stovéjo automobilis su dideliu užrašu „VEŽIOJAME KELEIVIUS PO MIESTĄ IR APYLINKES“, o po juo mažesnėmis raidėmis užrašyta: „Kas brangina savo kojas, su mumis važiuoja“. Žiūrėk tu man, Liubliana ima pavyzdį iš Vienos, šyptelėjau sau, perėjau placią aikštę, luktelėjau, kol pravažiuos tramvajus, ir tada pro Miklošičiaus viešbutį nukulniavau į Kolodvorska gatvę. Už Kristanovo emigrantų raštinės ir fotografijos meistro Davorino Rovšeko ateljė buvo įsikūrės kino teatras „Liublianos rūmai“, akimirką prie jo stabtelėjau. Vitrinoje kabėjo didelis plakatas, kviečiantis į „Keturis Apokalipsés raitelius“. „Milijoną dolerių kainavęs filmas“ skelbė rieblos raidės, išdykusio senio, pasileidusio gaučo, moterų aktų tapytojo, suviliotojo, nepasotinamo meilužio ir kovojo už tévynę vaidmenyje Rudolfas Valentinas, o jauną seno vyro žmoną, pasukusią kreivais keliais, aistringą meilužę ir gailetingą seserį vaidina Alice Terry.

Filmas už milijoną dolerių, mama, nepaisant mano stipendijos, turėjo paimiti paskolą, kad galėtų suruošti padorias laidotuves ir pasamdyti giedotojus, palaimintas Valentinas, aš irgi galéčiau suvaidinti išdykusį senį, pasileidusį gaučą, suviliotoją ir nepasotinamą meilužį, o tapti moterų aktus man padėtų Kipšas, bet būti tévynės gynėjui atsisakyčiau, to jau per daug, per daug. Dar gerai, kad dirbsiu sanitaru, bet ir to reikės kuo greičiau atsikratyti. Akušeris, taip, žmones išlydėti į pasaulį, tai tau ne kariauti! Už manęs sustojo ponia, ji laikė mažą mergytę už rankos; mama, ką tai reiškia – pasileidęs gaučas? – paklausė mergytę: motina susinepatogino, pamégino nutildyti dukrelę – ššš! – tempė ją šalin.

Už geležinkelio stoties administracijos pastato pasukau į dešinę link Miklošičiaus gatvės, ji kažkada tapo man miela, ir ši kartą greičiausiai savo secesišku ištaigingumu šiek tiek paguodė ir nuginė prislegto miesto įspūdį. Kai priartėjau prie viešbučio „Grand Union“ ir Valstietiškos kredito unijos, iš „Khamo“ gastronomo iššoko Kipšas ir – tiesiai man į glėbį!

Ne! – sušuko jis, – ne! Pranyk, šmékla tu sudvisus, škac! Net nusijuokiau, Kipšas Čerpé liko toks pat užsispyręs keistuolis. Aš tau parodysiu šmékla, negi esu tokios katastrofiškos bükliés? Čerpé per žingsnį atsitraukė, palenkė galvą, stebėjo mane, lyg būtų koks režisierius. Na taip, diagnozė tokia: du

šimtai septyniasdešimt penkios bemięgės naktys, iš jų trys ketvirčiai praleisti viešnamiuose ir septyni ketvirčiai – knaipėse. Nespoksok į mane lyg koks vanagas, ar neapsikabinisi manęs kaip draugas? Mudu apsikabinome. Girdéjau apie tavo tévą, taré jis, važiuojai namo vakariniu traukiniu? Papurčiau galvą, ant pranciškonų bažnyčios varpinės vietoj kryžiaus žaižaravo oranžinis skritulys, tai buvo ne saulé, saulé jau nusileidusi, skritulys émė riedéti, ant stogo jis išmušé bumbt, bumbt, paskui lanku nuskriejo link mūsų, pastūmiau Čerpę, kad jo neužkabintų, bet skritulys rézési į mane, dirbtuvéje ant stalo guli tévas, plakuota oda, gailiai žila galva su išretėjusiais plaukais, jie manęs neapmaus, Slavkai, aš esu geriausias karalystés odininkas, netrukus tapsiu didelés gamyklos savininku. Ei, kas tau yra, susirūpinęs pažvelgę į mane Kipšas, numojau ranka. Du šimtai septyniasdešimt penkios bemięgės naktys sekā man jđurmų. Ar žinai, ką saké senovés slavai? – prajuko Čerpé. Nuo ko susirgai, tuo ir gydykis. Nagi, eime į Krapežą, ten sébrai ruošiasi žygui į dramteatrį. Žygui? Išsižiojau, o Kipšas émė kikent. Suvokietėjai, kaimo berne tu, ten vyks pagrindinė Cankaro penkiasdešimtmečio jubiliejaus šventė. Eisi? Mirtys, mirtys, mirtys mane apsupo, linkteliu.

Priešais kavinę „Prešerenas“ buvo pastatyti stalai, nors vasara dar toli ir iš Liublianicos kilo rūgštélėjusi pelkés vësa. Keli narsūs gérifikai, apsigaubę paltais, sédėjo su bokalais alaus, upé eina pas tave, ir jei esi undiné, tu atplauksi pas mane ir mane išvaduos. Plikos kojos Hribaro krantinéje, palei šlapius laiptus guli vien trumpi žodžiai, ne, tai ne žodžiai, o skieménys, šim blo tas me gio ty, kol Kipšas irzliai tampé mane už rankovés, kad paskubéčiau, aš karštligiškai dėlioju žodžių trupinius į vienį: šimtas blogio metų!

Dar keli žingsniai ir atsidūrēme prie Muzikos rūmų ir „Nacionalinės“ kavinės Rūmų aikštėje. Secesijos stiliumas baldai ir lemos man priminé Vieną, tuo už durų studentų bûrys plieké kortomis, kitoje patalpos pusėje keli jaunuoliai su marengo liemenémis buvo įnikę į biliardą. Čia – triukšmingas lëlavimas, namie – tylus galesys, Kipšas energingai ir pasiokšciodamas jau buvo nukulniavęs į užejigos vidurj ir man mosavo, jis atsisėdo prie stalo, susirinkusi kompanija į linksmai pasveikino, veikiausiai tai buvo nuolatinė menininkų, kurių bent jau iš tolo nepažinuau, susibûrimo vieta. Vienoje mane pravardžiavo svetimu, o čia svetimi veidai spokso į mane, sustoju, akimirką man dingtelėjo drožti iš kavinės ir grjžti į stotį, dar spéčiau į paskutinį traukinį, bet ką gi darysi – patekau į savo melo žabangas, budésiu ne operacijos metu, o per savo neatsakingumo skrodimą.

Prie stalo atsistojau it vaškiné šmékla, Čerpé man pasiūlė laisvą kédę, bohemai priklausantys kompanionai man linktelėjo: gal žmogui nejauku? Ne, ne, leipo juokais Kipšas, Slavkas – pasaulietis, atvyko iš Vienos, baigė studijas, kaipgi pasaulieciui bus nejauku tarp plebėjų? Kompanija suužė: Tu ką, vél taikais įgelt ir kvaileli vaidini, kipšo tu kanopa, tuo gausi per čerpes?! Galbūt mes ir plebėjai, bet kilmingi plebėjai! Girti, o ne kilmingi, išsyk pakomentavo Čerpé. Jie tarsi juoktysi iš veidrodžio, jų veidai stikliniai, o pakraščiai išsiliejusi aureolė.

Kai atsisėdau, jaunuolis, sédintis „vis-a-vis“, ištiesė man ranką, grietinės baltumo permataoma oda, ilgais švelniais pirštais, tai trokštančios rankos, jos čia nedera, jos iš Flandrijos! Nustebės pakéliau galvą, akys it žagrenis degančios, it užpustytas laukas ramios. Janezas Navpotičius, išgirdau ir puoliau prie jo: Pone, jūs dailininkas? Taip, o jūs – aiškiaregys, šyptelėjo jaunuolis, apie jo lūpas susispiečia plonus raukšlėlės. Veidrodis galingesnis už mirtį, jis – aplenkia būtį, veidrodis neskiria šokę nuo lavony, kūdikių nuo spiritistinių dvasių, scena smegenyse, laukinės spalvos, vien iškreipti, morfinizuoti namai, persiliejantys tarp plepių gyventojų, tai – Goga, mes esame gogiški miescionys,

gogiečiai, goksantys ir gokčiojantys. Mums keliant ir sudaužiant vyno taures, ir šilumai sklindant iki pat skrandžio, žaidimo, kuriame jvykiai vis sugržta ir, vadinas, negali jvykti, yra ne jvykiai, o būsenos, vaizdas sutirštėjo į skausmingai paprastą lanką aplink visas mintis, visas jusles – laikas téra nuo-taika, tik tai, niekas daugiau, niekas, niekas, niekas. Tikra drama, tuščiaviduré drama, aišku, vargšas Aloyzai, tikra drama yra tuščiavidurių kaulų kantata. Pone, jūs ne iš Liublianos, taré dailininkas, iš kur esate? Iš Gogos, išpyškinau, akimirką taurių skambéjimas nuslopo, paskui kompanija linksmai prajuko. Na taip, negi mes visi nesame atėję iš už Karpatų? – sustaugé Kipšas. Cak cak skamba taurės, gar gar gorgia vynas gerklėse, gogiečiai yra šešéliai, kurie vis dar sau kenkia, giundo surūgusią sėklą, kariasi žmonéms ant sprando, mazgioja nervus, ardo širdis, jsimyléjéliams graužia sprando gyslas igeliusias iltiniai dantim. Gériaus, sriūbt, sriūbt, Goga yra nykštukiškas miestas, kuris niekur nesibaigia, atkartoja save priešiškume ir pyktyje, prašvilia per juodą visatos tamsą, gelbékis, mano meile, sriūbt, sriūbt, gar, gar, cak, cak. O paskui palaima, išsvadavimas. Stalų briaunos, šnekučiavimas, biliardo kamuolių trinksėjimas, žingsniai, tévo šalto išbalusio veido vaizdas, erotiškas troškimas tavęs, mylimoji, viskas suminkštėjo. Niekas negalėjo įsiréžti skausmingai. Į mano šlykščią sukrešėjusią sielelę. Smegenys užsiblokavusios, lai mane užklumpa kruvinas lietus, vulkanas išvemia, aš nieko nejausiu. Šis pasaulis yra vata.

Триумф на стаорците

Translated by Lidija Arizankovska

Contact of the translator: larizankovska@yahoo.com

Гогани

Заминае, но не се вратив. Дојдов, ни самојот не знам каде. Дојдов кај Јосипина, мојата вообразенка. Го подигнав куферот, во него беа здиплени два костума и три кошули, долна облека, ракописите од започнатите раскази, твоите писма кои мирисаа на чиста постелница, Сава, глинестомасен позитив на љубовта, стетоскоп и комплет игли за инекции. Седум години Виена, полупразен куфер, болен желудник. Тргнав кон широкиот ходник, поминав покрај чекалните, се наменив кон излезот, времето ми беше кратко, погребот ќе биде дури во вторник, не одам во Шмартно! Носачот ленареше, немарно цвакајќи заборабец меѓу пожолтените заби, ја подигна капата, се почеша по гривата полна со првут, почна да зева. Седум години Виена беа сместени во премал куфер, затоа не го интересираф. Куферот зацвркоти, по грешка со себе го донесов врапчето на Селмин, Алојзовата халуцинација?

Ноќеска не одам никаде; одлучив да го посетам Чрт, во Унионската винотека ќе се одвлечкам да ја поддржам словенечката винарска индустриса. Беден зајаку, а што со Јосипина и родителите? Не те очекуваат? Со очите прелетав по написите над вратата, го најдов вистинскиот, се упатив кон канцеларијата на началникот на станицата. Пред вратата се преврте лигав пијаница, испуканите вени на образите говореа дека е стар познаник на љубљанските крчми. Ме сопре, ме фати за ракав. Господата си се господа, блаботеше, господата им помагаат на несреќните, господата го следат повикот на добрината. И би му дал да не ме фаќаше, да не ми се внесуваше со устојаниот здив, но се ослободив од него и влегов во канцеларијата.

На масата – покрај телефонскиот апарат и телеграфот, кој чкрипејќи вадеше од себе издупчена шифрирана трака – седеше ситен маж во беспрекорна униформа, свежо избричен, со коса грижливо зачешлана преку темето. Повелете, љубезно рече. Ги триев очите, на половина пат прекинав. Од Виена доаѓам, му појаснив, лажно звучеше зајачкиот глас, ќе ми помогнете? Стана, нервозен. Морам да одам во Шмартно, продолжив, родителите и вереницата ме очекуваат. Занеме. И? Развлечено праша началникот. Па, имате воз за Литија, за четириесет минути заминува. Доцна навечер има уште еден, чекајте, да погледнам ... се сврте кон возниот ред, кој му висеше зад грб. Не разбирајте, одмавнав со раката, во Љубљана морам да останам. Неодложна работа. Може ли да телефонирам од кај вас? Кимна со главата, со раката ми покажа на десно. Таму, господине, има телефон за патници. Пред да свртите, завртете ја индукциската ракча. Во срцето чувствувај срам, љубезно му се заблагодарив, отидов до масата покрај прозорецот, на неа го ставив куферот и пред да го отворам, му се обратив на началникот. Веќе беше заборавил на мене, му беше гајле, седеше на масата и пишуваше. Го отворив куферот, во левиот агол имаше нотес со бројки, дома немавме телефон, ќе морам да му се јавам на господинот надучител, таткото на Јосипина.

Ја свртев рачката, бројчаникот беше ладен како и мојата намера, ја подигнав слушалката и чекав да добијам врска. Ало, твојот глас, маленкост. Ми се јавија од болница, Јосипина, морам да асистирам при една операција на црева, дури утре ќе дојдам. Од другата страна на слушалката беше тишина. Ало, ало, воздивнував, но немаше одговор, слушав само радио бранови и шумови кои допатуваа од вселената и се мешаа во нашата врска. И потоа твоето ладно прашање: Каде си? На станицата во Љубљана, реков. Повторно молк, пущкање на електрика. И кога те повикаа во болницата? Уште вчера, сум захрчел, сè што кажувам невистинито претставува грутка во устата, професор Јаурег со телеграма го известил примариус Шерк дека доаѓам. А, така рече, пред да настапи нова тишина. Потиштен и задоволен, Хандкеевите птичи видови умираат, нервозен стаорецу, кој ќе ме мавне со прачка. Тешко ми е, Споменицица. Мене ми е полошо, Славко, во очите имам парчиња лед, то е грозно. Молчев, куквица. Ќе ги известиш и моите?, прашав, од напор пот ми течеши низ вратот, каде можам да добијам морфиум, навистина морам на клиника, инаку ќе почнам да се исплазувам како змија, без отров да напаѓам, да, на мајка ми и двете сестри, со мака изустив, како се држи мајка ми? Добро, рече со разочаран глас, посилна е од тебе. Ќе им соопштиш? Да, слушнав, морам да прекинам.

Прекината линија. Прекината папочна врска на љубовта, во која сакав повторна да се родам, кинеме, кинеме цвеќенца бели, сега во омраза и лутнина ќе венеат, секогаш полесно ја трошев наклонетоста, а потешко го повикував задоволството. Го губам ли умот! Го подигнав куферот, му се обратив на началникот на станицата и му се заблагодарив. Колку сум должен?, го прашав. Може да платам во круни? Одмавна.

Пијаниот пред канцеларијата се изгуби, потпрен на сидот захрче, лиги му се слеваа од устата. На плоштадот пред станицата покрај една кочија стоеше автомобил со голем натпис ПРЕВОЗ НА ПАТНИЦИ ПО ГРАДОТ И ПО ЗЕМЈАТА, а под него, со помали букви: Кој себеси се ценi, се вози со нас. Види, види! Љубљана сè повеќе наликува на Виена, се насмевнав, го поминав големиот плоштад,очекав да дојде трамвај и потоа, од Микличевиот хотел зачекорив на Колодворска улица. Зад иселеничката канцеларија на Кристан и аталјето на фотографскиот мајстор Даворин Ровшек, стоеше кинематограф „Љубљански двор“, пред него за момент застанав. Во витрината стоеше осбесена голема плаката кој повикуваше на претставата „Четворица јавачи на апокалипсата“. Филм од милион долари, стоеше напишано со дебели букви, во улога на неодговорен наследник, со раскалашен прч, сликар на женски актови, заводник, неутешен љубовник и борец за татковината, настапува Рудолф Валентино, младата жена на постар маж, кој поаѓа по застрапет пат, страстна љубовница и осамена сестра ја игра Алис Тери.

Филм за милион долари, а мајка ми мораше, и покрај мојата стипендија, да земе заем за да направи пристоен погреб и да нарача пејачи, блазе си му на Валентино, и јас ми можел да ја одиграм улогата на неодговорен наследник, раскалашан прч, заводник и неутешен љубовник, при сликањето женски актови, пак, би морал да ми помогне Чрт, само она, борец за татковината би го откажал, што е многу, многу е. Па, и, добро, ако служев во санитет, и од тоа ќе требаше што побрзо да се ослободам. Акушер, да, да донесуваш луѓе на свет, војник, пак, пак! Над мене застана една жена со млада ќерка под раката, мамо, што значи тоа раскалашан

прч, праша девојчето, на мајката и стана непријатно, се обидуваше да ја замолчи, псссс!, и рече на страна.

Зад палатата на железничката управа завртев десно, кон Миклошичева, таа улица од времето ми се допаѓаше, па и тогаш, веројатно поради сецесиската помпезност, за момент ме утеши и одврати впечатокот на потишено место. Кога се приближувајќи кон Гранд хотел Унион и Селската кредитна задруга, од Хамовиот деликатес се појави Чрт, ми падна во раце.

Не!, викна, не! Губи се, привидение смрдливо, иш! Морав да се смеам, Чрт остана своеглав особењак. Ќе ти дадам, јас тебе, привидение, во таква катастрофална состојба сум? Скодлар се тргна за чекор, ја наведна главата како да е режисер. Но, да, дијагнозата е ваква: двесто седумдесет и пет ноќи без спиење, од тоа три четвртини во бордели и седум четвртини во биртии. Не гледај ме како некаква чапја, нема да ми изнудиш љубезно гушкање? Се гушнавме. Разбрав за татко ти, рече, одиш дома со вечерниот воз? Кимнав со главата, на камбаната на франчишчанска црква наместо крст светеше портокалова кугла, немаше сонце, сонцето беше зајдено, куглата се стркала, на стреата се одби, пенк, пенк, во лак одлета кон нас, го турнав Скодлар за да не го удри, затоа, пак, удри во мене, на масата во просторијата за штавење кожа лежи татко ми, влакнеста кожа, тажна сива глава со ретка коса, нема да ме одерат, Славко, јас сум најдобар кожар во кралството, набрзо ќе станам сопственик на голема фабрика. Еј, што е со тебе, загрижено ме погледна Чрт, одмавнав со рака. Двесто седумдесет и пет ноќи доаѓаат по мене. Знаеш што викале старите Словени, се насмеа Скодлар? Клин со клин се избива. Ало, одиме до Крапеж, таму, другарите се подготвуваат за поход во драмски театар. Поход?, зинав, Чрт, пак, се закикоти. Си се погерманчил, губитнику, таму ќе биде централната прослава за педесетгодишнината од раѓањето на Цанкар. Ќе одиш? Смрт, смрт, смртта ме опколи, кимнувам.

Пред кафеаната „Прешерн“ имаше поставено маси, иако летото сè уште беше далеку и од Љубљаница се подигаше киселеста мочуришна ладовина. Неколкумина храбри пијаници во палта седеа покрај криглите пиво, реката оди кон тебе и ако си водна вила, ќе допливаши до мене и ќе ме спасиш. Голи нозе на Хрибаратото крајбрежје, околу мокрите степени лежат само кратки зборови, не, не се зборови, туѓу слогови, сто години зло, додека Чрт досадно ме влечеше за ракавот за да побрзам, мрзеливо го составував мозаикот на јазиковна целина, еден век зло!

Уште неколку чекори и бевме кај салата на Музичката матица и кај Националната кафеана на Дворниот плоштад. Сецесискиот мебел и светилките ме потсетија на Виена, веднаш зад вратата друштво студенти играа карти, на другата страна од салата неколку момчиња во пепито елеци играа билјард. Тука гласно баботење, дома тивко тажење, Чрт со енергичен посоклив од дојде до средината на локалот и ми маftаше, седна на масата, на собраната маса воодушевено го поздравуваше, очигледно се работеше за штамтиш, маса на која седи постојано друштво на уметници, кои ниту од далеку не ги познавав. Во Виена ме третираа за странец, а тука туѓи лица се сверат во мене, застанав, за момент размислував да го напуштам локалот и да се вратам на станицата, ако го фатам последниот воз, но се фатив во сопствената лага, нема да дежурам при операција, туку при секцирањето на својата неодговорност.

Покрај масата стоев како восочна фигура, Скодлар ми понуди празна столица, другарите ми кимаа, дали на човеков му е непријатно? Не, не, во смеа се давеше Чрт, Славко е светски човек, од Виена доаѓа, има завршено студии, како на светски човек би му било непријатно меѓу плебејци? Друштвота почна да галами: Што ти тука буцкаш и нè зафркаваш, стеници вошлива, да не сакаш да добиеш една по муцката?! Можеби сме плебејци, ама племенити плебејци сме! Напиени, не племенити, брзо прокоментира Скодлар! Како да се смеам од огледало, стаклени образи имаат и на работите размачкан ореол.

Кога седнав, едно момче ми понуди рака вис-а-вис, со бела, прозирна кожа, долги нежни прсти, раце кои тежнеат, тие раце не припаѓаат тука, тука на Фламанска! Изненаден ја кренав главата, очите како грмушка трескавично црвени цветчиња, како заснежено поле спокојни. Јанез Навпотич, слушнав и се нафрлил на него: Господине, Вие сте сликар? Да, сликар сум, а Вие, јасновидец ли сте, се насмевна младиот маж, околу устата му се зацртаа тенки брчки. Огледалото е посилно од смртта, вишок од постоењето е, огледалото не разликува танцуващи од трупови, новороденчиња од спиритуални духови, одар во мозокот, во диви бои, искриени, морфинизирани куки, кои претрчуваат меѓу цвокотливиите жители, тоа е Гога, ние сме гогасти граѓани, пагани. Додека наздрравувавме и се натпреварувавме со чашите вино, да ни се стопли желудникот, ликот на играта, во која слушувањата постојано се враќаат и не можат да се остварат, стануваат неслучувања, состојби, се згуснуваат во болен прост обрач околу сите мисли, сите сетила – времето е само расположение, тоа и ништо друго, ништо, ништо, ништо. Вистинска драма, шуплива драма, јасно, кумар Алојз, вистинска драма е кантата од шупливи коски. Господине, Вие не сте Љубљанчанец, рече сликарот, од каде сте? Од Гога, ми излета, свекотот на чашите за момент престана, потоа пенестите фатија да се смејат. О, да, зарем сите не сме дошле од зад Карпатите?, извика Чрт. Чин, чин, свекотеа чашите, кло, кло, клокотеше виното во грлата, Гоганите се сенки кои сè уште се однесуваат лошо, расипано семе паѓаат, на жителите на Земјата се обесуваат, нервите ги врзуваат во јазли, срцата ги напаат, вљубените во вратните жили ги гризат со пожолтени очијац. Пиеј, кло, кло, Гога е мало местенце кое никогаш не престанува во омраза и бес да се реплицира, да хара низ црниот мрак на вселената, спаси се, љубов моја, кло, кло, свек, свек. И потоа несвестица, спасение. Робови на масите, озборувања, удирање на куглите за билијард, чекори, спика од ладното бело лице на татко ми, еротско тежнеење по тебе, сакана моја, сè омекна. Не можеше да го отстрани болното. Во мојата згрутчена душичка. Мозокот ми се блокира, крвав дожд да ме фати, вулкан да ме испрска, нема да почувствуваам. Овој свет е вата.

Triumf szczurów

Translated by Marlena Gruda

Contact of the translator: marlena.gruda@gmail.com

Goganie

Odszedłem, lecz nie poszedłem. Poszedłem donikąd. Wróciłem do Josephiny, mojej fantazji. Podniósłem walizkę, a w niej garniturę i trzy koszule, bielizna, rękopisy rozpoczętych historii, dwoje listy, pachnące świeżą pościelą, Savi, tłustą glinianą pozytywką miłości, stetoskop i komplet igieł do zastrzyków. Siedem lat Wiednia, na wprót zapelniona walizka, bolący żołądek. Szedłem szerokim korytarzem, mijając poczekalnię, aż do wyjścia. Czas włókł się niemilosiernie. Pogrzeb będzie dopiero we wtorek. Niejadę do Śmarta! Bagażowy opierał się o ręczny wózek, nieprzyzwoicie przezuwając wykałczkę między pożółkłymi zębami. Podniósł czapkę, poczochrał łuszcząca się grzywę, ziewnął. Siedem lat Wiednia zamkniete w zbyt małej walizce, dlatego go nie obchodziłem. Walizka zaszczepiotała, przez pomyłkę zabrałem ze sobą Selminowego wróbelka, halucynację Aloisa?

Tej nocy nigdzie nie idę, postanowiłem. Odwiedzę Črta, zaciagnę się do piwnicy Union, wesprę słoweński przemysł winny. *Głupi zając, co na to Josephina i rodzice? Nie czekają na ciebie?* Przeleciałem wzrokiem po napisach nad drzwiami, znalazłem ten właściwy, po czym skierowałem się do pokoju kierownika stacji. Przed drzwiami zataczał się wychudzony pijaczyna, jego popękane żyły na policzkach wskazywały, że jest stałym bywalcem lublańskich wine barów. Zatrzymał mnie pociągając za rękaw. Panie, bękkotał, Pan pomaga nieszczęsnikom, Pan słucha chrześcijan wołania o pomoc. Dałbym mu, gdyby mnie nie szarpał, gdyby nie powalił mnie odorem z ust, a tak odtrąciłem go i wszedłem do pokoju.

Za stołem – przy aparacie telefonicznym i telegrafie, z drżeniem wybijającym podziurawioną szyfrem taśmę – siedział drobny mężczyzna w idealnie dopasowanym kostiumie, świeżo ogoloną, ze skrupulatnie zaczesanymi przez ciemię włosami. Proszę, powiedział uprzejmie. Zawahałem się i zatrzymałem w połowie drogi. Przyjechałem z Wiednia, wyjaśniłem, obłudnie brzmi głos zajęczy, pomoże mi pan? Wstał zdenerwowany. Muszę jechać do Śmarta, kontynuowałem, czekają tam na mnie rodzice i narzeczona. Zamilkt. I? ponaglił kierownik stacji. Przecież jest pociąg do Litpii, odjeżdża za czterdzieści minut. Następny jest późnym wieczorem, proszę poczekać, zaraz sprawdzę... spojrzał na wiszący za jego plecami rozkład jazdy. Nie rozumie pan, machnął ręką. Muszę zostać w Lublanie. Pilna sprawa. Mógłbym od pana zadzwonić? Przytaknął wskazując ręką na prawo. Tam, proszę pana, jest telefon dla podróżnych. Zanim pan zadzwoni, proszę przekręcić uchwyt indukcyjny. *Wzbiera się we mnie wstyd, uprzejmie mu podziękowałem, po czym podszedłem do stołu przy oknie, położyłem na nim walizkę i zanim ją otworzyłem, spojrzałem na naczelnika stacji. Już o mnie zapomniał, zawalił droga, siedział za stołem i pisał. Otworzyłem walizkę, w lewym dolnym kąciku leżały notes z numerami. W domu nie mamy telefonu, dlatego muszę zadzwonić do dyrektora szkoły, ojca Josephiny.*

Pociągnąłem za uchwyt, tarcza cyfrowa była zimna jak mój zamar. Podniósłem słuchawkę i czekałem na połączenie. Halo, twój głos, Małeńka. Dzwoniili do mnie ze szpitala, Josephino,

muszę asystować przy operacji jelita, mogę przyjechać dopiero jutro. W słuchawce cisza. Halo, halo, sapnąłem, lecz odpowiedzi nie było, słyszałem tylko fale radiowe i pochodzące zewsząd, wdzierające się w nasze połączenie szumy. A potem twoje zimne pytanie: Gdzie jesteś? Na stacji w Lublanie, powiedziałem. Znów milczenie, trzaskający prąd. Kiedy dzwonili ze szpitala? Już wzoraj, zacharczałem, wszystko, czego nie mówię zgodnie z prawdą, jest jak policzek, profesor Jauregg telegraficznie poinformował ordynatora Šerka, że przyjeżdżam. Ach to tak, powiedziałaś przed kolejną ciszą. *Żałosny i zadowolony, a ptaki Handkego umierają, nerwowa szczurzyca, kto mnie walnie.* Ciężko mi, Niezapominajko. Mnie jest gorzej, Slavko, w oczach mam kawałki lodu, to straszne. Milczałem, tchórzy. Możesz przekazać? Zapytałem, a pot z wysiłku ściekał mi za kołnierz, gdzie dostań morfinę, naprawdę muszę do kliniki, bo zaczynę pełzać jak zaskroniec, syczący bez jadu, tak, mamie i siostrom, wydusiłem po czym zapytałem, jak się czuje mama? Dobrze, powiedziałaś rozczerowanym głosem, jest silniejsza od ciebie. Powiesz? Powiem, usłyszałem, muszę kończyć.

Przerwane połączenie. Przecięta pępowina miłości, w której chciałem się ponownie narodzić, zrywamy, zrywamy kwiatki białe, które więdącą będą teraz w nienawiści i złości, coraz łatwiej marnował będę swoje pasje, coraz trudniej będzie o przyjemność. Oszalałem! Podniósłem walizkę, odwróciłem się do naczelnika stacji i podziękowałem mu. Ile jestem winny? zapytałem. Można płacić w koronach? Przytaknął.

Przed urzędem stał zataczający się na nogach pijaczyna; oparty o mur charcała, śliną skapywała mu z ust. Przy dorożce na placu przed stacją stał samochód z dużym napisem PRZEWÓZ TURYSTÓW PO MIEŚCIE I PROWINCJI, a pod nim, małymi literkami: Kto da, ten jedzie. Patrz, patrz, w Lublanie prawie jak w Wiedniu, zaśmiałem się. Przeszedłem przez duży plac, poczekałem aż przejdzie tramwaj i przy hotelu Miklošiča wkroczyłem na ulicę Kolodvorską. Za biurem do spraw emigrantów Kristan i pracownią mistrza fotografii Davorina Rovška stało kino Ljubljanski dvor. Zatrzymałem się na chwilę. W gablocie wywieszony był ogromny plakat promujący przedstawienie „Cztereje jeździcy Apokalipsy”. Film za milion dolarów, napisano tłustym drukiem. W roli bezwzględnego dziedzica, rozpustnego gaucha, malarza kobiecych aktów, uwodziciela, niepocieszonego kochanka i obrońcy ojczyszny występuje Rudolf Valentino a młodą żonę starego męża, schodzącą na złą drogę namiętną kochankę i wspierającą siostre gra Alice Terry.

Film za milion dolarów, a mama, mimo mojego stypendium musiała wziąć pożyczkę, by móc zorganizować godziny pogrzeb i zamówić muzyków. Chwała Valentinowi, i ja mógłbym zagrać bezwzględnego dziedzica, rozpustnego gaucha, uwodziciela i niepocieszonego kochanka, któremu podczas malowania kobiecych aktów pomagałyby Črt. Może odrzuciłbym tylko rolę obrońcy ojczyszny, bo to już by było za wiele, zbyt wiele. Wystarczy, że będę pracował w sanitariacie, choć i z tego muszę się jak najszybciej wyplątać. *Parodysta, tak, wydawać ludzi na świat, a nie walczyć!* Stanęła za mną kobieta z małą córeczką pod ręką. Mamusi, co to jest rozpustyń gauchu, zapytała dziewczynka. Mamie zrobiło się niezręcznie, próbowała ją uciszyć, ciiii! i wzięła ją na bok.

Za pałacem biura kolej skrczętem w prawo, w kierunku niegdyś i jeszcze teraz ulubionej, pewnie z powodu secesyjnej pompatyczności ulicy Miklošiča, która na chwilę mnie pocieszyła, zacierając wrażenie zabitego dechami miasta. Gdy zbliżałem się do Hotelu Union i Kasy Pożyczkowej Kmečka, z delikatesów Kham wyszedł Črt, wpadając mi prosto w ramiona!

Nie! krzyknął, nie! Zgiń zjawa tchórzliwa, a kysz! Musiałem się zaśmiać. Črt był upartym osobni-

kiem. Ja ci dam zjawa, jestem już w takim tragicznym stanie? Skodlar cofnął się o krok, nachylił głowę i obserwował niczym reżyser. No tak, diagnoza jest taka: dwieście siedemdziesiąt pięć bezsennych nocy, z tego trzy czwarte w burdelach i siedem czwartych w knajpach. Nie patrz na mnie jak na jakąś kanię, nie obejmiesz mnie jak przyjaciela? Przytulili się. Słyszałem o ojcu, powiedział. Jedziesz do domu wieczornym pociągiem? Przytaknąłem. Na dzwonnicy kościoła Franciszkanów zamiast krzyża paliła się pomarańczowa kula. To nie było słońce, bo słońce już zaszło, kula się stoczyła, odbiła o dach i lukiem pofrunęła w naszym kierunku. Odepchnąłem Skodlara, by o niego nie zahaczyła, dlatego wleciała do mnie. Na stole w garbarni leży ojciec, owłosiona skóra, smutna szara głowa pokryta rzadkimi włosami. Nie obedrą mnie, Slavko, ja jestem najlepszym garbarzem w królestwie, za niedługo będę właścicielem wielkiej fabryki. Hej, co z tobą, ze zmartwieniem patrzył na mnie Črt. Machnął ręką. Prześladuje mnie dwieście siedemdziesiąt nocy. Wiesz, co mówili starzy Słowianie, zaśmiała się Skodlar? Klin wybija się klinem. Idziemy do Kapeża, tam kamraci szukują się na wyprawę do teatru. Wyprawę? krzyknąłem, a Črt zachichotał. Zniemczyłeś się, mieszczału, tam odbędzie się wielka uroczystość z okazji pięćdziesięciolecia urodzin Cankara. Możesz iść? Śmierć, śmierć, śmierć mnie dopadła. Przytaknąłem.

Przed kawiarnią Prešeren ustawiono stoły, choć do lata było jeszcze daleko, a z Lublanicy unosił się kwaskowy, bagienny chłód. Kilku odważnych piwoszy siedziało w płaszcach przy kuflach piwa, rzeka płynie ku tobie i jeśli jesteś wodną rusalką, przypłyniesz do mnie i mnie uratujesz. Nagie nogi na nabrzeżu Hribara, wokół mokrych stopni same krótkie słowa, nie, to nie są słowa, lecz zgłoski, stu złą cie le. Podczas gdy Črt natarczywie ciągnął mnie za rękaw, żebym się pospieszył, gorączkowo zestawiałem kawałki znaczeń w sens, stulecie złá!

Jeszcze kilka kroków i znaleźliśmy się przed aulą Macierzy Muzycznej i Kawiarni Narodowej na Placu Zamkowym. Secesyjne meble i lampy przypominały mi Wiedeń. Tuż za drzwiami grupa studentów grała w karty, po drugiej stronie sali kilku młodzieńców w kamizelkach merengo zbiął bile. Tutaj głośne belkołanie, w domu ciche ubolewanie. Črt podążył energicznym krokiem, machając i podskakując aż do środka lokalu, po czym usiadł za stołem. Zebrane towarzystwo przywitało go z entuzjazmem. Pewnie chodziło o sztamisz, stół dla stałych gości, których nie poznalem z daleka. *W Wiedniu wyzywali mnie od obcych, a tutaj obcy gapią się na mnie.* Zatrzymałem się myśląc, że mógłbym opuścić ten lokal i wrócić na stację. Zdążybym jeszcze na ostatni pociąg, a jakże, złapałem się na własnym kłamstwie, nie będę asystował przy operacji, ale przy pracy nad własną nieodpowiedzialnością.

Stałem przy stole jak woskowy posąg. Skodlar wskazał mi wolne krzesło, penaty potakiwały, człowiekowi niezręcznie? Nie, nie, dusił się Črt podczas śmiechu. Slavko jest obieżyświatem, przyjechał z Wiednia, skończył studia, dlaczego miałoby mu być niezręcznie wśród plebejuszy? Towarzystwo zaszumiało: Czemu znowu docinasz i się naśmiewasz, ale jesteś wscibski, chcesz w zęby?! Może jesteśmy biedakami, ale za to przyzwoitymi! Upitymi, nie przyzwoitymi, szybko skomentował Skodlar. Jakby śmiały się zza lustra szklane twarze z rozmytym blaskiem konturu.

Gdy usiadłem, pewien młodzieńiec z naprzeciwka podał mi tłustą, białą, przezroczystą dłoń z długimi palcami. Te łaknące ręce nie pasują tutaj, lecz do Flandrii! Zaskoczony podniósł głowę, oczy przypominały płonący dereń, zaśnieżoną oazę spokoju. Janez Navpotič, usłyszałem i natychmiast zapytałem: Pan jest malarzem? Tak, a pan jest jasnowidzem, powiedział młody mężczyzna z

uśmiechem i zarysowującym się wokół ust wąskimi zmarszczkami. Lustro jest silniejsze od śmierci, jest przerostem bytu. Lustro nie odróżnia tancerzy od padliny, niemowląt od spirytualnych duchów. Jest teatrem w umyśle, dziwnie kolorowym. Tylko pokrywione, falujące domy przepływające między podenerwowanymi mieszkańcami, to Goga, a my jesteśmy gogastymi mieszkańców, Goganiami, zgrzybiałymi poganami. Podczas gdy wznosiliśmy toasty i stukaliśmy się kieliszkiem z winem, by ciepło spłynęło do żołądka, gra powracających zdarzeń nie zdarzeń, stanów nie mogących się urzeczywistnić, zespoliła się w bolesnie prosty krąg wokół wszystkich myśli, wszystkich zmystów – czas jest tylko nastrojem, tylko to i nic więcej, nic, nic, nic. Właściwym teatrem, pustym teatrem, biedny Alois, właściwym teatrem jest kantata pustych kości. Panie, pan nie jest z Lublany, powiedział malarz. Skąd pan przyjechał? Z Gogi, wystrzelitem. Kieliszki uciążły, a penaci wybuchiły błażeńskim śmiechem. No tak, czy wszyscy musimy pochodzić zza Karpat? krzyknął Ćrt. Dzyn Dzyn dźwięczą kieliszki, gul gul wlewa się wino do gardeł, Goganie są cieniami, ciągle jeszcze wyrządzającymi złożonymi zepsutą nasieniem, wieszącymi się na ziemianach, targającymi nerwy, rozdzierającymi serca, stygmatyzującymi zakochanych żółtymi siniakami. Piłem, chlip chlip, Goga jest niewielkim miastem, które nigdy nie zanika, odbudowuje się w nienawiści i złości, szumiąc w ciemnym mroku wszechświata, ocalała, moja miłość, chlip chlip, gul gul, dzyn dzyn. A potem przywidzenie, ocalenie. Ranty stołów, słowa, pukanie bil, kroki, postać zimnej bladej twarzy ojca, erotyczna tępknota za tobą, kochana. Wszystko to zmiękkło. Nie mogło dżgnąć bolesnie w moją złą, zepsutą duszę. Umysł zabłkowany, niech mnie krewawy deszcz zaleje, wulkan wypluje, nie będę czuł. Ten świat jest z waty.

Triumful guzganilor

Translated by Eva Georgeta Catrinescu
Contact of the translator: eva.catrinescu@gmail.com

Goganii

De plecat am plecat, dar de ajuns nici gând. Nu am ajuns nicăieri. Am venit să-o văd pe Josipina, închipuita mea. Ridicai cufărul, în el aveam, două costume și trei cămăși împăturite, lenjerie de corp, manuscrisele povestirilor începute, scrisorile tale miroșind așternuturi proaspăt spălate și a Sava, a pozitiv în lut al iubirii, stetoscopul și o trusă de ace de seringă. Șapte ani la Viena, o valiză pe jumătate goală, durere de stomac. Pășii pe holul larg, trecui pe lângă sala de așteptare, mă îndreptai spre ieșire, timpul se întărise ca o bucată de brânză. Înmormântarea e abia marți, nu mă duc la Šmartno! Un hamal stătea rezemat de cărucior, morfolind nepăsător o scobitoare între dinții-i îngălbeniți, își ridică șapca, își trecu mâna prin coama-i năpădită de mătreată, trase un căscat.. Cei șapte ani petrecuți la Viena erau îndesăți într-un cufăr prea mic, aşa că nu-l interesam. Cufărul începu să ciripească, nu cumva l-o fi luat din greșeală cu mine pe vrăbioiu Selmei, halucinația lui Alois?

În noaptea asta nu mai plec nicăieri, mă hotărăi, o să trec pe la Ćrt, am să mă târâsc până la crama Union, să sprijin industria vinului sloven. *Lașule nenorocit, dar Iosipina și părintii? Nu te așteaptă?* Îmi aruncai ochii peste inscripțiile de deasupra ușilor, o găsii pe cea pe care o căutam, mă îndreptai spre biroul șefului de gară. În fața ușii se împletecea un mic bețiv răپciugos, obrajii presărăți cu vînișoare sparte arătau că era un client asiduu al bodegilor din Ljubljana. Se opri, mă apucă de mâncă. Mneavoastră sunteți un domn, bâigui el, domnii îi ajută pe cei sărmani, domnii nu nescotesc apelul la mila creștinească. I-aș fi dat ceva, dacă nu s-ar fi așa că de mine, dacă nu s-ar fi tot vîrât în mine, cu răsuflarea-i puturoasă, dar aşa, m-am descotorosit de el și am intrat în birou.

La masă - lângă telefon și telegraful care scuipa păcănid o bandă perforată, cu mesaje cifrate -, ședea un bărbat măruntel, îmbrăcat într-o uniformă imaculată, proaspăt bărbierit, cu părul rar pieptănat cu grija pe spate. Vă rog, mi se adresă el politicos. Făcui cățiva pași mici și mă oprii la jumătatea drumului. Vin de la Viena, îi explicai, ce voce prefăcută, de iepure fricos, puteți cumva să mă ajutați? Se ridică, iritat. Ar trebui să ajung la Šmartno, continuai, mă așteaptă părintii și logodnică. Tăcui. Și? grăi șeful de gară, tărăgânând cuvintele. Doar aveți un tren care merge la Litija, pleacă peste patruzeci de minute. Iar mai pe seară mai aveți unul, stații puțin să mă uit... și se întoarse spre mersul trenurilor, care atârnă în spatele lui. Nu m-ăt înțeles, dădui eu plăcăt din mâna, sunt nevoie să rămân la Ljubljana. Am o treabă care nu suferă amânare. Pot să dau un telefon de-aici, de la dumneavoastră? Clătină aprobat din cap, îmi arăta cu mâna spre dreapta. Acolo e aparatul pentru călători, domnule. Înainte să sunați, învârtiți manivela de inducție. *În sufletul meu se zvârcolește rușinea, îi mulțumii politicos, mă îndreptai spre masa de lângă fereastră, pusei cufărul pe ea, înainte să-l deschid înțorsei capul către șeful de gară. El și uitase de mine, nici nu se sinchisea, stătea la masă și scria. Deschisei cufărul, în colțul de jos din stânga se găsea blocnotesul cu numerele, acasă nu aveam telefon, va trebui să-l sun pe domnul director de școală, tatăl Iosipinei.*

Învârtii manivela, discul era rece precum calculele mele, ridicai receptorul și așteptai să mi se facă

legătura.. Alo, glasul tău, Micoțo. Am fost chemat la spital, losipina, trebuie să secundeze la o operatie la intestin, n-am să pot veni decât mâine. În receptor se așternu tăcerea. Alo, alo, îngăimai, dar nu primii nici un răspuns, auzeam doar undele sonore și zgomotele care veneau din cosmos și interfereau cu legătura noastră telefonică. Și apoi întrebarea ta, rece: Unde ești? În gară, la Ljubljana, am spus. Din nou tăcere, părăituri. Și când te-au chemat la spital? Încă de ieri, roștii eu cu o voce spartă, *lucrurile pe care mă feresc să le spun de-a dreptul îmi stau ca un nod de degete făcute cocoloș în gât*, profesorul Jauregg l-a anunțat printre telegramă pe medicul primar Šerk, că vin. Aha, ai rostit, amuțind din nou.. *Jalnic și mulțumit, în vreme ce speciile de păsări ale lui Handke se sting, guzgănel temător, oare cine o să-mi croiască una cu ciomagul.* Mă doare sufletul, mica mea Nu-Mă-Uita. Pe mine mă doare și mai tare, Slavko, în ochi am aşchii de gheăță, e îngrozitor. Am tăcut, nemernicul de mine. Poți să le comunică și alor mei? am întrebat-o, și de efort sudoarea începu să mi se prelungă pe sub guler, *de unde să fac rost de niște morfină, acum chiar că va trebui să mă duc la clinică, altfel am să încep să mă târasc ca o năpârcă, săsâind fără venin, da, mamei și ambelor mele surori, îndrugai, dar mama cum se ține?* Bine, ai rostit tu cu o voce dezamăgită, e mai tare decât tine. Ai s-o anunț? Am să-i transmit, o auzii spunându-mi, trebuie să înhid.

Legătura tăiată. Tăiat a fost cordonul umbilical care mă lega de iubire, prin care voi am să mă nasc din nou, *rupem, rupem, albele floricele, acum din pricina dușmăniei și a mâniei păli-* vor și ele, *afecțiunea tot mai lesne o voi pierde, extazul tot mai greu îl voi atinge.* Gândire curmată..!

Ridicai cuțarul, mă întorsei către șeful de gară și îi mulțumii. Cât vă datorez? îl întrebai. Pot să plătesc cu coroane?. Dădu aprobator din cap.

Istovit, micul bețiv din fața biroului sforăia rezemat de perete, din gură îi curgea salivă. În piață din fața gării, lângă o birje stătea. un automobil pe care se lăfăia ditamai inscripția: TRANSPORT DE CĂLĂTORI ÎN ORAȘ ȘI PRIN ȚARĂ, iar sub ea, cu litere mai mici, scris: Dacă vrei să te respectă, cu noi să călătoresc.. Ia te uită, îmi zisei eu zâmbind, Ljubljana s-a luat după Viena, traversai larga piață, așteptai să vină tramvaiul și apoi, ajuns în dreptul hotelului Miklič, o luai pe strada Gării. În spatele biroului de emigrări Kristan și al studioului maestrului fotograf Davorin Rovšek se înălța cinematograful Ljubljanski Dvor, mă oprii o clipă în fața lui. În vitrină atârnă un afiș mare care invita trecătorii să vizioneze pelicula Cei patru călăreți ai apocalipsei. Un film care a făcut încasări de un milion de dolari, scris pe afiș cu litere de-a șchioapă, în rolul trufașului moștenitor, al desfrînatului gaucho, pictor de nuduri feminine, seducător, amant nesătios și apărător al patriei, joacă Rudolf Valentino, iar cel al tinerei soții măritate cu un bărbat în vîrstă, care o ia pe căi greșite, iubită focoasă și soră de caritate, este interpretat de Alice Terry.

Un milion de dolari pentru un film, iar mama a fost nevoită să ia bani cu împrumut ca să poată organiza o înmormântare mai acătării, și ca să tocmească niște dascăli, cu toate că eu aveam bursă, ce noroc pe capul lui Valentino, și eu aş fi putut să-l joc pe moștenitorul cel trufaș, pe desfrînatul gaucho, pe seducătorul și înfocatul amant, iar cât privește pictarea nudurilor de femei, aş cam fi avut nevoie de ajutorul lui Črt, însă ca apărător al patriei aş fi dat chix, ar fi fost totuși prea mult pentru mine. Bine că o să-mi fac stagiul ca medic militar, trebuie să scap cât mai repede și de chestia asta. *Medic mamoș da, să aduci copii pe lume, nu soldat!* În spatele meu se opri o doamnă, ținând-o de mâna pe fetiță ei, ce-i ăla un gaucho desfrînat, mămico, o întrebă copila, iar maică-sa, stânjenită, îi făcu semn să tacă, ssst! și o trase la o parte.

După palatul administrației feroviare o luai la dreapta, spre Miklošičeva, strada astă îmi plăcuse

dintotdeauna; și pentru o clipă, m-am simțit mângâiat la gândul că poate tocmai pompozitatea clădirilor în stil Art Nouveau ce o străjuiau, anihila impresia de oraș mohorât. Pe când mă apropiam de hotelul Grand Union și de Casa de Economii și Credit Rural, am dat nas în nas cu Črt, care tocmai ieșea din băcănia lui Kham!

Nu! strigă el, nu! Piei, nălucă puturoasă, pfui! Era cu neputință să nu mă pufnească râsul, Črt rămăsesese același tip năstrușnic. Îți dau eu ție nălucă, chiar și-a de groaznic arăt? Skodlar făcu un pas înapoi, își înclină capul, examinându-mă cu atenție, de-ai fi zis că era regizor. Ei bine, diagnosticul este următorul: două sute șaptezeci și cinci de nopți nedormite, din care trei sferturi petrecute în bordeluri și alte șapte sferturi prin spelunci. Ce te uiți la mine ca un nătărău, n-ai de gând să mă onorezi cu o îmbrățișare amicală? Ne îmbrățișărăm. Am auzit de tatăl tău, îmi zise, te duci acasă cu trenul de seară? Am dat din cap în semn că nu, *în spatele clopotniței bisericii franciscane, în locul crucii începu să sclicească un glob portocaliu, nu era soarele; soarele stătea să apună, globul se rostogoli, se ciocni de acoperiș, zang, zang, își luă zborul făcând un viraj în direcția noastră, îi dădui un brânci lui Skodlar, ca să nu-l nimerească, așa că m-a izbit pe mine, tata zace pe masa din tăbăcarie, o piele păroasă, un cap cărunț, acoperit de păr rar, un chip abătut, n-or să mă jupoiae, Slavko, eu sunt cel mai bun pielar din regat, în curând o să ajung proprietarul unei fabrici mari.* Hei, ce-i cu tine, mă privi Črt neliniștit, iar eu dădui a lehamite din mâna. Cele două sute șaptezeci și cinci de nopți încep să să-și spună cuvântul. Știi ce ziceau vechii slavi? - întrebă Skodlar, pufoind în râs. Cui pe cui se scoate. Hei, hai să ne ducem până la Kapež, acolo camarazii se pregătesc sa ia cu asalt teatrul dramatic. Asalt? mă minunai eu, iar Črt chicoti. Te-ai nemînt de tot, măi mocârțanule, acolo va avea loc festivitatea închinată semicentenarului nașterii lui Cankar. Ai să vîi? Morțile, morțile, morțile m-ai luat cu asalt, dau aprobator din cap.

În fața cafenelei Prešeren fuseseră scoase niște mese, deși vara era încă departe, iar dinspre Ljubljana venea o un curent de aer rece și fetid. Câțiva amatori de băutură curajoși, îmbrăcați numai în vestoane, stăteau la mese potolindu-și setea cu niște bere la halbă, *râul se îndreaptă spre tine, și dacă ești o zână a apelor, vei veni înot spre mine și mă vei izbăvi.* Urme de picioare goale pe cheiul Hribar, în jurul pașilor uzi zac numai cuvinte scurte, nu, nu sunt cuvinte, ci silabe, o sută de ani e râul, în timp ce Črt mă trăgea nerăbdător de mânecă, zorindu-mă, din acele frânturi de limbă eu reconstruam, febril, sensul: *secolul răului.*

După câțiva pași, am ajuns împreună în fața sălii Societății Filarmonice și a Cafenelei Populare din Piața Palatului Districtual. Mobilierul în stil Art Nouveau și felinarele îmi amintea de Viena, un grup de studenți, așezați foarte aproape de intrare, jucau cărți, în partea opusă a sălii câțiva tineri îmbrăcați în jiletic din stofă tip marengo îi trăgeau un biliard. Aici o bolboroseală zgomotoasă, acasă o jelanie silentioasă, cu mersul său energetic și săltat, Črt ajunse de la mijlocul localului și îmi făcu semn fluturând din mâna, se așeză la o masă, cei de acolo îl salutară cu însuflare, fără îndoială că era vorba de masa rezervată clientilor vechi, cea la care se adunau de obicei artiștii, pe care, cel puțin văzându-i de departe, nu-i cunoșteam.. La Viena eram privit ca un venetic, aici sunt înconjurat de niște fețe străine, care se holbează la mine, mă oprii, pentru o clipă îmi trecu prin gând să părăsesc localul și să mă întorc la gară, puteam să mai prind ultimul tren, dar ce să-i faci, m-am încurcat plasa propriilor mele minciuni, nu la operație o să asist, ci la disecarea propriei mele irresponsabilități.

Stăteam nemînat lângă masă, ca o arătare din ceară, Skodlar îmi oferi un scaun liber, obișnuinții casei, ce-i țineau tovărăsie, îmi făcură semn din cap să mă aşez, poate i-o fi jenă omului? Da de

unde, nici pomeneală, se prăpădea de râs Črt, Slavko e un cosmopolit, tocmai s-a întors de la Viena, unde și-a încheiat studiile, cum ar putea un om de lume să se simtă stânjenit printre niște plebei? Grupul începu să zbiere: Ce ne tot împungi și ne iei peste picior, căpușă tărcată ce ești, nu cumva vrei să-ți tragem una peste scăfărlie?! Om fi noi plebei, dar suntem unii de viață-naltă, preacinstiți! De viață de vie bine aghesmuți, le-o întoarse Skodlar.

Părea că râsetele lor se înălțau din apele unei oglinzi, chipurile lor șterse erau învăluite într-un un nimbus difuz.

Când mă aşezai, un Tânăr care stătea vizavi îmi întinse o mâncă de un alb lăptos, cu o piele străvezie, niște degete lungi și delicate, mâini care tânjesc, asemenea mâinii n-au ce căuta aici, locul lor este în în Flandra! Îmi ridicai surprins capul, ochii (ca) de febră aprinși, liniștiți ca o câmpie troienită. Janez Navpotič, auzii, și mă năpustii asupra lui: Domnule, sunteți pictor? Ei bine, da, iar dumneavoastră sunteți un clarvăzător, surâse Tânărul domn, și în jurul gurii i se desenără niște riduri subțiri. Oglinda este mai puternică decât moartea, este un prisos de viață, oglinda nu-i deosebește pe dansatori, de cadavre, pe sugari, de duhurile spiritiste, este un decor plăsmuit de creier, în culori stridente, numai case povârnite, morfinizate, care se strecoară printre locuitorii clămpăniitori, aceasta este Goga, iar noi suntem locuitorii ei gogomani, Gogonii, niște procleji de guzgani. În timp ce noi dădeam noroc, ciocnind paharele umplete cu vinul care ne producea o senzație de cădăru în stomac, imaginea spectacolului în cursul căruia evenimentele se repetă întruna, și prin urmare, neputând fi, nicicum, duse până la capăt ele rămân niște non-evenimente, niște stări, a căpătat consistență unui cerc care se strângea în mod dureros în jurul tuturor gândurilor, tuturor simțurilor, - *timpul* nu este decât o stare de spirit, atât și *nimic* mai mult, *nimic, nimic, nimic*. O adevărată dramă, o dramă înșelătoare, firește, bietul Alois, o dramă adevărată este o cantată a oaselor găunoase.. Domnule, zise pictorul, dumneavoastră nu sunteți din Ljubljana, de unde veniți ? De la Goga, i-o trăntii eu, clinchetul paharelor se opri o clipă, apoi companionii penați au început să râdă cu poftă. Păi da, nu suntem veniți tcu toții de dincolo de Carpați ? strigă Črt. Cling, cling, zăngănesc paharele, gâl, gâl, gâlgăie vinul luând-o la vale pe gât.. Gogonii sunt niște năluci care nu încetează să-și facă rău, a stricăciunii sămânț-o zămislesc, pe pământeni îi înlănuiesc, din minți să-și iasă îi stârnesc, inimile li le frîng, cu ai lor colții îngălbeniți, de beregată-i prind pe îndrăgostiti. Am mai tras o dușcă, gâl, gâl, Goga este un oraș de nimic, ce nicăieri nu se sfărșește, în ură și mânie necontentit se prăsește, prin în-tunericul de nepătruns al universului vâjăind gonește, iubirea mea, izbăvește-te, gâl, gâl, cling, cling, zdrang, zdrang.. Si pe urmă letargia, eliberarea.. Marginile meselor, sporovăiala, zgomotul bilelor de biliard care se ciocnesc, pașii, imaginea feței albe și reci a tatălui meu, dorul de tine, iubito, totul s-a estompat. Nu a reușit să facă o incizie dureroasă.. În suflețul meu sărbezit, ca un lapte covăsit. Creierul blocat - o ploaie de sânge de-ar fi să mă prindă, cu lavă un vulcan să mă împroaște, nu aş simți nimic. Lumea asta e din vată.

ГОГАНЕ. ОТРЫВОК

*Translated by Žana Perkovskaja
Contact of the translator: perkovskaja@gmail.com*

Гога

Я уехал, но – не приехал. Приехал в никуда. Приехал к Йосипине, к моей выдумке. Поднял чемодан – костюмы, три рубашки, белье, рукописи начатых историй, твои письма, пахнущие свежими простынями, рекой, маслянисто-жирным оттиском любви, еще – стетоскоп и набор медицинских игл. Семь лет Вены, полупустой чемодан, большой желудок. Я шагнул в направлении широкого прохода, прошел мимо зала ожидания, направился к выходу, время было вязким, как сметана. Похороны, стало быть, во вторник, в Шмартно мне делать нечего! Носильщик, опираясь на тележку, пожелтевшими зубами лениво мочалил зубочистку. Затем сдвинул фуражку, поскреб усеянную перхотью гриву, зевнул. Семь лет Вены в жалком чемоданишке – что с меня возьмешь. Из чемодана раздался щебет: уж не прихватил ли я с собой по ошибке Селминого воробышка, галлюцинацию Алоиза?

Итак, сегодня я никуда не еду, навещу Чрта, подамся в подвал «Унион», надо же поддержать словенское виноделие. Заинька, а как же Йосипина и родители? Ведь ждут же? Пробежал глазами дверные таблички, нашел нужную, устремился в кабинет начальника станции. Перед дверью околачивался сопливый пьянчужка, пополовившиеся сосуды на щеках выдавали в нем завсегдатая люблянских рюмочных. Попытался задержать меня, ухватив за руку. Господин хороший, бормотал, подайте горемыке Христа ради, на то вы и господа, чтобы творить добро. Я бы, может, и подал, но то, что он висел у меня на рукаве, окатывая меня своим смрадным дыханием, мне претило. Я сträхнулся и вошел в кабинет.

За столом, где стоял телефон и где телеграфный аппарат, тарахтя, извергал перфоленту, сидел щуплый типчик в образцовой чистоты мундире, свежевыбритый, волосы старательно начесаны на макушку. Слушаю вас, вежливо промолвил он. Остановившись, я переступил с ноги на ногу. Я еду из Вены, сказал я. Заячий голос, фальшивые интонации. Могу я попросить вас об одном одолжении? Он приподнялся, занервничал. Мне нужно в Шмартно, продолжал я, там у меня родители и невеста. Я замялся. Ну так и что? – занудил начальник. – Есть поезд на Литию, через сорок минут. И еще один, попозже, сейчас скажу, когда... Он повернулся к расписанию, висевшему у него за спиной. - Да нет, вы не поняли, - вяло отозвался я. - Мне надо задержаться в Любляне. Срочные дела. Можно позвонить? Он кивнул и показал рукой вправо. Вон там, видите, телефон. Только крутаните ручку. В сердце моем крутилсястыд, я вежливо поблагодарил, подошел к столику возле окна, положил на него чемодан и, прежде чем открыть его, еще раз взглянул на начальника. Тот про меня уже забыл, да и какой ему во мне интерес, – сидит себе за столом, что-то пишет. Я открыл чемодан, в левом нижнем углу нашел записную книжку с телефонами, у нас дома телефона нет, буду звонить завучу, отцу Йосипины.

Крутанув ручку – диск был холoden, как и мои намерения, – я снял трубку и ждал ответа.

Алло. Твой голос, Малышка. Йосипина, мне позвонили из больницы, придется ассистировать, срочная операция на кишечнике, приехать смогу только завтра. В трубке тишина. Алло, алло, прошептал я, но ответа не последовало, слышался только шум и плеск радиоволн, доносившийся из космоса, вплетавшийся в связь между нами. Потом твой бесстрастный вопрос: ты где? В Любляне, на вокзале, сказал я. Снова молчание, электрические разряды. И когда это тебя вызвали в больницу? Да еще вчера, прохрипел я, когда я говорю *неправду*, она сбивается в комок у меня во рту, профессор Яурегг телеграммой сообщил примарию Шерку, что я выезжаю. Ах, вот оно что, сказала ты, прежде чем вновь наступила тишина. Самодовольство, птицы Хендке гуртятся и околевают, мечусь, как крыса, кто коготком меня корябнет. Тяжко мне, Незабудка. Мне тяжельче, Славко, в глазах моих льдинки, это кошмар. Я молчал, рохля. Передашь моим? – спросил я, пот струился за воротник, где же достать морфий, пожалуй, и в самом деле придется зайти в клинику, иначе пресмыкаться мне как ужу, шипеть без яда, передашь им, еле выдавил я, маме и сестрам, как там мама, держится? Мама в порядке, с обидой сказала ты, уж она-то посильнее тебя будет. – Так ты передашь? – Передам, – раздалось в ответ, – я кладу трубку.

Разрыв связи. Разорванная пуповина любви, для которой я хотел родиться заново, рвем, обрываем цветочки безвинно, вянут от скорби они, от кручины, а мне с каждым разом все легче пренебречь добрыми отношениями, все труднее испытать наслаждение. Разорванный разум! Я поднял чемодан, обернулся к начальнику станции, поблагодарил его. Сколько? Кронами берете? Тот кивнул.

Пьяничку уже сморил сон, сопит, привалясь к стене у двери кабинета, из рта тянется струйка слюны. На привокзальной площади – большая машина с надписью «ПАССАЖИРСКИЕ ПЕРЕВОЗКИ ПО ГОРОДУ И ПО СТРАНЕ», под ней, помельче, – «Кто себя уважает, тот всюду с нами разъезжает». Надо же, и Любляна туда же, за Веной, – я усмехнулся, пересек пространную площадь, подождал, пока проедет трамвай, и возле Микличевой гостиницы свернул в Колодворскую улицу. За эмигрантским бюро Кристана и ателье маэстро Даворина Ровшека находился кинотеатр «Люблянский двор», у него я притормозил. В витрине висела афиша кинофильма «Четыре всадника Апокалипсиса». Жирными буквами значилось: фильм за миллион долларов, в роли неуемного наследника, бесшабашного гаучо, рисовальщика обнаженной натуры, сердцееда, романтического искателя приключений и борца за родину – Рудольфо Валентино, в роли юной жены заблудшего дряхлого мужа, а также страстной любовницы и самоотверженной сестры – Элис Терри.

Кино за миллион долларов, а маме, несмотря на мою стипендию, пришлось взять ссуду, чтобы устроить достойные похороны, нанять певчих. Хорошо тебе, Валентино, я бы тоже сыграл неуемного наследника, бесшабашного гаучо, сердцееда, романтического искателя приключений, а уж с обнаженной натурой мне помог бы Чрт. Вот только борец за родину из меня никакой, это уже перебор. Хорошо хоть служить предстоит в санчасти, да и от этого надо будет поскорее отмазаться. Я не солдат, я акушер, мое дело – людей в этот мир впускать! Позади меня остановились дама с дочкой. Мама, а что такое бесшабашный гаучо? – спросила девочка, маме стало неловко, замахала руками, молчи, молчи, утащила ребенка дальше.

Пройдя вдоль здания железнодорожной администрации, я свернул направо, к

Микличевой, эту улицу я всегда любил, да и сейчас она, наверное, своей декадентской помпезностью на миг ободрила меня, развеяла ощущение обшарпанности. Когда я подошел к отелю «Гранд Унион» и Сельскохозяйственной кассе взаимопомощи, из колбасной лавки вынырнул Чрт, прямо-таки свалившись ко мне в объятия!

Ба! – воскликнул он. – Сгинь, пропади, дух нечистый!

Я не мог не расхохотаться, Чрт всегда был большим оригиналом. Я тебе покажу духа, не видишь, в каком я состоянии? Скодлар отступил на шаг, склонил голову набок, по-режиссерски меня оглядывая. Вот и диагноз: двести семьдесят пять бессонных ночей, из них три четверти – по борделям, а остальное – попойки. Ну что ты таращаешься, нет, чтобы обнять от души! Мы обнялись. Про отца уже знаю, сказал он. Ты, наверное, вечерним поездом домой? Я замотал головой, на колокольне францисканской церкви вместо креста польхал огненный шар, не солнце – оно уже зашло, шар покатился, загромыхал по крыше, бряк, бряк, описал дугу и влетел в меня, на столе в дубильной лежит отец, шерстистое тело, унылая седая голова с жидкими волосенками, уж меня-то никто не обдерет, Славко, я лучший скорняк во всем королевстве, и скоро у меня будет свой завод. Эй, да что с тобой? – встревоженно глядел на меня Чрт. Ерунда, махнул рукой я, это мои двести семьдесят пять ночей. А знаешь, как говорилось у древних славян? – засмеялся Скодлар, – Клин клином вышибают. Пойдем-ка к Крапежу, там собираются наши, хотят сделать вылазку в драмтеатр. Вылазку? – вытаращился я. – Да ты там совсем онемчился, пижон, – хихикнул Чрт. – Будет праздник – пятьдесят лет со дня рождения Цанкара. Ну что – идешь? Смерть, смерть, смерть взяла меня в кольцо, я киваю.

У кафе «Прешерн» стояли столы, хотя лето было еще довольно далеко и от Любляницы веяло кисловатой болотной прохладой. Несколько отважных любителей пива сидели в пиджаках, с кружками, к тебе идет река, и если вила ты речная, ко мне приплыв, спасенье принесешь. Голые ноги на набережной Хрибара, возле мокрых ступеней валяются короткие слова, нет, не слова – слоги, сто лет зла, и, пока я лихорадочно составляю из осколков языка смысл, Чрт все тащит меня вперед, надо спешить!

Еще пара шагов – и мы уже у зала Музикального общества, у Народного кафе на Дворной площади. Мебель и люстры эпохи декаданса напомнили мне Вену, сразу у дверей куча студентов: режутся в карты; с другой стороны зала парни в жилетках цвета маренго гоняют бильярдные шары. Здесь невнятное бормотание, дома тихие слезы прощания. Чрт энергичной прыгающей походкой достиг середины зала, помахал мне, уселся за стол, собравшиеся радостно его приветствовали, наверное, этот столик всегда занимали художники, но никого из них, по крайней мере издали, я не узнавал. В Вене меня обзывают иностранцем, чужаком, здесь на меня пялятся чужие лица, я остановился, раздумывая, не лучше ли уйти, вернуться на вокзал, еще успею на последний поезд, но... я уже попался в силки собственной лжи, буду ассистировать не при операции, а при вивисекции собственной безответственности.

Я стоял возле столика, как восковая фигура. Скодлар подвинул мне свободный стул, его богемные дружки мне кивали – ну, чего, или робеешь? Скажете тоже, похоратывал Чрт, Славко у нас космополит, из самой Вены, выучился, грамотный, неужто будет робить среди плебеев?

Общество загадело: ну, ты, хорош дурака валять, а то мы тебе фасад начистим! Пусть мы плебеи, зато не простые! Не простые – бухие, тут же парировал Скодлар. Улыбаются, как из зеркала – стеклянные лица, размазанные по кромкам.

Когда я занял место за столом, юноша, сидевший напротив, протянул мне руку – молочно-белую, с прозрачной кожей и длинными нежными пальцами, таких рук здесь не увидишь, фламандская кисть! Я в удивлении поднял взгляд – мерцающие глаза, огромные, как заснеженное поле. Янез Навпотич, услышал я и с воодушевлением произнес: вы художник? Ну да, глаз - алмаз, улыбнулся юноша, и у его губ проступили тонкие морщинки. Зеркало сильнее смерти, это избыточная жизнь, оно не делает различий между танцующей фигурой и падалью, не отличит младенца от спиритического духа, это сцена, выстроенная мозгом, здесь царят дикие цвета, покосившиеся под действием морфия дома, просачивающиеся сквозь своих дрожащих постояльцев, это Гога, а мы – ее обитатели, Гогане, прокаженные крысы. Пока мы, чокаясь, пили за знакомство, пока винное тепло обволакивало желудок, это подобие игры, в которой события то и дело прокручиваются назад и никак не могут состояться, оставаясь не-событиями, состояниями, скжались в кольцо, болезненно и просто охватило все мысли, все чувства – время – всего лишь атмосфера, только это, и не более, не более. Настоящая, убогая драма, бедняга Алоиз, настоящая драма – кантата наших полых костей. А вы ведь не из Любляны, откуда будете? – спросил художник. Из Гоги, выпалил я, звон бокалов на миг затих, после чего компания расхохоталась. И правда – разве не из-за Карпат нас всех принесло? – восхликал Чрт. Бокалы делают бряк-бряк, вино делает в глотках буль-буль, гогане – это тени, которые все еще причиняют себе зло, они порождают порченое семя, липнут к землянам, свидают им нервы в узел, рвут сердца и, влекомые к сонным артериям, вгрызываются в них желтыми клыками. Я пил, буль-буль-буль, Гога – это карликовый город, который нигде не кончается, он вновь и вновь воспроизводит себя в ненависти и злобе, прорываясь сквозь черный мрак вселенной, беги, любовь моя, буль-буль, дзынь-дзынь. И вот – дурман, спасение. Торцы столов, разговоры, перестук бильярдных шаров, шаги, отцовско бледное неподвижное лицо, томление по тебе, любимая, – все размягчилось и уже не впивалось до боли. В мою створоженную душонку. Мозги заблокированы, пролейся кровавый дождь, проснись вулкан – я бы ничего не почувствовал. Весь мир – вата.

Pobjeda pacova

Translated by Zdravko Kecman

Contact of the translator: z_kecman@yahoo.com

Gogani

Otišao sam, došao pak ne. Došao sam nikamo. Došao sam k Josipini, mojoj umišljenici. Podigao sam kovčeg, u njemu je bila složena odjeća i tri košulje, rublje, rukopisi započetih priča, tvoja pisma, mirišljiva na svježe čaršafe, Sava, u glinastomasnom pozitivu ljubavi, stetoskop i komplet injekcijskih igala. Sedam godina Beča, poluprazan kovčeg, i bol u stomaku. Stupio sam prema širokom hodniku, prošao pored čekaonice, naumio k izlazu, vrijeme je bilo gusto kao sir, pogreb će biti tek u utorak, neću da idem u Šmartno! Stanični nosač se naslonio na kolica, nemarno je žvakao čačkalicu među požutjelim zubima, podigao kapu, počešao se po perutastoj kosi, i zazijevao. Sedam godina Beča bilo je u premalom kovčegu, zato ga nisam zanimalo. Kovčeg zacvrkuta, greškom sam sa sobom ponio Selminog vrabčića, Aloisovu halucinaciju?

Noćas neću nikuda da idem, zaključio sam, obići ću Črta, zavući ću se u Unionski podrum, i poduprijeti slovensku vinarsku industriju. Bijedni zec, šta će reћu Josipina i roditelji? Zar te ne čekaju? Sa očima sam preletio natpise na vratima, našao pravi, i uputio se u kancelariju načelnika stanice. Pored vrata se spotakao šmrkljavi pijančić, popucale vene na licu su gororile, da je stari poznanik ljubljanskih vinskih podruma. Zaustavio me je, i zgradio za rukav. Gospoda su gospoda, brbljao je, gospodo pomozite nesrećniku, gospoda slijedi hrišćanski zov dobročinstva. Dao bih mu, da me nije zgrabio, unio se u mene sa ispoštenim dahom, zato sam ga se otresao i ušao u kancelariju.

Za stolom – pored telefona i telegrafa, koji je šklopotanjem povraćao iz sebe izbušenu šifriranu traku – sjedio je sitan muškarac u besprijeckornoj uniformi, svježe obrijan, sa kosom, brižljivo počešljanim preko tjemena. Izvolite, rekao je uljudno. Zamucoao sam, i na pola puta zastao. Dolazim iz Beča, objasnio sam mu, zeciji glas je lažljivo zvonio, možete li mi pomoci? Ustao je, nervozan. Morao bih da idem u Šmartno, nastavio sam, čekaju me roditelji i zaručnica. Ućutao sam. I? otegao je načelnik. Valjda imate vlak za Litiju, polazi za četerdeset minuta. A drugi večeras kasno, čekajte, da pogledam... okrenuo se prema voznom redu, koji mu se vidio iza leđa. Ne razumijete, odmahnuo sam rukom, moram ostati u Ljubljani. Neodložan posao. Dali bih mogao da telefoniram od vas? Klimnuo je glavom, i rukom mi pokazao u desno. Tamo, gospodine, je aparat za putnike. Prije nego što pozovete, okrenite indukcionu ručicu. U srcu me je sram, uljudno sam mu se zahvalio, otišao do stola kod prozora, na njega stavio kovčeg, prije nego što sam ga otvorio, osvrnuo sam se ka načelniku. Bio je već zaboravio na mene, bio sam mu deveta brig, sjedio je za stolom i pisao. Otvorio sam kovčeg, u lijevom donjem uglu ležao je notes sa brojevima, kod kuće nismo imali telefona, morao bih pozvati gospodina školskog nadzornika, Josipinog oca.

Zavrtio sam ručicom, brojčanica je bila hladna kao moja namjera, podigao slušalicu i čekao na vezu. Halo, to je tvoj glas, Malena. Zvali su me iz bolnice, Josipina, moram brzo sekundirati kod operacije crijeva, tek sutra ću moći da dođem. U slušalici je bila tišina. Halo, halo, dahnuo sam,

ali odgovora nije bilo, samo sam čuo raditalase i šumove, koji su doputovali iz vasione i uhvatili se u našu vezu. A zatim tvoje hladno pitanje. Gdje si? Na ljubljanskoj stanici, rekao sam. Opet muk, pocketanje električne. I kad su te pozvali u bolnicu? Još juče, zakrkljao sam u sebi, sve, što ne kažem po istini, kao knedla mi je u grlu, profesor Jauregg je telefonirao, javio primariju Šerku, da će doći. A tako, rekla si sa novom čutnjom. Pokunjen sam ali i zadovoljan, Handkeove ptice vrste umiru, živčani štakor, ko će me udariti sa toljagom. Teško mi je, Suncice. Meni je još gore, Slavko, u očima imam komadiće leda, to je grozno. Čutao sam, prdac. Možeš li javiti još i mojim? pitao sam, a od napora mi je znoj curio za vratom, gdje će dobiti mortfijum, zaista će morati na kliniku, inače će početi puzati kao bjelouška, siktati bez otrova, da, reci majci i sestrama, progutao sam, kako se drži majka? Dobro, rekla si razočaranim glasom, izdržljivija je od tebe. Hoćeš li javiti? Hoću, čuo sam, moram prekinuti.

Prekinuta linija. Prekinuta pupčana vrpca ljubavi, u kojoj sam se htio isponova roditi, beremo, beremo cvjetice bijele, u neprijateljstvu i srčbi sada bi venule venule, stalno će lakše tračati naklonjenost, sve teže će prizivati užitak. Prekinuta pamet! Podigao sam kovčeg, okrenuo se prema načelniku stanice i zahvalio mu se. Koliko sam dužan? pitao sam ga. Mogu li da platim u krunama? Potvrdi. Na trgu ispred stanice pored kočije stajao je automobil sa velikim natpisom PREVOZ PUTNIKA PO GRADU I DRŽAVI, a ispod, sa manjim slovima: Ko nase nešto da, vozi se sa nama. Vidi, vidi, Ljubljana se ugleda na Beč, nasmijehnuo sam se, prepriječio sam preko širokog trga, pričekao da je pored prošao tramvaj a zatim kod Mikličevog hotela ušao u Kolodvorsku ulicu. Iza Kristanove iseljeničke kancelarije i ateljea fotografskog majstora Davorina Rovška stajao je kinematograf Ljubljanski dvor, pred njim sam se za trenutak zaustavio. U vitrini je bio obješen veliki plakat, koji je zvao na predstavu Četiri jahača apokalipse. Film za milijon dolara, bilo je napisano sa masnim slovima, u ulozi obijesnog naslijednika, razuzdanog gauča, slikara ženskih aktova, zavodnika, neutješnog ljubavnika i borca za domovinu nastupa Rudolfo Valentino, mladu ženu starog muža, koja je zalutala na pogrešan put, strastvenu ljubavnicu i milosrdnu sestru glumi Alice Terry.

Film za milijon dolara, majka je morala, pored moje stipendije, uzeti kredit, da bi uradila sličan pogreb i naručila pogrebne pjevače, blago Valentinu, takođe bih i ja odglumio objesnoog naslijednika, razuzdanog gauča, zavodnika i neutješnog ljubavnika, kod slikanja ženskih aktova pomagao bi mi Črt, samo kao borac za domovinu otkazao bi, što je previše, previše je. Još je dobro što ćemo služiti u sanitetu, ali i toga se treba čim prije oslobođiti. *Biti babičar, da, dovoditi ljudi na svijet, a ne vojnik!* Iza mene je zastala gospođa sa mladom kćerkom pod rukom, mama, što je to, raskalašeni gauč, pitala je djevojčica, majci je postalo neugodno, pokusala ju je utišati, pššššt!, vukla ju je odatle.

Iza palače željzničke uprave skrenuo sam na desno prema Miklošićevoj, ta ulica mi je bila odavno draga, i sada mi je, najvjeroatnije zbog secesijske pompeznosti, za trenutak je utješila i odagnala utisak potištenog mjesta. Kada sam se približio Grand hotelu Union i Seljačkoj uzajamnoj posudnici, iz Khamove delikateseizašao je Črt, i pao mi u zagrljav!

Ne! Usliknuo je, ne! Nestani, tvore prividni, šic! Morao sam se nasmijati, Črt je ostao svojeglavi osobenjak. Daću ti ja već privid, u tako katastrofalnom sam stanju? Skodlar se povukao korak, nagnuo glavu, i posmatrao me, kao da je bio režiser. No da, dijagnoza je takva: dvjestosedamdesetpet noći bez spavanja, od toga tri četvrtine u bordelima i sedam četvrtina u šupama. Nemoj da me gledaš kao nekakvo pseće njuškalo, zar me nećeš počastiti toplim zagrljajem? Zagrlili smo se. Čuo sam za oca, rekao je, odlaziš li kući sa noćnim vozom? Odmahnuo sam, na zvoniku frančiščanske crkve

umjesto krsta sjala se narandžasta kugla, nije bilo sunce, sunce je zašlo, kugla se je zakotrljala, na strehi se odbila penk, penk, u luku odfrndljačila prema nama, odgurnuo sam Skodlara, da ga ne bi pogodila, zato je naletjela u mene, na stolu u strojarnici leži otac, dlakava koža, tužna siva glava sa rijetkim vlasima, neće me oderati, Slavko, ja sam najbolji kožar u kraljevini, uskoro ću biti vlasnik velike tvornice. Ej, šta je stobom, zabrinuto me je gledao Črt, ali sam samo odmahnuo sa rukom. Dvjestosedamdesetpet noći dolazi za mnom. Znaš, šta su rekli stari Sloveni, zasmijao se Skodlar? Klin se klinom izbjija. Ah, idemo do Kapeža, tamo se kameradi spremaju na pohod u dramsko pozorište. Pohod? zinem. Črt se zakikoće. Jesi li se ponijemčio, košuljo zasavska, tamo će biti glavna proslava za pedesetogodišnjicu Cankarovog rođenja. Hoćeš li moći ići? Smrti, smrti, smrti su me opkolile, poklimam s glavom.

Ispred kavarne Prešern bili su postavljeni stolovi, iako je ljetno bilo još daleko i još se iz Ljubljance dizao kiselasti barski zadah. Nekoliko hrabrih pivopija sjedilo je u kaputima uz vrčeve piva, rijeka ide prema tebi, i ako si vodena vila, doplivaćeš do mene i oslobođiti me. Gole noge na Hribarjevom pobrdu, oko mokrih stopa leže samo kuse riječi, ne, nisu riječi, već slogovi, sto zala je u godini, u međuvremenu me je Črt stalno cimao za rukav, da požurim, dok sam smrznuto sastavlja mrve jezika u smisao, stogodišnjica zla!

Još nekoliko koraka i bili smo kod dvorane Muzičke matice i kod Narodne kafane na Dvorskem Trgu, odmah iza vrata je društvo studenata igralo karte, na drugoj strani dvorane nekoliko je mladića u trenerkama razgovarajući zabijalo biljar. Tu je galama i brbljanje a kod kuće tiho tugovanje. Črt je sa energičnim, poskakujućim hodom bio već došao do sredine lokala i mahao mi, sjeo je za sto, okupljeno društvo ga je oduševljeno pozdravilo, očigledno se radilo o stalnom stolu umjetnika, koje, ni izdaleka, nisam poznavao. U Beču su me pogledali kao tuđinca, ovdje tuđa lica, koja bulje u mene, zastao sam, na trenutak pomisljao, da napustim lokal i vratim se na stanicu, mogao bih još da uhvatim poslednji voz, ali šta, uhvatio bih se u vlastitu laž, neću dežurati kod operacije, već kod seciranja svoje neodgovornosti.

Kod stola sam stao kao voštana prikaza, Skodlar mi je ponudio praznu stolicu, zapjenjeni kompanjoni su mi klimali, dali je čovjeku neugodno? Ne, ne, Črt se gušio u smijehu, Slavko je svjetski čovjek, dolazi iz Beča, završio je studije, kako da svjetskom čovjeku bude nezgodno među plebejcima? Društvo je zagalamilo. Šta ti opet farbašajca i briješ budale, stjenico ušljiva, hoćeš li da dobiješ po njuški? Možda jesmo plebejci, ali samo plemeniti plebejci! Naliveni, ne plemeniti, brzo je prokomentarisao Skodlar. Činilo se kao da su se smijali iz ogledala, imaju staklena lica i na rubovima razmazan oreol.

Kada sam sjeo, mladić vis-a-vis mi je ponudio smeđastu ruku, sa svijetlotom kožom, dugim nježnim prstima, žudeće ruke, te ruke ne spadaju ovdje, već u Flamaniju! Iznenadeno sam podigao glavu, oči kao ruj vrele, i spokojne kao zasniježeno polje. Janez Navpotič, čuo sam i planuo očima u njega. Gospodine, jeste li slikar? Jesam, a vi ste vidovnjak, nasmijehnuo se mladi muškarac, a oko usta su mu se ocrtale tanke bore. Ogledalo je jače od smrti, višak je postojanja, ogledalo ne razlikuje plesače od leševa, dojenčad od spiritualističkih duhova, odar u mozgu, u divljim bojama, samo skrivene, mortifirizirane kuće, koje se pretaću među klepatavim stanovnicima, to je Goga, mi smo gogasti mještani, Gogani, pečurkasti bezbožnici. Međutim, dok smo kucali i nazdravljali sa vinskim čašama, da nam je toplina dolazila do želudca, slika igre, u kojoj se događaji i dalje samo vraćaju i uopšte

*se ne mogu ostvariti, nisu događaji, stanja se, zgušnula u bolno slobodan obruč oko svih misli, svih osjećanja – vrijeme je samo nadahnće, samo to i ništa drugo, ništa, ništa, ništa . Prava drama, šuplja drama, jasno, jedni Alois, prava drama je kantata šupljih kostiju. Gospodine, vi niste Ljubljancan, rekao je slikar, odakle dolazite? Iz Goge, istrijelio sam, zvečanje čaša je na trenutak utihnuo, zatim se pjenasto raspršilo u šarolik smijeh. Da, no, zar nismo svi došli iza Karpatu? viknuo je Črt. Plink plink zveče čaše, klo klo klokota vino u grlo, *Gogani su sijenke, koje se još uvijek prave zle, rađaju pokvareno sjeme, vješaju se na zemljane, živce trgaju, srca kidaju, zaljubljenike u vratne žile ujedaju sa ramenima podočnjaka.* Pio sam, hlap hlap. *Goga je žbunasto mjesto, koje nigdje ne nestane, u mržnji i ljutnji se replicira, vrše kroz crni mrak vasione, spasi se, ljubavi moja, hlap, hlap, klo, klo, žvak, žvak.* A zatim omama, oslobođenje. Rubovi stolova, glasovi, udaranje biljarskih kugli, koraci, slika očevog hladnog lica, erotično žuđenje za tobom, ljubavi, sve se smekšalo. Nije se moglo zasjeći bolnije. U moju mlječnousirenu dušicu. Mozak je blokiran, neka me krvava kiša uhvati, vulkan povrati, neću osjećati. Ovaj svijet je vata.*

La victoria de las ratas

Translated by María Florencia Ferre
Contact of the translator: mariafferre@yahoo.com

Goganos

Me fui pero no llegué. No llegué a ninguna parte. Llegué a lo de Josefina, mi querida ensoñación. Levanté la maleta, en ella había dos trajes doblados y tres camisas, ropa interior, manuscritos de historias empezadas, tus cartas, con olor a sábanas limpias, al Sava, al positivo lodoso y pringoso del amor, un estetoscopio y un juego de agujas hipodérmicas. Siete años de Viena, una maleta medio vacía, ardor de estómago. Entré hacia el ancho corredor, pasé junto a la sala de espera, me dirigi a la salida; el tiempo era denso como queso, el funeral no era sino hasta el martes, ¡no voy a Šmartno!

El maletero se apoyó en el carrito, mordisqueaba sin cuidado el mondadientes entre los dientes amarillentos, se levantó la gorra, se acarició el pescuezo belludo, bostezó. *Siete años de Viena estaban en una maleta demasiado pequeña, así que yo no le interesaba. La maleta empieza a gorjeear, ¿me traje por error el gorroncito de Selma, la alucinación de Alois?*

Esta noche no voy a ningún lado, ya lo decidí. Visito a Črt, me quedo en la bodega del sindicato, apoyo la industria vitivinícola eslovena. *Tonta comadreja, ¿qué hay de Josefina y los padres? ¿No te esperan? Pasé la vista por los carteles sobre la puerta, encontré el primero, me encaminé a la oficina del jefe de estación. Ante la puerta trastabilló un borrachín baboso, las venitas reventadas en las mejillas atestiguaban que era un viejo conocedor de las vinerías de Ljubljana. Me detuve, me agarró de la manga. Un caballero es un caballero, balbuceó, los caballeros ayudan a los infelices, los caballeros siguen el llamado cristiano de la bondad. Le habría dado algo si no me hubiera agarrado, si no me hubiera tumbado con su vaho rancio, así que me lo saqué de encima y entré en la oficina.*

Detrás de la mesa, junto al aparato telefónico y el telégrafo, que tintineaba y vomitaba una cinta cifrada con perforaciones, había un pequeño hombrecito sentado en un uniforme impecable, recién afeitado, con el cabello cuidadosamente peinado de lado a lado de la mollera. Qué se le ofrece, dijó amablemente. Vacilé, me detuve a mitad de camino. Vengo de Viena, le dije, *la voz de la comadreja suena mentirosa, ¿puede ayudarme? Se paró, nervioso. Debería ir a Šmartno, continué, mis padres y mi prometida me esperan. Me callé. ¿Y? prolongó el tono el jefe de estación. Tiene un tren a Litija que sale en cuarenta minutos. Esta noche, tarde, hay otro, espere que miro... se volvió hacia el horario de salidas que estaba colgado a su espalda. No comprende, gesticulé con la mano, debo quedarme en Ljubljana. Un asunto impostergable. ¿Podría telefonear desde aquí? Asintió, me señaló a la derecha con la mano. Ahí está el teléfono para pasajeros, señor. Antes de llamar, gire la manivela de inducción. En mi corazón lo que gira es la vergüenza, le agradecí cortésmente, fui hasta la mesa junto a la ventana, puse encima la maleta; antes de abrirla, miré al jefe de estación. Ya se había olvidado de mí, yo era lo último que le preocupaba, estaba sentado a la mesa y escribía. Abrí la maleta, en el rincón inferior izquierdo estaba el cuaderno de notas con los números telefónicos; en casa no teníamos teléfono, voy a tener que llamar al señor director, el padre de Josefina.*

Giré la manivela, el dial estaba frío como mi empeño, alcé el auricular y esperé la conexión. Hola, tu voz, Chiquita. Me llamaron del hospital, Josefina, tengo que asistir a una operación de intestinos, no voy a poder llegar hasta mañana. En el auricular, silencio. Hola, hola, jadeaba; pero no hubo respuesta, oía sólo las ondas de radio y los murmullos que viajaban desde el universo y quedaban atrapados en nuestra conexión. Y luego tu fría pregunta: ¿dónde estás? En la estación de Ljubljana, dije. De nuevo silencio, el chisporroteo de la electricidad. ¿Y cuándo te llamaron del hospital? Ya ayer, carraspeé, todo lo que digo y no es verdad, es una bola de barro en la boca, el profesor Jauregg telegrafió al jefe Šerk para que yo viniera. Así que así es, dijiste antes de un nuevo silencio. Triste y satisfecho, las hileras de pájaros de Handke mueren, ratita nerviosa, quién me golpeará con la varita. Lo lamento, Nomeolvides. Más lo lamento yo, Slavko, tengo hielo en los ojos, es horrible. Me quedé en silencio: cagón. ¿Podrás llamar a mis padres? pregunté, me corría el sudor por el cuello de la camisa, dónde voy a conseguir morfina, de veras voy a tener que ir a la clínica, pero voy a reptar como una culebra, sin veneno, sí, a mamá y a mis hermanas, balbuceé, ¿cómo anda mamá? Bien, dijiste con un tono de decepción, más fuerte que tú. ¿Vas a decirles? Sí, escuché, debo cortar.

Se cortó la línea. Se cortó el cordón umbilical del amor al que quería volver a nacer, cortamos, juntamos las blancas rositas, que ahora se secan con furia marchita, voy a prodigar favores con más facilidad, voy a alcanzar el placer con más dificultad. ¡La mente cortada! Levanté la maleta, me volví hacia el jefe de estación y le agradecí. ¿Cuánto le debo? le pregunté. ¿Puedo pagar en coronas? Asiente.

El borrachín de la puerta se ha reblanecido, apoyado en la pared, ha comenzado a roncar, la saliva le gotea por la boca. En la plaza frente a la estación había un automóvil junto al coche, con un gran cartel TRANSPORTE DE PASAJEROS POR LA CIUDAD Y ALREDEDORES, y debajo, con letras más pequeñas: quien se precia de linaje se sube en este carroaje. Mira, mira, Ljubljana se inspira en Viena, me sonréi, crucé la amplia plaza, esperé a que pasara el tranvía y luego junto al hotel Miklic fui a grandes trancos a la calle Kolodrovská. Después de la oficina de inmigración de Kristanova y del atelier de fotografía del maestro Davorin Rovšek estaba el cinematógrafo Ljubljanski dvor, frente a él me detuve un momento. En la vidriera había un gran cartel colgado con la invitación a la función de *Los cuatro jinetes del Apocalipsis*. El film, de un millón de dólares, estaba escrito en negritas, con el papel de arrogante heredero, gaucho licencioso, pintor de mujeres desnudas, seductor, amante inconsolable y combatiente por la patria a cargo de Rodolfo Valentino; en el papel de joven esposa de un esposo anciano, que elude el mal camino, amante apasionada y hermana compasiva: Alice Terry.

Un film de un millón de dólares; mamá debe de haber tomado un préstamo a pesar de mi beca, para poder hacer un funeral como corresponde y llamar a un cantante, ¡dichoso de Valentino!, también yo habría podido hacer el papel de arrogante heredero, gaucho licencioso, seductor y amante inconsolable; para pintar mujeres desnudas debería ayudarme Črt, sólo como combatiente por la patria declinaría la oferta: demasiado es demasiado. Ya es bastante con servir en la salud pública, y en eso tengo que reivindicarme tan pronto como sea posible. ¡Obstetra! Traer gente al mundo, sí; ¡soldado no! Detrás de mí se detuvo una señora con una jovencita de la mano, mami, qué es esto, gaucho licencioso, preguntó la joven; la mamá se puso incómoda, trató de hacerla callar, ¡shhhhhh!, la llevó aparte.

Tras el edificio de las oficinas del ferrocarril giré a la derecha, hacia Miklošičeva, esta calle me resultaba querida desde hacía algún tiempo, y también esta vez, probablemente por su pomposidad secesionista me consoló por un momento y me distrajo del influjo de una ciudad arrasada. Cuando me acercaba al Grand Hotel Union y a la Caja de Ahorro y Préstamo para el Campo, salió Črt de Khamova delikatessen, ¡como anillo al dedo!

¡No! gritó, ¡no! ¡Fuera, fantasma, zorrino oloriento, fuera! No pude menos que reírme, Črt seguía siendo un cabezadura único. Ya te voy a dar fantasma, ¿estoy en un estado tan catastrófico? Skodlar retrocedió un paso, inclinó la cabeza, me observó como si fuera director de cine. Y bien, sí, éste es el diagnóstico: doscientas setenta y cinco noches sin dormir, de éstos, tres cuartos en burdeles y siete cuartos en cuchitriles. No me mires como un halcón, ¿no me harías el favor de darme un buen abrazo? Nos abrazamos. Oí lo de tu padre, dijo, ¿vas a casa en el tren de la tarde? Negué con la cabeza, en el campanario de la iglesia franciscana brillaba, en lugar de una cruz, un círculo anaranjado; no había sol, el sol se había puesto, la rueda comenzó a girar, golpeaba el techo, bonk, bonk, en el arco voló hacia nosotros, empujé a Skodlar para que no lo alcanzara, así que me cayó a mí, en la mesa del taller está tendido papá, la piel peluda, la cabeza triste y gris con el pelo ralo, no van a pelarme vivo, Slavko, soy el mejor curtidor del reino, pronto seré el dueño de la gran fábrica. Hey, qué pasa contigo, me miró Črt preocupado, lo disuadí con un gesto de la mano. Doscientas setenta y cinco noches vienen tras de mí. ¿Sabes lo que decían los antiguos eslavos? se rió Skodlar. Un clavo saca a otro clavo. Vamos a Krapež, ahí se preparan los camaradas para una expedición al teatro. ¿Expedición? abrí la boca. Črt comenzó a reírse. Te alemanizaste, pellejo de Zasavje, ahí será la celebración principal del quincuagésimo aniversario del nacimiento de Cankar. ¿Podrás ir? Los muertos, los muertos, los muertos me rodeaban, asentí.

Frente al bar Prešeren había mesas afuera, aunque el verano estaba lejos y del Ljubljanica se levantaba un frío agrio y vaporoso. Algunos bebedores corajudos estaban sentados con sus chaquetas puestas junto a sus jarras de cerveza, el río va hacia ti, y si eres un hada del agua, nadarás hacia mí y me salvarás. Con las piernas desnudas en el muelle de Hribarjeva, alrededor de los escalones mojados sólo hay palabras cortas, no, no son palabras, sino sílabas, dad si de mal glo, mientras Črt me tiraba de la manga para que me apurara, qué molesto, compuse las migajas de la lengua en una dirección: ¡siglo de maldad!

Unos pasos más y estábamos en el auditorio de la Filarmónica y en el café Nacional en la plaza Dvor. El mobiliario secesionista y las lámparas me recordaban a Viena; justo detrás de la puerta un grupo de estudiantes daba las cartas, del otro lado del salón unos jóvenes en chalecos de color gris oscuro jugaban billar. Aquí charleteo ruidoso, en casa silencio doloroso, Črt con una marcha energética y saltarina llegó al medio del local y me hizo señas, se sentó a la mesa, el grupo reunido lo saludó entusiasta, evidentemente se trataba de un Stammtisch, una mesa regular de artistas a los que, al menos de lejos, no conocía. En Viena me insultaban por extraño, aquí son extraños los rostros que me escudriñan, me quedé quieto, pensé por un instante en abandonar el lugar y volverme a la estación, aún podía atrapar el último tren, pero me quedé atrapado en mi propia mentira, no voy a estar ocupado en una operación, sino en la disección de mi propia irresponsabilidad.

Me quedé en la mesa como un espectro de cera, Skodlar me arrimó una silla vacía, los compañeros penates asentían, ¿le resulta incómodo al hombre? No, no, se atragantó Črt con la risa, Slavko

es un cosmopolita, viene de Viena, terminó sus estudios, ¿cómo va a estar incómodo un cosmopolita entre plebeyos? El grupo estalló: ¡qué te crees, qué te burlas, chinche rayada! ¿quieres que te demos una buena paliza? Quizá somos plebeyos, pero nobles plebeyos! Más que nobles, con vaso doble, comentó rápidamente Skodlar. *Como si se rieran desde el espejo, tienen rostros vidriosos y en los bordes un halo borroso.*

Cuando tomé asiento, un joven frente a mí me extendió la mano, cremoso, con la piel sudorosa, largos y suaves dedos, manos ansiosas, estas manos estarían mejor en Flandes! Sorprendido, levanté la cabeza, los ojos como un árbol de humo, como un calmo campo nevado. Janez Navpotič, escuché y le salí al cruce: señor, ¿es usted pintor? Soy, y usted es clarividente, se sonrió el joven, alrededor de la boca se le dibujaron delgadas líneas. *El espejo es más fuerte que la muerte, es un excedente de la vida, el espejo no separa bailarines de cadáveres, bebés de fantasmas espiritistas, el escenario del cerebro, en colores salvajes, casas deformadas, morfinizadas que decantan entre habitantes conversadores, esto es Goga, nosotros somos burgueses gogados, goganos, paganos con forma de hongos.* Mientras brindábamos y chocábamos los vasos de vino, que entibiaba el estómago, la imagen del juego, *en el que los acontecimientos seguían volviendo y por eso no podían hacerse realidad, los noacontecimientos, los estados, se engrosaban en un círculo simple doloroso* alrededor de todos los pensamientos, de todos los sentimientos; *el tiempo es sólo una atmósfera, sólo esto y nada más, nada, nada, nada. Un verdadero drama, vacío, claro, pobre Alcís, el verdadero drama es la cantata de los huesos vacíos.* Señor, usted no es de Ljubljana, dijo el pintor, ¿de dónde viene? De Goga, disparé, el entrechocar de los vasos se silenció por un momento, luego los penates se entregaron a una risa soberbia. Sí, claro, ¿no llegamos todos desde los Cárpatos? gritó Črt. Chin, chin, chocaron los vasos, glup, glup, gorjeaba el vino en las gargantas, *los Goganos son sombras, que siguen como buitres viles, engendran malas semillas, se cuelgan de los humanos, anudan los nervios, detienen el corazón, muerden a los enamorados en las venas del cuello con lívidos colmillos.* Bebía, glu, glu, *Goga es una ciudad enana que no cede en ningún lado, se replica por odio y furia, se despliega por la negra oscuridad del universo, sálvate, amor mío, glu, glu, glu, glu, chin, chin.* Y luego la borrachera, la redención. Los bordes de la mesa, el rumor, el golpeteo de la bola de billar, los pasos, la imagen del rostro frío y blanco de mi padre, el anhelo erótico por ti, amada, todo se desvaneció. No fue posible cortar lo doloroso. En mi almita de cuajada rancia, casi queso. Los sesos bloqueados, que me atrape la lluvia de sangre, que me escupa un volcán, no voy a sentir nada. Este mundo es algodón.

LIST OF TRANSLATORS

Lidija Arizankovska (Macedonia)

Born in 1966 in Skopje. She is a linguist, translator, and University professor of Slovene and Macedonian language at the Faculty of Philology "Blaže Koneski" in Skopje. As a visiting lecturer, she teaches at the University of Ljubljana, the University of Maribor, and the University of Graz. Editor of almanacs, coordinator and mentor of several projects in cooperation with the University of Ljubljana; among them translation projects; and a member of a number of international scientific projects. She has authored numerous scientific articles on linguistics and monographs in the fields of Slovene and Macedonian languages and translation studies. Member of the International Word-formation Commission at the International Committee of Slavists. Recipient of the recognition and gratitude award of the Government Office of the Republic of Slovenia for Slovenians abroad in 2010 for twenty years of teaching Slovene at the university level and for her general contributions toward promoting the Slovene language and culture in the Republic of Macedonia.

Contact: larizankovska@yahoo.com

Nikollë Berishaj (Montenegro)

Born in 1958 in Tuzi, Montenegro. He studied in Ljubljana. He lives and works in his native city. He translates from Albanian to Slovene, but also to Croatian and Serbian, and vice versa. He is the author of the Albanian-Slovene and Slovene-Albanian Dictionary (Cankarjeva založba, Ljubljana 1989; Toena Tirana 2002). He translated Ismail Kadare's novel Broken April to Slovene as Zlomljeni april, and Boris Pahor's Nekropolja (Necropolis) to Albanian. He has edited and translated the Albanian anthology of Slovene poetry (Tirana, 2008).

Contact: nikolle.berishaj@gmail.com

Michael Biggins (USA)

Michael Biggins is a widely published translator of contemporary Slovenian literature into English. His translations of novels by Vladimir Bartol, Drago Jančar and Mate Dolenc, collections of poetry by Tomaž Šalamun, and a Holocaust memoir by Slovene Italian author Boris Pahor have met with critical praise in the New Yorker, Publishers' Weekly and elsewhere. He serves as Slavic, Baltic and East European studies librarian at the University of Washington Libraries, Seattle, and teaches Russian and Slovenian in the UW Department of Slavic Languages and Literatures.

Contact: mbiggins@uw.edu

Eva Georgeta Catrinescu (Romania)

She was born in Bucharest. She studied Yugoslavistics and French philology at the Faculty of Foreign Languages and Literatures at the University of Bucharest. As a foreign lecturer, she also taught Romanian at the University of Ljubljana. She is a teacher of Croatian, Serbian, and French languages and literatures. She works as a proofreader and simultaneous and consecutive interpreter. She translates scientific, technical, legal, and literary texts. She used to be employed by the Mladinska knjiga Publishing House as its head editor in Bucharest. She also writes theatre and movie essays. Among other things, she has also translated works by Slovene authors such as E. Peroci, D. Muck, M. Novak, and A. Štefan.

Contact: eva.catrinescu@gmail.com

Libor Doležán (Czech Republic)

Born in 1976 in Brno. Completed his studies at the Faculty of Arts at the Masaryk University in Brno (2000-2007), where he studied Slovene and Ethnology. He obtained his Slovene degree based on a diploma thesis entitled Matija Murko in njegove raziskave ljudskih pesmi Južnih Slovanov (Matija Murko and his Research of Folk Songs of the Southern Slavs). He predominantly translates Slovene literature, among others works by D. Čater, Ž. Petan, D. Potočnjak, D. Jančar, and M. Švabić. He published several reviews and essays on Slovene literature and contributed to the organization of a few Slovene literary events in Brno.

Contact: libordolezan@volny.cz

Maria Florencia Ferre (Argentina)

Born in 1965 in La Plata. She is a trained educator and primary school teacher. She studied Linguistics and Literature at the National University of La Plata in Buenos Aires. For several years, she has been engaged in editorial work and in translating sociological, humanistic, and literary texts. She translates from English, French, and Slovene. She translated works of various Slovene authors into Spanish, among them A. Šteger, D. Zajc, A. Ihan, S. Tratnik, M. Kumerdej, M. Mazzini, and D. Jovanović. She also writes poetry.

Contact: mariafferre@yahoo.com

Marlena Gruda (Poland)

She was born in 1984 in Zabrze, Poland. She graduated in Slovene from the Institute of Slavonic Philology at the Silesian University, where she is also enrolled in a doctoral course at the Department of Philology. She focuses her research on literary studies and contemporary Slavic literatures. She is also concerned with translation studies. In her doctoral dissertation, she is researching the characteristics of the contemporary hero in Slovenian prose after the year of 1991. In addition to conducting literary research, which leans on the psychoanalysis of literary works, on culturology-based literary theories, and on cognitivism, she also contributes to various projects concerned with the promotion of Slovenian culture abroad. She translates Slovene prose into Polish, with her translation of Vlado Žabot's novels *Volčje noči* (Nights of the Wolf) being the first to be published.

Contact: marlena.gruda@gmail.com

Zdravko Kecman (Bosnia and Herzegovina)

Born in 1948 in the village of Usorca near Sanski most. After graduating from secondary school in Sarajevo, he studied Serbo-Croatian Language, Yugoslavian Literature, and Library Science in Ljubljana. He has written eight volumes of poetry, seven novels, and two collections of short prose. He concerns himself with literary criticism and essays. He translates from Slovene to Serbian and has published translations by more than sixty Slovenian authors in various journals to date (S. Kosovel, E. Kocbek, I. Potrč, D. Zajc, T. Šalamun, N. Grafenauer, I. Zagoričnik, B. Mozetič, S. Hrastelj etc.). He has translated Maja Vidmar's selected poems *Način vezave* (The Art of Binding), Jurij Hudolin's volume of poetry *Divjanje* (Rampage), and Goran Gluvič's novel *Popoldnevnji ritem* (Afternoon Rhythm). He has received numerous awards for poetry and prose. He lives and works in Banja Luka.

Contact: z_kecman@yahoo.com

Daniela Kocmut (Austria)

Born in 1980 in Maribor. She went to primary school in Maribor and in Šmohor/Hermagor in Austrian Carinthia, where she also went to secondary school. She studied Translation and Interpreting in Graz. She is a translator and proofreader for German and Slovene, and also teaches Slovene evening classes for adults at the University of Graz. She stages literary evenings with Slovene and Austrian authors and writes poetry. She translated works by Slovene authors such as D. Jančar, M. Krese, A. Šteger, M. Dekleva, and K. Marincic.

Contact: daniela_kocmut@hotmail.com

György Lukács (Hungary)

Born in 1984 in Budapest. His mother is a member of Slovene minority in Hungary. He finished the first primary school grade in Ljubljana 1991, where his family lived for five years because his father taught Hungarian at the Faculty of Arts. He obtained his secondary school diploma in 2003 from the Lajos Kassák High School. In 2008, he graduated from the Eötvös Loránd University in Budapest, where he is currently enrolled in a doctoral course at the Department for Eastern European History of the 19th and 20th Century. He is concerned particularly with the histories of the former Yugoslavia and Slovenia. He has written several articles and papers on the history of the Slovenians. In addition to his studies, he has been engaged in translating for the past six years.

Contact: lukacs.gyorgy@ymail.com

Petr Mainuš (Czech Republic)

Born in 1974 in Brno. He studied Slovene, History, and Macedonian at the Faculty of Arts at the Masaryk University in Brno, where he obtained a doctorate in the theory and history of Slavic literatures. He is a freelance translator and court interpreter for the Slovene language. Up to 2006 he taught translation theory and practice at the Masaryk University. He predominantly translates Slovene literature, particularly authors such as A. E. Skubic, G. Podlogar, M. Zupančič, D. Jančar, B. Mozetič, A. Čar, and A. Polič. He also organizes literary readings with Slovene authors in Brno.

Contact: petmai@post.cz

Laima Masytė (Lithuania)

Born in 1975 in Belozerskoye, in the Ukraine. She studied Bulgarian and Slovene at Vilnius University (1994-2000), where she also worked as a teaching assistant at the Department for Slavic Languages. She has been publishing translations from Bulgarian, Slovene, Croatian, Serbian, and Macedonian in various Lithuanian periodicals, poetry almanacs, and books since 1998. She became a member of the Literary Translators' Society of Lithuania in October 2010. In 2009, she edited and translated an anthology of contemporary Slovene short fiction.

Contact: masytel@yahoo.com

Žana Perkovskaja (Russia)

She graduated in 1985 from the Lomonosov Moscow State University (Linguistics, Slavistics and Slovene Language). She has been employed at the embassy of the Republic of Slovenia in Moscow, where she has been in charge of official correspondence, translating, and interpreting, since 1996. As an official translator, she regularly attends visits of Slovene delegations to Russia. In her spare time, she translates Slovene literature and participates at readings and presentations of Slovene creativity in Russia, such as the Slavic poetry festival in 2009 and 2010 in Tver, which was sponsored by the governor of the Tver Oblast and featured Slovene poets such as M. Jesih, B. A. Novak, N. Grafenauer, and M. Vidmar.

Contact: perkovskaja@gmail.com

Peter Scherber (Germany)

Born in 1939. He is a German Slovene literature expert and translator. He studied in Frankfurt am Main. Until 2003, he was a teaching assistant and later professor at the Department for Slavic Languages in Göttingen, where he was also head of the Department for Information Management at the joint computer centre of the Max Planck Society and Göttingen's university between 1983 and 2003. Between 2004 and 2010, he was a visiting lecturer for Slovene in Vienna, where he still lives to this day. In his articles on the Slovene studies, he treats the influence of German literature on the beginnings of the Slovenian literature, periodisation questions, the opus of Ivan Cankar, Slovenian expressionism, the sonnet, and the crown of sonnets. He has translated works by Slovene authors such as A. Hieng, B. Hofman, J. Hudeček, M. Jesih, M. Kumerdej, M. Novak, B. Pahor, R. Šeligo, D. Zajc, V. Zupan and others. He is a member of the "SO-Übersetzen" translators society.

Contact: pscherb@gwdg.de, pscherber@aon.at

Peter Senizza (Italy)

Born in 1979 in Trieste. He graduated in Translation and Interpreting from the Secondary School of Modern Languages for Interpreters and Translators in 2004. During his almost 10-year long career, he translated 4.5 million words, fulfilled 2100 orders, and completed over 200 interpreting assignments. He has translated for the European Parliament, the European Commission, various Slovenian institutions, and numerous companies. He translates and proofreads legal, technical, and popular scientific texts, works as a simultaneous and consecutive interpreter, provides subtitles for theatre and TV, and translates Slovene literature into Italian.

Contact: info@petersenizza.eu

Patrizia Vascotto (Italy)

Born in 1955 in Trieste. She is an Italian Language and Literature lecturer and a History professor at Trieste College, as well as a foreign language teacher of Italian at the Faculty of Arts in Ljubljana. She is the chair of the bilingual "Gruppo 85 – Skupina 85" cultural society in Trieste, and has been the editor of the society's yearbook since 1995. She writes short fiction and essays. She also translates Slovene literature into Italian and has to date translated works by authors such as D. Jelinčič, M. Tomšič, S. Pertot, N. Golob, M. Kravos, B. Pahor and others.

Contact: otto.pat@tiscali.it

CO-FINANCING PUBLICATIONS OF SLOVENIAN AUTHORS IN FOREIGN LANGUAGES

The Slovenian Book Agency is an autonomous government institution that awards subsidies and provides different forms of support as instruments of international promotion of Slovenian literature.

Subsidies to translators for the translations of Slovenian authors:

A call for applications is published twice a year – in January or February, and September. The following genres are entitled for public funding support: literature, science, art and culture in general, literature for youth and children, expert essays and critiques, theatre plays and comics.

The applicant can be a foreign publishing house or translator, in both cases there has to be a letter of intention or a contract between the translator and the publisher or theatre from abroad that publishes or carries out the work that is being applied for. The subsidy covers up to 100 % of the translation costs. The grant is paid directly to the translator's account. Grants cannot be awarded retrospectively.

Mobility grants for top literary authors

The call for application is published twice a year – in January or February, and September. The applicant can be a Slovenian author, who has been invited to a literary event abroad. The application must be enclosed with the invitation and the program of the event. The subsidy covers up to 100 % of the travelling expenses.

Contact

Javna agencija za knjige Republike Slovenije / Slovenian Book Agency

Tržaška cesta 2, 1000 Ljubljana, Slovenia

Phone: +386 1 369 58 20

Fax: +386 1 369 58 30

Email: gp.jakrs@jakrs.si

Webpage: www.jakrs.si

The Trubar Foundation

The Trubar Foundation is a joint venture of Slovene Writers' Association, Slovenian PEN and the Center for Slovenian Literature. The aim of the Trubar Foundation is to subsidy publications of Slovenian literature in translation.

Subsidies to publishers for the printing costs of the books translated from Slovene:

Foreign publishers can apply for subsidies to publish unpublished translations of Slovenian authors in their native languages. Trubar Foundation contributes up to 50% of printing costs. It does not subsidy translation. Priority is given to the works of living authors who are already established in Slovenia. The Board consists of seven equal members including the Presidents of Slovene Writers' Association and Slovene PEN. They convene at least twice a year, usually in March and October. Therefore, applications received by the end of February and the end of September will be considered.

Contact

Društvo slovenskih pisateljev / Slovene Writers' Association

Tomiščeva 12, 1000 Ljubljana, Slovenia

Phone: +386 1 251 41 44,

Fax: +386 1 421 64 30

Email: dsp@drustvo-dsp.si

Webpage: <http://www.drustvo-dsp.si>